

თაზი ოც

სიტყუაჲ ესე: „ესე თქუენ პირველითგან არა გარქუ, რამეთუ თქუენ თანა ვიყავ. ხოლო ან მივალ მომავლინებელისა ჩემისა, და არავინ თქუენგანი მკითხავს, თუ: ვიდრე ხუალ? არამედ ამას რაჲ გეტყოდე თქუენ, მწუხარებამან აღავსნა გულნი თქუენნი“ (16,4-6).

თარგმანი: დიდ არს მწუხარებისა მძლავრებაჲ, და დიდი ახოვნებაჲ გკლირს ამის ვნებისა წინააღდგომად და რაჲთა რომელი-რაჲ არს მის თანა საწმარი, იგი მოვილოთ და სხუაჲ დაუტევოთ, რამეთუ აქუს საწმარიცა რაჲმე. რაჲმს ცოდვათათჳს ვწუხდეთ, მაშინ კეთილ არს, ხოლო რაჲმს კაცობრივთა ჭირთა შევეცვვეთ, მაშინ უჭმარ არს მწუხარებაჲ. და ამისთჳს, ვინაჲთგან ქრისტეს მონაფენი ჯერეთ სრულებისა საზომსა ვერ მიწევნულ იყვნეს და ესე ვნებაჲ მწუხარებისაჲ ებრძოლა, იხილე, ვითარ ნუგეშინის-სცემს უფალი. რამეთუ რომელნი-იგი პირველ ფრიად ჰკითხვიდეს, ვითარ-იგი პეტრე ჰრქუა: „უფალო, ვიდრე ხუალ?“¹ და თომა ჰრქუა: „არა უწყით, ვიდრე ხუალ“,² და ფილიპე ჰრქუა: „გკრწენე ჩუენ მამაჲ შენი“,³ მათ ესმა რაჲ, ვითარმედ: „კრებულისაგან განგასხნენ“,⁴ და: „რომელმან მოგწყვდნეს თქუენ, ჰგონებდეს, ვითარმედ მსხუერპლი შენირა ღმრთისა“,⁵ ესრეთ შეძრწუნდეს თქუმულთა მათ ზედა, რამეთუ სიტყუასაცა ვერ ეტყოდეს. და ამისთჳს ჰრქუა უფალმან ყუედრებით, ვითარმედ: „ესე პირველითგან არა გარქუ თქუენ, რამეთუ თქუენ თანა ვიყავ. ხოლო ან მივალ მომავლინებელისა ჩემისა, და არავინ თქუენგანი მკითხავს მე: ვიდრე ხუალ? არამედ ამას რაჲ გეტყოდე თქუენ, მწუხარებამან აღავსნა გულნი თქუენნი“, რამეთუ ვიცოდე პირველითგანო, და არა თუ არაცებნისათჳს არა გითხრობდი, არამედ „რამეთუ თქუენ თანა ვიყავ“. ხოლო ვითარ არა ჰრქუა პირველითგან? არა ეტყოდაა ათორმეტთა, ვითარმედ: „წინაშე მეფეთა და მთავართაჲსა მიგიყვანებდენ თქუენ და გტანჯვიდენ“?⁶ ვითარ უკუე იტყვს, ვითარმედ: „პირველითგან არა გარქუ“? გარნა ტანჯვანი და ძკრნი ეთქუნეს პირველცა, ხოლო ესე არა ეთქუა, თუ მოკლვაჲ მათი ესრეთ დიდად შერაცხილ იყოს, ვითარცა მსხუერპლისა შენირვაჲ ღმრთისაჲ, რამეთუ ამან უფროჲსად შეაწუხნა, რაჲმს ესმა, თუ: ვითარცა ძკრისმოქმედნი და უწყალონი მონყუედად არიან; გინა თუ ესეცა არს, რამეთუ მაშინ წარმართათათჳს ოდენ იტყოდა, ხოლო ან ჰრქუა, ვითარმედ: ჰურიათაცა ესრეთ გიყონ, და ვითარმედ: ახლოს არს საქმეზ იგი. ხოლო რაჲსათჳს ან ჰრქუა მათ და არა მაშინ, ოდეს სული

¹ იოან. 13,36. ² იოან. 14,5. ³ იოან. 14,8. ⁴ იოან. 16,2. ⁵ იოან. 16,2. ⁶ შდრ. მათ. 10,17-18; მარკ. 13,9; ლუკ. 21,12-13.

წმიდად მოვიდა? არამედ რადთა სცნა, ვითარმედ ფრიად სათნოებითა სავსენი იყვნეს. რამეთუ უკუეთუ ჯერეთ სული წმიდად არა მოსრულ იყო მათდა და არავე ივლტოდეს მისგან ამათ ესევეითართა სიტყუათათს, გულისხმა-ყავ, თუ ვითარნიმცა იყვნეს, რაჟამს მოიღეს სული წმიდად. რამეთუ უკუეთუმცა შემდგომად სულისა მოსლვისა ასმიოდამცა და თავს-ედვა ესე ყოველი, ვთქუთმცა, თუ მადლი იგი იქმოდა ყოველსავე. ხოლო ან ყოველივე ესე ნაყოფი მათისა გონებისად არს და სასწაული არს ცხადი ქრისტეს მიმართ სიყუარულისად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „**არამედ მე ჭეშმარიტსა გეტყოდე თქუენ**“ (16,7).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : იხილე, ვითარ ნუგემინის-სცემს მათ, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: არა თქუენისა მომადლებისათს ვიტყვ, არამედ დაღაცათუ ბევრეულგზის შესწუხნეთ, მე უმჯობესსა თქუენსა გეტყვ. რამეთუ თქუენი ნებად ესე არს, რადთამცა თქუენ თანა ვიყავ, არამედ უმჯობესი არა ესრეთ არს, რამეთუ **„უკუეთუ მე არა წარვიდე, ნუგემინისმცემელი იგი არა მოვიდეს“** (16,7). იხილე აქა, ჳელმნიფებად იგი სულისად ვითარ დიდ არს, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: **„უკუეთუ წარვიდე, მოგივლინო იგი თქუენ. და მოვიდეს იგი და ამხილოს სოფელსა“** (16,7-8). ესე იგი არს, ვითარმედ: ჩემ მიერცა ქმულნი საქმენი კმა არიან პირისა დაყოფად უკეთურთა და მიზეზისა მონყუედად, ხოლო ოდეს იგიცა მოვიდეს და ქმნეს ესრეთვე და სწავლანი უმეტესნი და სასწაულნი დიდნი, მაშინ უმეტესისა საშჯელისა თანამდებ იქმნენ, რაჟამს ჰხედვიდენ, ვითარმედ იგი ყოველი სახელითა ჩემითა იქმნებოდის. რამეთუ ან იტყვან, ვითარმედ: „ხუროფსა ძვ არს, რომლისა მამად და დედად ჩუენ ვიცით“;¹ ხოლო რაჟამს იხილონ სახელითა ჩემითა უკეთურებისა დევნულებად, ბუნებათა კურნებად, ეშმაკთა სივლტოლად, მაშინ რად თქუან? რამეთუ ნამა ჩემთვის მამამან, წამოს სულმანცა, დაღაცათუ პირველცა ნამა, არამედ ანცა წამოს **„და ამხილოს სოფელსა ცოდვისათს“** (16,8). ესე იგი არს, ვითარმედ ყოველი მიზეზი მოუწყვდოს და გამოაჩინოს, ვითარმედ შეუნდობელად ცოდეს, და დაამტკიცოს, ვითარმედ მე არასადა მიცოდავს; **„და სიმართლისათს, რამეთუ მე მამისა ჩემისა მივალ, და არლარა მხედვიდეთ მე“** (16,10), ესე იგი არს, ვითარმედ: გამოაჩინოს უბინოდ იგი ცხორებად ჩემი, რომლისა სახე არს მამისა მიმართ მისლვად. რამეთუ ვინაფთგან ჰურიანი იტყოდეს, ვითარმედ არა ღმრთისა მიერ და ცოდვილი არსო, ამისთვის იტყვს, ვითარმედ ესეცა მიზეზი მოუწყვდოს და ამისთვისცა ამხილოს, რაჟამს მოვიდეს სული იგი წმიდად და გამოაჩინოს სიმართლჳ ჩემი და ვითარმედ მამისა თანა მისრულ ვარ და უკუნისამდე მის თანა ვიყო. რამეთუ ამას მოასწავებს სიტყუად იგი, რომელი თქუა, ვითარმედ: „არლარა

¹ შდრ. მათ. 13,55; მარკ. 6,3; იოან. 6,42.

მხედვიდეთ მე“. იხილეთ უკუე, ვითარ ამის ორისა სახისა მიერ დაიწესნების მათი იგი ბოროტი იქვ, რამეთუ არცა სასწაულთა ქმნად არს ცოდვილი-საჲ, არცა ღმრთისა თანა ყოფად მარადის. და ამისთვის ვერღარა უძლონ თქუმად, თუ: „ცოდვილი არს“;¹ ანუ: „არა ღმრთისაგან არს“.²

სახარებაჲ: **„ხოლო საშჯელისათვს, რამეთუ მთავარი ამის სოფლისაჲ დაშვილ არს“** (16,11).

თარგმანი: კუალად აქა სიმართლისა თვისისა სიტყუასა წარმოიღებს, რამეთუ უკუეთუ დასაბამითგანთა წმიდათა ვერ უძლეს ამის საქმისა ქმნად, და მე ვქმენ და დავსაჯე მთავარი ამის სოფლისაჲ, ვითარ იტყვან, თუ: „ცოდვილი არს“ და „არა ღმრთისაგან არს“? რამეთუ იტყვან ჩემთვის, თუ: „მაცთური არს, და ეშმაკი არს მის თანა“;³ არამედ ამასცა ზედა მხილებაჲ აქუნდეს, რამეთუ უკუეთუმცა ესრეთ ვიყავ, ვითარმცა დავსაჯე მთავარი ამის სოფლისაჲ?

სახარებაჲ: **„ფრიადლა მაქუს სიტყუად თქუენდა, არამედ არღარა ძალ-გიც ტვრთვად ან. ხოლო ოდეს მოვიდეს სული იგი ქემმარიტებისაჲ, გიძლოდის ქემმარიტებასა ყოველსაჲ“** (16,12-13).

თარგმანი: და რად არს? უმეტეს შენსა არსა სული, რომელ ან ვერ ვიტვრთავთ, ხოლო ოდეს მოვიდეს, მაშინ ვიტვრთოთ? ნუ იყოფინ! რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: **„თავით თვსით არარას იტყოდის, არამედ რაოდენი ესმეს, მას იტყოდის და მომავალი გითხრას თქუენ. რამეთუ ყოველი, რაოდენი აქუს მამასა, ჩემი არს“** (16,13,15). რამეთუ ვინაჲთგან ჰრქუა, ვითარმედ: „მან გასწავოს ყოველი და მოგაწესნოს და ნუგეშინის-გცეს“;⁴ და ვითარმედ: „ჯერ-არს ჩემი წარსლვად და მისი მოსლვად“;⁵ და ვითარმედ: „ან ვერ იტვრთავთ, ხოლო მაშინ იტვრთოთ, და გიძლოდის ქემმარიტებასა ყოველსა“, რადთა არა ამის ყოველისაგან შეჰრაცხონ სული უმეტეს მისა და უშჯულოებად შთავარდენ, ამისთვის ჰრქუა: **„ჩემგან მიილოსო“** (16,14), ესე იგი არს, ვითარმედ: რასა მე ვიტყვ, მანცა იგივე თქუას. ხოლო თუ: „თავით თვსით არას იტყოდის“, ესე იგი არს, ვითარმედ: არარას წინააღმდეგომსა ჩემსა იტყოდის და უცხოსა ჩემთა სიტყუათაგან. ვითარცა-იგი თავისა თვისისათვს იტყოდა, ვითარმედ: „თავით თვსით არა ვიტყვ“;⁶ ესე იგი არს, ვითარმედ: არარას ვიტყვ უცხოსა მამისაგან, ეგრეთვე სულისათვს იტყვს. ხოლო თუ: „ჩემგან მიილოს“, ესე იგი არს, ჩემისა გულისხმის-ყოფისაგან, რამეთუ ერთ არს გულისხმის-ყოფად ჩემი და სულისა წმიდისაჲ. „და მომავალი გითხრას თქუენ“. – რამეთუ ამას სურვიელ იყვნეს იგინი, ვინაჲთგან ზედაჲზედა ჰკითხვიდეს მომავალთა საქმეთა; ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: მან ყოველი მომავალი გითხრას.

¹ იოან. 9,24. ² იოან. 9,16. ³ შდრ. იოან. 7,20; 10,20. ⁴ შდრ. იოან. 14,26. ⁵ შდრ. იოან. 16,7. ⁶ იოან. 14,10.

სახარებაა: „მან მე მადიდოს“ (16,14).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: ყოველნი სასწაულნი სახელთა ჩემითა აღასრულნეს. რამეთუ ვინაფთგან უმეტესთა სასწაულთა ეგულეობდა ქმნად შემდგომად სულისა წმიდისა მოსლვისა, ამისთვის კუალად სწორებასა გამოაჩინებს და იტყვს, ვითარმედ: „მან მე მადიდოს“. ხოლო რომელ იტყვს, თუ: „გიძლოდის ყოველსა ჭეშმარიტებასა“, რომელსა ჭეშმარიტებასა იტყვს? გარნა ამას, რამეთუ: ვინაფთგან უფალსა ჯორცთა მათთვის, რომელ ემოსა, და უძღურებისათვისცა მოწაფეთადა და რაფთა არა თქუან, თუ: თავსა თვსსა აქებს, და ჰურიათათვისცა ვერ იტყოდა ზედაფსზედა მაღალთა და დიდებისა თვისისა საქმეთა, ამისთვის იტყვს: მან გითხრას ყოველი ჭეშმარიტი. ხოლო რაფთამცა არა თქუეს, თუ: შენ არა იცია ყოველი ჭეშმარიტი? ამისთვის შესძინა და ჰრქუა, ვითარმედ: „თავით თვისით არას იტყოდის“, რამეთუ „არავინ იცის ღმერთი, გარნა სულმანვე ღმრთისამან“,¹ არამედ ჩემთა თქუმულთაგან უცხოად არარად თქუას, რამეთუ ჩემგან მიილოს, ვითარმედ ჩემთავე სიტყუათა მსგავსად იტყოდის, რამეთუ „ყოველი, რაოდენი აქუს მამასა, ჩემი არს“. და იგი მამისა სიტყუათა იტყოდის, და ესრეთ საცნაურ არს, ვითარმედ ჩემთავე იტყვს. ხოლო რაფსათვის პირველ ქრისტეს წარსლვისა არა მოვიდა სული წმიდა? გარნა ვინაფთგან წყევად არა დაჯსნილ იყო და ცოდვად არა აჯოცილ, არა მოვიდოდა, რამეთუ ჯერ-იყო პირველ მტერობისა დაჯსნად და დაგებად ჩუენი ღმრთისა მიმართ და ესრეთ ნიჭისა მის მოსლვად. ხოლო რად იტყვს, თუ: „მოგივლინო“? ვითარ მოვივლინების, რომელი-იგი ყოველგან არს? გარნა ესე იგი არს, ვითარმედ: განგმზადნეთ თქუენ ესრეთ, რაფთა მოვიდეს იგი და სთნდეს თქუენ შორის ყოფად. და კუალად ამისთვის თქუა ესე, რაფთამცა გუამოვნებისა განყოფილება გამოაჩინა. რამეთუ ძალ-ედვა თავადსაცა მის ყოვლისა ქმნად, არამედ ამისთვისცა ყო ესე, რაფთა სულისაცა წმიდისა პატივი გულისხმა-ყონ; ვითარცა-იგი ძალ-ედვა მამასა არაარსთად არსად მოყვანებად, არამედ ძემან მოიყვანნა, ეგრეთვე არს ესეცა, რამეთუ ნათლის-ღებასაცა შინა შემძლებელ არს სახელი მამისად ოდენ, გინა ძისად ანუ სულისა წმიდისად ქმნად ყოველსავე, არამედ სამთავე სახელს-ვსდებთ, რაფთა გულისხმა-ვყოთ სამთავე პატივისა ზიარებად, გულის-ხმა-ვყოთ ჟამსა მას კეთილთა მათ ზიარებისასა. უკუეთუ არა, რაფთა სცნა, ვითარმედ ძესაცა ოდენ ძალ-უც ცოდვათა მოტევებად და სულსა წმიდასაცა, ისმინე, ძისათვის ვითარ ეტყვს ჰურიათა, ვითარმედ: „ჯელმწიფებად აქუს ძესა კაცისასა შენდობად ცოდვათა“;² და კუალად: „რაფთა შვილ ნათლის იქმნეთ“;³ და: „მე ცხობრებად საუკუნოდ მივსცე მათ“.⁴ ხოლო სულისა წმიდისათვის, ისმინე, რასა იტყვს, ვითარმედ:

¹ 1 კორ. 2,11. ² მათ. 9,6; მარკ. 2,10; ლუკ. 5,24. ³ იოან. 12,36. ⁴ იოან. 10,28.

„სული არს ცხოველსმყოფელი“;¹ და: „სული არს ცხოვრება და სიმართ-
ლც“.² და მოციქული იტყვს: „არამედ განიბანენით, არამედ განი-
წმიდენით სახელითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა და სულითა
ღმრთისა ჩუენისათა“.³ ვინაფთჳან უკუე მამისათჳს ფრიად ასმიოდა და
ძისა მრავალნი საქმენი ეხილვნეს, ხოლო სულისა წმიდისათჳს ესრეთ
არარად უწყოდეს, ამისთჳს მოვიდა და ქმნა სასწაულნი და მისცა მათ
სრული გულისხმის-ყოფა, რათა ესრეთ იგიცა იცნან, არამედ კუალად,
რათა არა უზეშთაესად ძისა შეჰრაცხონ იგი, ამისთჳს ჰრქუა, ვითარმედ:
„რაოდენი ესმეს, იტყოდის“; და ვითარმედ: „მე მაღიღოს“. და არა თუ მას
სმენად და სწავლად უწმდა. რამეთუ რამცა ისმინა, რომელსა ყოველივე
ეთქუა წინაფსწარმეტყუელთა მიერ, გინა თუ დაჴსნისათჳს შჯულისა,
გინა თუ ღმრთეებისა მისისათჳს, და განგებისა ყოველივე თქუმულ იყო
მის მიერ?

ს ა ხ რ ე ბ ა დ : **„და მომავალი გითხრას“** (16,13).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : აქა უფროდსად გამოაჩინებს პატივსა მისსა, რამეთუ
უფროდს ყოველთასა ესე არს თჳსი საქმც – ღმრთისად – თხრობად მომა-
ვალთა საქმეთად, ხოლო უკუეთუ მასცა სხვსაგან ისწავლიდეს, რად აქუს
უმეტესი წინაფსწარმეტყუელთასა? არამედ აქა ჭემმარიტსა მას ღმრთისა
მიმართ გულისხმის-ყოფასა მოასწავებს, ვითარმედ შეუძლებელ არს,
თუმცა სხუასა რასმე იტყოდა იგი. ხოლო სიტყუად იგი: **„რამეთუ ჩემგან
მიიღოს და გითხრას თქუენ“** (16,14,15), ამას მოასწავებს: გინა თუ
ფრიად მაღლისა მისგან, რომელი მოვიდა ჩემთა ზედა ჴორცთა, ანუ
თუ გულისხმის-ყოფისა მისგან, რომელი მე მაქუს. არა თუ ვითარმცა
უწმდა ანუ სხვსა მიერ ისწავლიდა, არამედ ერთი არს და იგივე ჩემიცა
და მისი. ხოლო რაფსათჳს ესრეთ თქუა და არა სხუაებრ? ამისთჳს, რა-
მეთუ სულისა წმიდისათჳს ჯეროვანი გულისხმის-ყოფად არა აქუნდა;
და ამისთჳს ერთისა მიმართ ოდენ საქმისა იღუნის – რათა სარწმუნო
იქმნას იგი მათ მიერ და არა დაბრკოლდენ. რამეთუ ვინაფთჳან ეტყოდა,
ვითარმედ: „ერთი არს მოძღუარი თქუენი – ქრისტე“,⁴ რათა არა ჰგო-
ნებდენ, ვითარმედ უკუეთუ მას დაემორჩილნენ, ამას ურჩ ექმნებიან,
ამისთჳს ეტყვს, ვითარმედ: მისი და ჩემი სწავლად ერთ არს, და რომლისად
მე მეგულებოდა თქუენდა სწავლად, მისთჳს გრქუას მანცა, და ნუ ჰგო-
ნებთ, ვითარმედ მისი სწავლად სხუად რამე არს, რამეთუ ჩემი არს და
ჩემსა დიდებასა დაამტკიცებს იგი, რამეთუ ერთი ნებად არს მამისა და
ძისად და სულისა წმიდისად. ეგრეთვე უკუე ჩუენიცა ყოფად ჴნებავს
უფალსა, ვითარცა იტყოდა: „რათა იყვნენ ერთ, ვითარცა მე და შენ,
მამაო, ერთ ვართ“,⁵ და არარად არს სწორ ერთობისა და სიყუარულისა.

¹ იოან. 6,63. ² შდრ. რომ. 8,10. ³ 1 კორ. 6,11. ⁴ მათ. 23,8. ⁵ შდრ. იოან. 17,11,21-22.

სწავლაჲ ოც ერთობისათჳს და სიყუარულისა

ხოლო ამით სახითა ერთი არა ერთი არს, არამედ მრავალი, რამეთუ უკუეთუ ერთსულ იყვნენ ორნი გინა ათნი, არღარა ერთ არს ერთი იგი, არამედ ათნილად განმრავლდების თითოეული მათი, და ჰპოვოთ ათთა მათ შორის ერთი იგი და ერთთა შორის – ათნი იგი. და გინა თუ მტერი ჰყვეს, რომელი ერთსა ეტყოდის, ესრეთ არს, ვითარმცა ათთა ეტყოდა, რამეთუ არა ერთისა მიერ დაეცემის, არამედ ათთა პირთაგან. და უკუეთუ ერთი იგი მოუძღურდეს, არა მოუძღურებულ არს, რამეთუ ცხრანი იგი წილნი ცხოველ არიან და უძღურებასა მას მისსა ჰფარვენ. თითოეულსა მათგანსა ოცი თუალი აქუს და ოცი ჴელი და ფერწნი, და ეგრეთვე, რამეთუ არა თჳსითა თუალითა ოდენ ჰხედავს, არამედ სხუათადაცა, არცა თჳსითა ოდენ ფერწითა ტკრთულ არს, არამედ სხუათადაცა, არცა თჳსითა ოდენ ჴელითა იქმს, არამედ სხუათადაცა. სულნი ჰქონან ათნი, რამეთუ არა თვთ ოდენ ზრუნავს თავისა თჳსისა, არამედ სხუანიცა იგი მისთჳს ზრუნვენ. და უკუეთუ ასნი იყვნენ, ეგრეთვე იყოს მათ შორის, და აღორძნდების ძალი მათი.

ჰხედავა სიყუარულისა საქმესა? ვითარ უძღვეველ-ჰყოფს და მრავალნილ ერთსა მას, ვითარ ერთსა ძალ-უც მრავალგან ყოფად, რადთა ერთი იგი იყოს სპარსეთსცა და ჰრომს. და რომელი ბუნებასა ვერ ძალ-უც, იგი სიყუარულსა ძალ-უც, რამეთუ ერთი ნაწილი მისი აქა არნ და ერთი – მუნ, და უფროსად ყოვლითურთ აქა და ყოვლითურთ მუნ. და უკუეთუ ასთა შორის შევიდეს ძალი სიყუარულისა და ორ ათასთა, გულისხმაყავ, თუ სადა გარდაემატოს ძალი სიყუარულისა. ჰხედავა აღორძინებასა სიყუარულისასა? რამეთუ საკვრველი ესე არს, რამეთუ ათასეულ-ჰყოფს ერთსა. რადსათჳს უკუე არა მოვიგებთ ამას ძალსა, რადთა ესრეთ უშუენიერეს ვიყვნეთ? და ესე ყოვლისა სიმდიდრისა უაღრეს არს, ყოვლისა სიმართლისა და ყოვლისა კეთილისა უმჯობეს, ესე ნათლისცა უმჯობეს არს, ესე სიხარულისა მომატყუებელ არს. ვიდრემდის ერთსა და ორთა თანა შევაინრებთ სიყუარულსა?

ხოლო გულისხმაყავ წინააღმდგომიცა. ვითარმცა იყო ვინმე, რომელსა არცა ერთი ესუა მოყუარჴ, რომელი-ესე საქმჴ არს უკუანადსკნელისა უგუნურებისა, ვითარი უკუე ყოფად არს ცხორება მისი? რამეთუ დაღაცათუ ბევრეულგზის მდიდარი იყოს და შუებასა შინა და განცხრომასა, არცა ერთი რად აქუს კეთილთაგანი, არამედ ყოვლისაგანვე შიშუელ არს და ოწერ, ხოლო რომლისა მოყუარენი მრავალნი იყვნენ, იგი დაღაცათუ გლახაკი იყოს, მდიდართასა უმდიდრეს არს, და რაოდენსა თვთ ვერ შემძლებელ იყოს თქუმად გინა ქმნად, მეგობართა

მათ მიერ შეუძლოს; და ფრიადისა სიხარულისა და განსუენებისა მო-
მატყუებელ არს საქმე იგი და უშიშობისა, რამეთუ შეუძლებელ არს
ბოროტისა რადსამე მოწვენად მის ზედა, რომლისა მცველი სიყუარული
იყოს. და არა არიან ესრეთ კეთილად მცველნი იგი მეფისანი, ვითარ ესე,
ვინადთგან იგინი იძულებით იქმან საქმესა მას და შიშით, ხოლო ესე –
ნეფსით და ყოვლითა მოსწრაფებითა, და მას მცველთა მათგანცა ეშინის,
ხოლო აქა არარად არს ესევეთარი.

მოვიგოთ უკუე კეთილი ესე საქმე და მოვივაჭროთ კეთილი ესე
ვაჭრობად გლახაკთა მიერ, რადთა იყოს ნუგეშინისმცემელ სიგლახაკი-
სა, და მდიდართა რადთა უშიშობად აქუნდეს, მთავარი რადთა კეთილად
მთავრობდეს, და მსახური, რადთა მთავარი კეთილად ჰხედვიდეს მას.
ესე სიმშკდისა მიზეზი არს, ესე სახიერებისა საქმე. რამეთუ მწეცნიცა,
რომელნი არა არიან ერთმანერთისა მოყუარე, არიან უფროდსად ბოროტ
და ველურ. რამეთუ ამისთვის ქალაქთა შინა მკვდრ ვართ, და უბანნი
არიან, რადთა ურთიერთას შეგვკრებოდით, და არა იყოს მარტოებისაგან
უყუარულობად.

ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას, ვითარმედ: და რად სთქუა მონაზონთა-
თს, რომელნი მათთა შინა მყოფ არიან? არამედ გულისხმა-ყავთ, ვი-
თარმედ მათ შორის დიდ არს სიყუარულისა საქმე და ერთობისა, და
ამბობებათა მათგან სოფლისათა ივლტიან, ხოლო ერთსულ მრავალთა
მიმართ არიან და კეთილად შეერთებულ, და უფროდსად ამისთვის გა-
ნეშორნეს სოფლისა საქმეთაგან, რადთა ესე წარჰმართონ, რამეთუ ვი-
ნადთგან ჴდომად და შური საქმეთათს სოფლისათა შობს სიძულილსა,
ამისთვის იგინი განეშორნეს ამის ყოვლისაგან და კეთილად იქმან სიყუა-
რულსა. რამეთუ არა თუ მარტოებასა შინა არა იქმნების სიყუარული
სხუათა მიმართ, ვინადთგან არა საქმე არს მოქმედი სიყუარულისა, არა-
მედ გონებად, გინა თუ მარტოდ ვინ იყოს, გინა ერსა შორის. და ამისთვის-
ცა მარტოდ მყოფთა მათ მრავალნი არიან მაქებელ, ხოლო უკუეთუმცა
არა უყუარდა, ვითარმცა აქებდეს? და იგინი კუალად ყოვლისა სოფლი-
სათს ილოცვენ, რომელი-ესე დიდი სახე არს სიყუარულისა. ამისთვისცა
ჟამისწირვასა ამბორს-უყოფთ ურთიერთას, რადთა მრავალნი ვიქმნეთ
ერთ, და ვჰყოფთ კათაკუმეველთათს ლოცვასა. ესე არს მიზეზი ყო-
ველთა კეთილთად. უკუეთუ იგი შევიტკობთ, ამასცა სოფელსა კეთი-
ლად განვაგოთ ცხორებად ჩუენი და სასუფეველსა ცათასა მივემთხვნეთ,
რომელსა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმო-
ყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა არს დიდებად
თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუ-
ნისამდე, ამენ.

თავი ოთ

სიტყუაჲ ესე: „მცირედლა, და არა მხედვიდეთ მე; და კუალად მცირედლა, და მიხილოთ მე, რამეთუ მივალ მამისა ჩემისა. თქუეს მონაფეთა ურთიერთას: რაჲ არს, რომელსა მეტყვს ჩუენ: მცირედლა, და არლარა მხედვიდეთ მე?“ (16,16-17).

თარგმანი: სულსა მწუხარებითა და ურვითა შეპყრობილსა არარაჲ ესრეთ დაჰჰსნის, ვითარ მწუხარებისა მომატყუებელნი სიტყუანი, რაჟამს ზედადსზედა ითქუმოდინ. და რაჲსათჳს უკუე, ქრისტემან თქუა რაჲ, ვითარმედ: ნარვალ და არლარა გეტყოდი თქუენ, ზედადსზედა ეტყვს მათ კუალად ამას, ვითარმედ: „მცირედლა, და არლარა მხედვიდეთ მე, და კუალად მცირედლა, და მიხილოთ“, და: „მივალ მამისა ჩემისა“? რამეთუ რაჟამს ნუგეშინი-სცა სიტყუათა მათ მიერ, სულისა წმიდისათჳს თქუმულთა, კუალად ან შეანუხებს გონებათა მათთა, არამედ ამას ამისთჳს იქმს, რამეთუ გამოსცდის გონებასა მათსა და გამოაწურვებს და დააჩუევს მათ კეთილად შემანუხებელთა სიტყუათა სმენად, რაჲთა ახოვნად თავს-იდვან მისი განშორებაჲ, რამეთუ რომელთა სიტყუთ ფრიად ინუართეს ესე, პირველვე მათ ეგულეობდა საქმითცა თავს-დებად მისა. ხოლო უკუეთუ ვინ კეთილად გულისხმა-ყოს, ესეცა ნუგეშინი-ცემად იყო, რომელ თქუა, ვითარმედ: „მივალ მამისა“, რამეთუ ამით მოასწავებს, ვითარმედ სიკუდილი მისი მიცვალება იყო და არა თუ ვნებაჲ რაჲმე. და სხუადცა ნუგეშინი-ცემად წინაუყო მათ, რამეთუ არა თქუა ესე ოდენ, ვითარმედ: „მცირედლა, და არლარა მხედვიდეთ მე“, არამედ ესეცა შესძინა, ვითარმედ: „მცირედლა, და მიხილოთ მე“, რამეთუ გულისხმა-უყო, ვითარმედ მათავე მოსლვად არს, და ვითარმედ მცირედ ჟამ იყოს განშორებაჲ მისი მათგან, ხოლო სამარადისო იყოს მათ თანა ყოფად. ხოლო მათ ესე ვერ გულისხმა-ყვეს. და ამისთჳს საკურველ არს, ვითარმედ მრავალგზის ესმოდა ესე, და ვითარმცა არა ესმოდა, ესრეთ იყვნეს. ხოლო რაჲსათჳს ვერ გულისხმა-ჰყოფდეს? გარნა, ვითარ მე ვჰგონებ, მწუხარებისა მისგან, რომელ აქუნდა, რამეთუ იგი დაავინწყებდა სიტყუათა მათ, გინა თუ დაფარულებისათჳს მათისა. ამისთჳსცა ჰგონებდეს, ვითარმედ ორნი წინააღმდეგომნი თქუნა, რომელ-იგი არა წინააღმდეგომ იყვნეს. რამეთუ იტყვან, ვითარმედ: უკუეთუ გიხილოთ, სადა ნარხუალ? უკუეთუ ნარხუალ, ვითარ გიხილოთ? ამისთჳსცა იტყვან, ვითარმედ: „**არა უწყით, რასა იტყვს**“ (16,18), რამეთუ ესე უწყოდეს, ვითარმედ ნარსლვად ეგულეობდა, ხოლო ამას უმეცარ იყვნეს, თუ შემდგომად მცირედისა მოვიდეს მათ თანა. ამისთჳსცა აბრალებს მათ, რამეთუ ვერ გულისხმა-ყვეს სიტყუად იგი. რამეთუ ენება, რაჲთამცა სიტყუად იგი, სიკუდილისათჳს თქუმული, დაამტკიცა მათ შორის, ამისთჳს ჰრქუა მათ:

სახარება: „ამენ, ამენ გეტყვ თქვენ, რამეთუ სტიროდით და ჰგოდებდეთ, და სოფელსა უხაროდის“ (16,20).

თარგმანი: ესე სიტყუანი არიან სიკუდილისათვის და ჯუარს-ცუმისა, რომელ მათისა მწუხარებისა მომატყუებელ იქმნა. „ხოლო სოფელსა უხაროდისო“. „სოფლად“ აქა ერსა მას ამაოებისა მეძიებელსა იტყვს, რომელთა უხაროდა ამას ზედა, ხოლო მათ ვინაფთგან არა უნდა სიკუდილი მისი, ამისთვის ადრე ირწმუნებდეს ამას, ვითარმედ არა მოკუდეს; და მერმე ესმა რად, ვითარმედ მოკუდების, ინყეს ცილობად და იჭუად, რამეთუ არა იცოდეს, რად არს იგი, ვითარმედ: **„სტიროდით და სწუხდეთ, არამედ მწუხარება თქუენი სიხარულად გარდაიქცეს“** (16,20). ხოლო თავადი უჩუენებდა, ვითარმედ შემდგომად მწუხარებისა სიხარული ყოფად არს, და ვითარმედ მწუხარება იგი ჰყოფს სიხარულსა, და ვითარმედ მწუხარება იგი მცირედ ჟამ არს, ხოლო სიხარული უკუნისამდე იყოს. ამისთვის იგავი სოფლისა საქმეთაგან მოილო და ჰრქუა:

სახარება: „დედაკაცი რაჟამს შობნ, მწუხარე არნ, რამეთუ მოინა ჟამი მისი“ (16,21).

თარგმანი: ივმარებს იგავსა, რომელი წინაფსწარმეტყუელთაცა გარდამატებულებისათვის საღმობათა მისთაფსა მოიღეს მწუხარებათა დიდთა სახედ. ხოლო სიტყუად ესე ესევეთარი არს, ვითარმედ: საღმობანი მოინინენ თქუენ ზედა, ვითარცა შობადისანი, არამედ მწუხარება იგი შობადისა სიხარულისა მიზეზ იქმნების. ეგრეთვე თქუენდა იყოს. ხოლო ამათ სიტყუათა მიერ სიტყუასა მასცა აღდგომისასა სარწმუნო-ჰყოფს და უჩუენებს, ვითარმედ ამიერ წარსლვად ესევეთარი არს, ვითარმცა ვინ გამოვიდა საშოფსაგან დედისა ნათელსა ამას, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ნუ გიკვრს, რამეთუ მწუხარებისა მიერ ესევეთარისა მიგიყვანებ თქუენ უმჯობესისა მიმართ, რამეთუ დედაცა, რაჟამს დედა იქმნებოდის შვილისა, ესრეთ მწუხარებით იქმნების. და სხუასა საიდუმლოსა მოასწავებს აქა, რამეთუ ამათ სიტყუათა მიერ უჩუენებს, ვითარმედ მან თავადმან დაჰჰსწნა საღმობანი სიკუდილისანი და ყო შობად ახლისა კაცისა. და არა თქუა, თუ: გარდაჰდეს ოდენ ჭირი იგი, არამედ ყოლადვე აჰსოვდესცა არაო, ესევეთარი სიხარული მოვიდეს. ეგრეთვე იყოს წმიდათა ზედა. და არა ამას ზედა უხარის დედაკაცსა, რამეთუ მოვიდა კაცი სოფლად, არამედ რამეთუ მას შვილი ესუა. უკუეთუმცა მას ზედა იხარებდა, არა დამაყენებელ არს, რადთამცა სხუამან დედაკაცმანცა რაჟამს შვა, იხარებდესმცა, რომელთა არა ეშვა. ხოლო რადსათვის თქუა ესრეთ, ვითარმედ: იხარებნ, **„რამეთუ იშვა კაცი სოფელსა შინა“** (16,21)? რამეთუ იგავისა მისისა მსგავსი ამას ზედა ოდენ იყო, რადთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ წარმავალი არს მწუხარება იგი, და სამარადისო არს სიხარული, და ვითარმედ ცხორებად მიცვალებად

არს იგი, და რამეთუ დიდი სარგებელი იქმნების საღმობათა მათგან. და არა თქუა, ვითარმედ: იშვა ყრმად, არამედ „კაცი“, რამეთუ აქა თვსსა აღდგომასა მოასწავებს, და არა სიკუდილისა მისისათვს, რომელსა ელმოდა, ეგულეზობდა შობად, არამედ მეუფებისათვს. ამისთვს არა თქუა, ვითარმედ: ესუა მას შვილი, არამედ: „იშვა კაცი სოფელსა შინა“.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ხოლო თქუენცა ან ჭირი გაქუს. და მერმე კუალად გიხილნე თქუენ, და უხაროდის გულთა თქუენთა, და სიხარული თქუენი არავინ მიგიღოს თქუენგან. და მას დღესა მე არაჲ მკითხოთ“ (16,22-23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კუალად ამათ სიტყუათა მიერ არარას სხუასა დაამტკიცებს, გარნა ვითარმედ ღმრთისა მიერ არს, რამეთუ მაშინ სცნათო ყოველთა. ხოლო რაჲ არს ესე: „მე არარაჲ მკითხოთ“? ესე იგი არს, ვითარმედ: არა იყოს თქუენდა შუამდგომელი, არამედ კმა არს, რაჲთა სახელი ოდენ ჩემი სთქუათ და ყოველივე მიიღოთ. და უჩუენებს ძალსა მას სახელისა თვსისასა, რაჲჟამს არა ჰხედვიდენ მას და ოდენ სახელსა მისსა სახელ-სდვან, ყოველივე აღასრულონ. და მოივსენე, რაჲჟამს-იგი ილოცეს, ვითარმედ: „მოვეც მონათა შენთა კადნიერებით ქმნად და სიტყუად სახელითა შენითა სასწაულთა. და შეიძრა ადგილი იგი, სადა დგეს“.¹

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ამენ, ამენ გეტყვ თქუენ: უკუეთუ რაჲმე სთხოვოთ მამასა ჩემსა სახელითა ჩემითა, მოგეცეს თქუენ. აქამომდე არარაჲ გითხოვიეს სახელითა ჩემითა. ითხოვდით და მოიღოთ“ (16,23-24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და ამათ სიტყუათა მიერ კუალად უჩუენებს, ვითარმედ უმჯობეს არს, რაჲთა იგი წარვიდეს, ვინაჲთგან მაშინ უმეტესად აღესრულებოდინ თხოვანი მათნი, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ნუჟუკუე ჰგონებთ, ვინაჲთგან არღარა თქუენ თანა ვიყო, სრულიადმცა დაგიტევენ, რამეთუ სახელმან ჩემმან უმეტესი კადნიერებაჲ მოგცეს თქუენ. ვინაჲთგან უკუე დაფარულ იყვნეს სიტყუანი იგი, ამისთვს ჰრქუა მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ამას იგავით გეტყოდე თქუენ; ხოლო მოვალს ჟამი, ოდეს არღარა იგავით გეტყოდი თქუენ“ (16,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აჰა ესერა მოინიოსო ჟამი, რაჲჟამს ყოველივე განცხადებულად გულისხმა-ჰყოთ. რამეთუ იტყვს ჟამსაცა აღდგომისასა, ვითარმედ: „მაშინ განცხადებულად მამისა ჩემისათვს გითხრა თქუენ“ (16,25), რამეთუ ორმეოცი დღჳ დაყო, მათ თანა რაჲ იქცეოდა შემდგომად აღდგომისა და „ეტყოდა სასუფეველისათვს ღმრთისა“.² და ან შიშსა შინა ხართო და ვერ კეთილად ისმენთ სიტყუათა მათ, ხოლო მაშინ, მიხილოთ რაჲ აღდგომილი და თქუენ თანა მყოფი, შეუძლოთ კადნიერებით სმენად ყოველისავე.

¹ შდრ. საქმე 4,29-31. ² საქმე 1,3.

სახარება: „მას დღესა შინა სახელითა ჩემითა ითხოვოთ, და არა გეტყვ თქუენ, თუ: ვევედრო და ვჰკითხო მამასა ჩემსა. რამეთუ თვთ მამასა ჩემსა უყუართ თქუენ“ (16,26-27).

თარგმანი: რამეთუ კმა არს სიყუარული ჩემი, რომელი გაქუნდეს შემნედ თქუენდა ყოვლისავე საქმისა მიმართ, რამეთუ მამამანცა ამის-თვის შეგიყუარნეს.

სახარება: „რამეთუ თქუენცა შემიყუარეთ მე და გრწამს, რამეთუ ღმრთისაგან გამოვედ და მოვედ სოფლად და კუალად დაუტეობ სოფელსა და მივალ მამისა“ (16,27-28).

თარგმანი: რამეთუ ვინაფთგან სიტყუად იგი აღდგომისაა არამცირედ ნუგეშინის-სცემდა მათ, და კუალად იგი, რამეთუ: „ღმრთისაგან გამოვედ და მუნვე მივალ“, ამისთვის ზედაფხედა აქცევს სიტყუათა ამათ, ერთად, რაფთა დაუმტკიცოს, ვითარმედ კეთილად ჰრწამს მათ, და მეორედ, რაფთა გულისხმა-ყონ, ვითარმედ არარაა ძკრი მოინიოს მათ ზედა. და რაჟამს ეტყოდა, ვითარმედ: „მცირედლა, და არა მხედვიდეთ მე“, და: „მცირედლა, და მიხილოთ მე“, მაშინ სამართლად ვერ გულისხმა-ჰყოფდეს, ხოლო ან არლარა; რამეთუ რა არს სიტყუად იგი, ვითარმედ: „მე არა მკითხოთ“? ესე იგი არს, ვითარმედ: არლარა მრქუათ მე, ვითარმედ: „მიჩუენე მამად შენი“, ანუ: „ვიდრე ხუალ?“² რამეთუ ყოველივე გულისხმის-ყოფად სცნათ, ესრეთ იყოს თქუენი მამად, ვითარცა მე. და მით სიტყუათა უმეტესად ნუგეშინის-სცემს მათ, რამეთუ ესმა, ვითარმედ: მამისა მეგობარ იყვნეთ; ამისთვისცა ჰრქუეს:

სახარება: „ან უნციოთ, რამეთუ ყოველი იცი“ (16,30).

თარგმანი: ჰხედავა, რამეთუ გონებათა მათთაებრ მიუგებდა ყოველსავე, რომელი მათცა აღიარეს?

სახარება: „და არა გიწმს, რაფთა გკითხოს ვინმე“ (16,30).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: პირველ სმენისა იცი, რომელსა ზედა დავბრკოლდებით, ანუ რომელსა ზედა აღვეშენებით, და განგვსუენე ჩუენ, ვინაფთგან სთქუ, ვითარმედ: „მამასა უყუართ თქუენ, რამეთუ თქუენ შემიყუარეთ მე“. ესე ვითართა და ესეოდენთა საქმეთა ზედა ანლა თქუეს, ვითარმედ: „ვიციოთ, რამეთუ ყოველი იცი“. ჰხედავა, ვითარ არა სრულებასა შინა იყვნეს, არამედ ჯერეთ უძღურ? და ვითარმცა მოიმადლებდეს მას, ჰრქუეს, ვითარმედ: „ან ვიციოთ“. ხოლო უფალმან ჰრქუა მათ:

სახარება: „ან სამე გრწამს? აჰა მოვალს ჟამი და მონვენულ არს, რაფთა განიბნინეთ კაცად-კაცადი ადგილად თუსა და მე მარტო დამიტყოთ; და არა ვარ მარტო, რამეთუ მამად ჩემ თანა არს“ (16,31-32).

თარგმანი: რამეთუ ვინაფთგან მათ თქუეს, ვითარმედ: „ან ვიციოთ“,

¹ იოან. 14,8. ² იოან. 13,36.

ამისთვის ეტყვის, ვითარმედ: სხუად ფრიადი სწავლად გივმს, რამეთუ ჯერეთ არარაა იცით, არამედ ფრიად გაკლს სისრულისაგან, რამეთუ ან მიმცეთ მე მტერთა მარტოდ და თქუენ განიბნინეთ ფრიადისა მის შიშისაგან; და ესეოდენმან შიშმან შეგიპყრნეს, რამეთუ ზოგადცა ვერ ივლტოდით, არამედ განიბნინეთ. და ჩემ ზედა ამის მიერ არარაა ძკრი მოინიოს. ჰხედავა, ვითარ კუალად სიმდაბლისაა არს სიტყუად ესე? და ამისთვის აბრალეებს, ვითარმედ მარადის სიმდაბლისა სიტყუანი უვმან მათ, რამეთუ ვინათგან იტყოდეს, ვითარმედ: **„აჰა ესერა განცხადებულად გუეტყვ და იგავსა არცა ერთსა იტყვ. და ამისთვის გურნამს“** (16,29-30), უჩუენებს, ვითარმედ ჯერეთ ჯერისაებრ არა ჰრნამს, არცა მიითუალავს სიტყუათა მათთა. ხოლო ესე ამისთვის თქუა და სხვსა ჟამისა მიმართ მიაველენდა მათ, ვითარმედ: „მამად ჩემი ჩემ თანა არს“, მათთვისვე თქუა, რამეთუ ზე და ქუე ამისი ეგულეობდა ცნობად. და მერმე უჩუენებდა, ვითარმედ ჯერეთ სრული გულისხმის-ყოფად არა მიუცემიეს მათა ამათ სიტყუათა მიერ, არამედ რადთა ოდენ გონებანი მათნი დაანყნარნეს, რამეთუ ნუუკუედა იგონებდესმცა კაცობრივთა რათამე სიტყუათა, ვითარმედ: არა ვპოვოთ მის მიერ შენვენა. ამისთვის ჰრქუა მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „ამას გეტყოდე თქუენ, რადთა ჩემ თანა მშკდობად გაქუნდეს. არამედ ნუ გეშინინ, რამეთუ მე მიძლევიეს სოფელსა“ (16,33).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესე იგი არს: რადთა არა აღმოჰფხურნეთ გონებათა თქუენთაგან სიტყუანი ესე. რამეთუ დალაცათუ სოფელსა შინა იყვენთ, ჭირი გაქუნდეს¹ არა ან ოდენ, რაჟამს მივეცემი, არამედ შემდგომად ამისაცა, გარნა მვნე იყვენით გონებითა თქუენითა, რამეთუ არარაა ბოროტი მოინიოს თქუენ ზედა. რაჟამს მოძლუარი სძლევედეს მტერთა, მონაფეთა არა უვმს შიში. რამეთუ მითქუამს პირველვე, ვითარმედ მთავარი სოფლისაა დამიცემიეს,² და კუალადცა სცნათ, რაჟამს ყოველნი გმორჩილობდენ თქუენ.

სწავლად ოთ მოთმინებისათვის

შესაძლებელ არს უკუე ჩუენ მიერცა ძლევად, უკუეთუ გუენებოს, სასოებითა წინამძღურისა მის სარწმუნოებისა ჩუენისადთა, და ვიდოდით გზასა მას, რომელი მან წარვლო, და ესრეთ ვერცა სიკუდილმან მძლოს ჩუენ. და არა თუ არა მოვკუდეთ. ნუვინ იტყვს, ვითარმედ: უკუეთუ მოვკუდეთ, არა მძლე ვართ სიკუდილისა. რამეთუ მწედარიცა მაშინ არს ახოვან, რაჟამს ჰბრძოდინ და იგი სძლევედეს, და არა თუ რაჟამს არა

¹ შდრ. იოან. 16,33. ² შდრ. იოან. 12,31; 16,11.

ებრძოდინ მტერნი. და ჩუენ მაშინცა ვიყვენით მოკუდავ, უკუეთუმცა სრულიად მას შინა დავადგრებოდეთ. და ჩუენცა უკუე არა ვართ ამისთვს მოკუდავ, რომელ მას შინა შევალთ, არამედ ვინაფთგან არა დავადგრებით მას შინა, ამისთვს უკუდავ ვართ. ხოლო უკუეთუ ვინ განხრწნასა ჯორცთასა იტყოდის, არა განიხრწნებიან ესრეთ, რაფთა მარადის ხრწნილ იყვენენ, არამედ რაფთა უმჯობეს იქმნენენ.

ვსძლოთ უკუე სოფელსა, მივივლტოდით უკუდავებად, შეუდგეთ მეუფესა, აღვადგინოთ ჩუენცა ძლევად, შეურაცხ-ვყვენეთ გულისთქუმანი, მიცვაღნეთ ზეცად სულნი ჩუენნი, ესრეთ იძლიოს ყოველი სოფელი ჩუენ მიერ. უკუეთუ შეურაცხ-ვყოთ იგი, ძლეულ არს.

უცხო ვართ ჩუენ და წარმავალ; ნუმცა რას ზედა უკუე მწუხარე ვართ სოფლისა საქმესა, რამეთუ დაღაცათუმცა მდიდარი იყავ და დიდებული და წარხუედმცა ქუეყანასა უცხოთა, სადა არავინ გიცნობს, და მუნმცა გაგინეს, არამცა გეტკივნა შენ, ვითარ შენსა მას ქალაქსა შინა უკუეთუ გაგინოს ვინ. არამედ მას უცხოთა ქუეყანასა თავს-იდებ შიმშილსაცა და წყურილსა და ყოველსავე ჭირსა. ეგრეთვე უკუე ან მოიგონე, ვითარმედ უცხოთ ხარ და წარმავალი, და ნუმცა რა შეგანუხებს, ამას უცხოთა ქუეყანასა რაფცა მოიწიოს შენ ზედა, რამეთუ ქალაქი გაქუს, რომლისა მაშენებელი და შემოქმედი ღმერთი არს, და მწირობად ესე მცირედ ჟამ არს; თავს-იდებდი უღმობელად გინებასა, ცემასა და ყოველსავე ჭირსა, რამეთუ უცხოებასა ვართ. ბოროტი იგი არს, უკუეთუ მას ქუეყანასა და მათ მოქალაქეთა წინაშე ვიყვენით შეურაცხ, იგი არს ფრიადი უშუერებად და დიდი დაჭირვებად, ხოლო სადა მეცნიერი არავინ ესუას, მუნ ყოველსავე ადვილად თავს-იდებს. ამისთვს უკუე ნუმცა რად შეგკრაცხიეს ამის სოფლისა ჭირი, რამეთუ მრავალნი ცოდვისათვს მრავალსა ჭირსა და შრომასა შინა არიან და თავს-იდებენ მას ყოველსა ეშმაკთათვს, ხოლო ჩუენ ღმრთისათვს არა თავს-ვიდვათა? და რამეთუ სათნობად სავე არს ყოველითავე დაწყნარებითა, „რამეთუ ნაყოფი სულისად არს: სიყუარული, სიხარული, მშკდობად, სულგრძელებად“¹ და მსგავსნი ამისნი; არასადა გვკვს წარსაგებელი უსარგებლოდ, არცა ყუედრებანი წარსაგებელსა მას თანა, არამედ დაღაცათუ სასუმელი ერთი გრილისა წყლისად წარვავოთ ღმრთისათვს, სასყიდელი მისი არა დაგუჭირდეს,² არამედ გარდამატებულად მოგუეცეს, და ღმერთი მადლიერ იყოს ჩუენდა. ხოლო ვინაფთგან ესე ყოველი ესრეთ არს, რა სიტყუად მიუგოთ ჩუენ უფალსა, უკუეთუ ამას დაუტეობდეთ და წინააღმდეგომსა მას მივსდევდეთ და ნეფსით ჩუენით შთავსთხევდეთ თავთა ჩუენთა ცეცხლსა გეჰქინისასა?

¹გალ. 5,22. ²შდრ. მათ. 10,42; მარკ. 9,41.

ამისთვის გვედრები: განიფრთხვეთ და განიკურნენით სულნი თქუენნი ამის სენისაგან სულიერისა და ნუვინ წარიკუეთს სასოებასა, რამეთუ შვილმანცა უძღებმან ფრიადი ბოროტი ქმნა, არამედ ვინაფთგან მოიქცა სახლადვე მამისა თვისისა, პირველივე პატივი მიეცა.¹ ჩუენცა უკუე ვჰბადვიდეთ მას და მამისა მისვე სახიერისა მივიქცეთ და განვთავისუფლდეთ ტყუეობისა მისგან, რათა მივემთხვნეთ სასუფეველსა ცათასა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ და სიმტკიცე თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მდრ. ლუკ. 15,11-32.

თაზი 3

სიტყუაჲ ესე: „ამას იტყოდა იესუ და აღიხილნა თუალნი ზეცად და თქუა: მამაო, მოიწია ჟამი ჩემი, აღიდე ძჴ შენი, რადთა ძემანცა გადიდოს შენ“ (17,1).

თარგმანი: იტყვს უფალი, რამეთუ: „რომელმან ქმნას და ასწავოს, დიდ ეწოდოს მას სასუფეველსა ცათასა“¹ და სამართლადცა, რამეთუ სიტყვით სიბრძნისმეტყუელებად ადვილ არს, ხოლო საქმით ჩუენებად კეთილისად დიდ არს. ამისთვისცა ქრისტე ძკრუსენებლობისათვის რად ასწავებდა, თავსა თვსსა სახედ ჰყოფდა საქმისა მის. და კუალად ან შემდგომად სწავლისა ლოცვად მიიქცა, რადთამცა გუასწავა ჩუენ, რადთა ჟამსა განსაცდელისასა ყოველსავე დაუტევობდეთ და ღმრთისა მივივლტოდით. რამეთუ ვინაფთგან თქუა, ვითარმედ: „სოფელსა შინა ჭირი გაქუნდეს“² და შენუხნეს იგინი, ან ლოცვისა მიერ კუალად მხიარულჰყოფს, რამეთუ ჯერეთ ვითარცა კაცსა ჰხედვიდეს, და მათთვის ქმნა ესე, რამეთუ ვითარცა ლაზარეს ზედა ილოცა და თქუა მიზეზი, ვითარმედ: „ერისა ამისთვის ვთქუ, რადთა ჰრწმენეს, ვითარმედ შენ მომავლინე მე“.³ ხოლო უკუეთუ ვინ იტყოდის, ვითარმედ: ჰურიათა წინაშე სამართლად ქმნა ესე, ხოლო მოწაფეთა წინაშე რადლა იქმს? არამედ აქაცა კეთილად ქმნა, რამეთუ რომელნი-იგი შემდგომად ეგეოდენთა საქმეთა იტყოდეს, ვითარმედ: „ან ვიცით, რამეთუ ყოველივე უწყი“⁴ მათ უწმდა, რადთამცა განემტკიცნეს უფროჲს ყოველთაჲსა. და კუალად ესეცა იხილე, რამეთუ მახარებელი ლოცვადცა არა სახელ-სდებს საქმესა ამას, არამედ იტყვს, ვითარმედ: „აღიხილნა თუალნი თვსნი ზეცად“, მამისა მიმართ სიტყვსა ყოფად სახელ-სდებს. ხოლო უკუეთუ სხუასა ადგილსა იტყვს მუწლთა მოდრეკასა და ეგრეთ აღხილვასა თუალთასა, ნუ შემფოთნები, რამეთუ ამის ყოვლისა მიერ ვისწავებთ, თუ ვითარ მჭურვალედ ჯერ-არს აღსრულებად ლოცვისაჲ, რადთა ზეცად ვხედვიდეთ არა ჳორციელითა ოდენ თუალითა, არამედ სულითაცა, რადთა მოვდრკეთ მუწლთა შემუსრვილებითა გონებისაჲთა. რამეთუ მოვიდა ქრისტე არა თავისა თვსისა ჩუენებად ოდენ, არამედ სწავლადცა სათნოებისა დიდისა, ხოლო რადთა ასწავლიდეს არა სიტყვით ოდენ, არამედ საქმითცა. ვისმინოთ უკუე, რასა იტყვს აქა:

სახარებაჲ: „მამაო, მოიწია ჟამი ჩემი, აღიდე ძჴ შენი, რადთა ძემანცა გადიდოს შენ“ (17,1).

თარგმანი: კუალად მიჩუენებს ჩუენ, ვითარმედ არა უნებლიადთ მოვალს ვნებად; რამეთუ ვითარმცა მოვიდა უნებლიადთ, რომელი ილოც-

¹ მათ. 5,19. ² იოან. 16,33. ³ იოან. 11,42. ⁴ იოან. 16,30.

ვიდა ამისა ქმნად და დიდებად სახელ-სდებდა საქმესა მას, არა თვსად ოდენ დიდებად, რომელი ჯუარს-ეცუმოდა, არამედ მამისადცა? რამეთუ ესრეთცა იქმნა, და არა ძვ ოდენ, არამედ მამადცა იდიდა, რამეთუ პირველ ჯუარს-ცუმისა არცა ჰურიათა იცოდეს იგი, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „ისრაჴლმან მე არა მიცნა“,¹ ხოლო შემდგომად ჯუარს-ცუმისა ყოველმან სოფელმან იცნა. და მერმე იტყვს სახესა მას დიდებისასა, თუ ვითარ აღიდოს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : „**ვითარცა მოეც მას ჴელმწიფებაჲ ყოველთა ჴორციელთაჲ, რადთა ყოველი რომელი მოეც მას, მისცეს მათ ცხორებაჲ საუკუნოჲ**“ (17,2).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ქველისმოქმედებაჲ მარადის დიდებაჲ არს ღმრთისაჲ. ხოლო რაჲ არს სიტყუად ესე, ვითარმედ: „ვითარცა მოეც მას ჴელმწიფებაჲ ყოველთა ჴორციელთაჲ“? გამოაჩინებს, ვითარმედ არა ჰურიათა თანა ოდენ შეწყუდეულ არს ქადაგებაჲ იგი, არამედ ყოველსა სოფელსა განეფინების, და მოასწავებს ცხორებასა წარმართთასა, რამეთუ ვინაფთგან თქუა, ვითარმედ: „გზასა წარმართთასა ნუ წარხუალთ“,² და ეგულებოდა ამისა შემდგომად თქუამად, ვითარმედ: „წარვედით და მოიმონაფენით ყოველნი წარმართნი“,³ გამოაჩინებს, ვითარმედ მამასა ესრეთვე ჰნებავს; რამეთუ ესე ფრიად დააბრკოლებდა ჰურიათა და მონაფეთა არა შეუნდობდეს ადვილად ლოცვისა შეხებად მათ თანა, ვიდრემდის მოიღეს სწავლაჲ იგი სულისა წმიდისაჲ. და რაჟამს იერუსალჴმდ მოვიდა პეტრე, ძლით შეუძლო განრომაჲ ამათთა ბრალობათაგან თხრობითა მით ტილოფსაჲთა.⁴

ხოლო რაჲ არს სიტყუად ესე, ვითარმედ: „მოეც მას ჴელმწიფებაჲ ყოველთა ჴორციელთაჲ“? ვჴრქუათ მწვალებელთა, ვითარმედ: ოდეს მიიღო მათ ზედა ჴელმწიფებაჲ, პირველ დაბადებისა მათისა ანუ შემდგომად დაბადებისა? რამეთუ იგი იტყვს, ვითარმედ: „შემდგომად განჴორციელებისა და აღდგომისა“,⁵ და მაშინ იტყვს: „მომეცა ყოველი ჴელმწიფებაჲ ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა. წარვედით და მოიმონაფენით ყოველნი წარმართნი“. ⁶ რაჲ არს უკუე სიტყუად ესე? ნუუკუე არა აქუნდაჲ ჴელმწიფებაჲ თვსთა დაბადებულთა ზედა? რომელმან დაჴბადნა, ჴელმწიფებაჲ არა აქუნდაჲ? და ვითარ? რამეთუ ყოველივე საუკუნითგან მან ქმნა და პირველთა მათ ჟამთა რომელთამე სტანჯვიდა ცოდვისათვს და რომელთამე პატივ-სცემდა სათნოებისათვს. ანუ მაშინ აქუნდა ჴელმწიფებაჲ და მერმე მიელო და კუალად მიეცა? და რომელმანმცა ეშმაკმან თქუა ესე? ხოლო უკუეთუ მაშინცა და ანცა იგივე ჴელმწიფებაჲ

¹ესაია 1,3. ²მათ. 10,5. ³მათ. 28,19. ⁴შდრ. საქმე 11,2-18. ⁵შდრ. მათ. 26,32; მარკ. 14,28. ⁶მათ. 28,18-19.

აქუნდა, „რამეთუ ვითარცა მამა აღადგინებს მკუდართა და ცხოველ-
 ჰყოფს, ეგრეთვე ძვ, რომელთა ენებოს, ცხოველ-ჰყოფს“;¹ და ვინაფ-
 გან ესე ყოველი ესრეთ არს, რა არს სიტყუად იგი, რომელ თქუა, რაჟამს
 წარავლენდა წარმართთა მიმართ? არამედ ამისთვის, რაფთა არა ჰგონებ-
 დენ, ვითარმედ ამო არს სიტყუად იგი, სიტყუსა მისთვის, რომელი პირველ
 თქუა, ვითარმედ: „არა მოვლინებულ ვარ, გარნა ცხოვართა მათთვის
 წარწყმედულთა ძეთა ისრაჴლისათა“.² და უჩუენებს ამისთვის, ვითარმედ
 მამასაცა ესრეთვე ჰნებავს. ხოლო უკუეთუ სიმდაბლისა სახითა ესრეთ
 თქუა, ნუ გიკვრს, რამეთუ ყოველსავე იქმოდა მათთვის, რაფთამცა უფ-
 როფსად აღაშენნა, რამეთუ იგინი მას ზედა აღემენებოდეს. და კუალად
 შემდგომად მათ ნათესავთა დაარწმუნებდა გარდამატებულებითა მით
 სიმდაბლისაფთა, ვითარმედ უძღურებისათს მსმენელთაფსა იტყო-
 და. ხოლო რა არს ესე, ვითარმედ: „ყოველთა ჴორციელთაფ“, რამეთუ
 არა თუ ყოველთა ჴრწმენა? გარნა ესე არა ამისი არს ბრალი, არამედ
 მათი, რომელთა არა ისმინნეს სიტყუანი მათნი. რომელთაცა ისმინნეს,
 ცხოვნდეს, ხოლო რომელთა არა ისმინნეს, მათ ნეფსით წარინწყმიდნეს
 თავნი თჳსნი.

**ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : „რაფთა ყოველი რომელი მოეც მას, მისცეს მათ ცხო-
 რებაფ საუკუნოფ“ (17,2).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ნუ გიკვრს ესე, რამეთუ კაცობრივ იტყუს აქა, რამეთუ
 პირველთქუმულთა მათ მიზეზთათს იქმს ამას, რამეთუ მარადის ეკრძა-
 ლებოდა თქუმად თავისა თჳსისათს დიდი რაფმე სიტყუად უძღურები-
 სა მისთვის მსმენელთაფსა, რამეთუ არა აქუნდა მისთვის მაღალი მეც-
 ნიერებაფ. ხოლო იოვანე ოდეს თავით თჳსით იტყოდის, მაშინ არლარა
 ესრეთ იქმს, არამედ უმაღლესისა მიმართ აღიყვანებს სიტყუასა თჳსსა
 და იტყუს, ვითარმედ: „ყოველივე მის მიერ იქმნა, და თჳნიერ მისა არცა
 ერთი რაფ იქმნა, რაოდენი-რაფ იქმნა“;³ და ვითარმედ: „ცხოვრებაფ იყო“;⁴
 და: „თჳსთა თანა მოვიდა“;⁵ და არა თქუა, თუ: მიილო ჴელმწიფებაფ,
 არამედ უფროფსად იტყუს, ვითარმედ: „მისცა ჴელმწიფებაფ სხუათა
 შვილ ღმრთისა ყოფად“.⁶ და პავლე ეგრეთვე იტყუს, ვითარმედ: „სწორ
 ღმრთისა“;⁷ ხოლო თავადი კაცობრივ ითხოვს და იტყუს:

**ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : „რაფთა ყოველი რომელი მიეც მას, მისცეს მათ ცხო-
 რებაფ საუკუნოფ, რაფთა გიცოდინა შენ მხოლოფ ჴემმარიტი ღმერთი და
 რომელი მოავლინე იესუ ქრისტეფ“ (17,2-3).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : „მხოლოფ ჴემმარიტი ღმერთი“ თქუა სხუათა მათ
 ღმერთთა წარმართთათს, რომელნი არა ღმერთ არიან, არამედ ეშმაკ,

¹ იოან. 5,21. ² მათ. 15,24. ³ იოან. 1,3. ⁴ იოან. 1,4. ⁵ იოან. 1,11. ⁶ იოან. 1,12.
⁷ შდრ. ფილიპ. 2,6.

რამეთუ ეგულებოდა მათ წარმართთა მიმართ მათი წარვლენად. ხოლო შენ რასა იტყვ, მწვალებულო ბოროტო, ვითარმედ ძე არა ჭეშმარიტი ღმერთი არსა? † დაბნელებულო! ესე სიტყუად კერპთათს თქუა წინა-აღმდგომად მათა, ვითარმედ: „მხოლოდ ჭეშმარიტი ღმერთი“, და არა თუ ძე არა ჭეშმარიტი ღმერთი არს, რამეთუ ძე თვთ ჭეშმარიტება არს, და ვითარმცა არა ღმერთი იყო ჭეშმარიტი? რამეთუ ფრიად უზეშთაეს არს თქუამად, ვითარმედ: თვთ ჭეშმარიტება არს, ვიდრე თუ: ჭეშმარიტი კაცი არს. ეგრეთვე ძე, ვინაფთგან თვთ ჭეშმარიტი არს, ვითარმცა არა ჭეშმარიტი ღმერთი იყო? ანუ ვითარ ჩუენ ღმერთ-მყოფს, უკუეთუ თვთ არა ჭეშმარიტი ღმერთი არს? არამედ ამის პირისათს სხუასა ადგილსა გამოძიებთრე გკტუამს. ამისთს შემდგომსა სიტყუასა ვიტყოდით:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მე გადიდე შენ ქუეყანასა ზედა“** (17,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კეთილად თქუა, ვითარმედ: „ქუეყანასა ზედა“, რამეთუ ცათა შინა დიდებულ იყო, რომელსა ბუნებით აქუნდა დიდებად ღმრთეებისად და ანგელოზთა მიერ თაყუანის-იცემებოდა. არა უკუე მას დიდებასა იტყვს, რომელი ბუნებით აქუს, რამეთუ იგი, დაღაცათუ არავინ იყოს მადიდებელი, სავსებითვე ჰგიეს, არამედ ამას დიდებასა იტყვს, რომელი კაცთა მსახურებითა იქმნების. და ამისთს იგიცა სიტყუად, ვითარმედ: **„მადიდე მე“** (17,5), ესევეითარივე არს. რაფთა სცნა, ვითარმედ ამას ესევეითარსა დიდებასა იტყვს, ისმინე შემდგომიცა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„საქმე შენი აღვასრულე, რომელი მომეც, რაფთა ვყო“** (17,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჯერეთ ოდენ დასაბამი აქუნდა საქმესა, და უფროფსად არცა დასაბამი, რამეთუ არცა ჯუარსცუმულ იყო ჟამად; და ვითარ იტყვს, ვითარმედ: „აღვასრულე“? არამედ გინა თუ ამას იტყვს, ვითარმედ: ჩემი აღმისრულეების, ანუ ყოფადსა ვითარცა ქმნულსა იტყოდა, ანუ უფროფსად ესე ვთქუათ, ვითარმედ: ვინაფთგან ძირი იგი კეთილთად დანერგულ იყო, ვითარმცა ყოველივე ქმნულ იყო. რამეთუ ამას ძირსა შეუდგეს ნაყოფნიცა, და რომელ ეგულებოდა შემდგომად მისა ყოფად, ყოველი მას შეუერთა. ამისთს კუალად სიმდაბლით იტყვს, ვითარმედ: „რომელი მომეც მე, რაფთა ვყო“, რამეთუ უკუეთუ ელოდა სმენად და სწავლად, ფრიად უდარეს იყო ესე დიდებასა მისსა, რამეთუ ესე მრავალგნით საცნაურ არს, ვითარმედ თვსითა ნებითა მოვიდა ამის საქმისა მომართ, ვითარცა პავლე იტყვს: „ესრეთ შემიყუარნა ჩუენ, რამეთუ მისცა თავი თვსი ჩუენტვს“,¹ და ვითარმედ: „თავი თვსი დაიკნინა და ხატი მონებისად მოილო“.² და კუალად თავადი იტყვს: „ვითარცა შემიყუარა მე მამამან, ეგრეთვე შეგიყუარენ თქუენ“.³

¹ ეფეს. 5,2. ² ფილიპ. 2,7. ³ იოან. 15,9.

სახარებად: „მადიდე მე, მამაო, თავისა შენისა თანა დიდებითა მით, რომელი მაქუნდა შენ მიერ უწინარეს სოფლისა ყოფისა“ (17,5).

თარგმანი: კაცთა შორის არა გაქუნდა დიდებად სამოსლისა მისთვის კაცებისა, არამედ ღმრთისა მიერ ითხოვ დიდებასა? რად არს უკუე სიტყუად ესე? არამედ გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ განგებულებისა მისისათვის არს სიტყუად ესე, რამეთუ არღა დიდებულ იყო ბუნებად იგი ჯორცთად, არცა აქუნდა უხრწნელება, არცა ზიარებულ იყო საყდარსა მას სამეუფოსა. ამისთვისცა არა თქუა, თუ: ქუეყანასა ზედა მადიდე, არამედ: შენ თანაო.

სწავლად პ

სიმდიდრისათვის და სიგლახაკისა

ესევეითარი უკუე დიდებად ჩუენცა ვპოვოთ საზომისაებრ ჩუენისა, უკუეთუ ვილუანოთ. ამისთვისცა მოციქული იტყვს: „უკუეთუ მის თანა ვივნოთ, მის თანაცა ვიდიდნეთ“.¹ ხოლო ჩუენ ბევრეულთა ცრემლთა ღირს ვართ, რომელთა წინაგვც ესეოდენი დიდებად, და ჩუენ უღბებისა ჩუენისათვის დავიჭირვებთ ამას ყოველსავე. რამეთუ დაღაცათუმცა არა იყო გეჰენიად, საწყალობელ ვართ, რომელთა-იგი გუაქუს ჯელმნიფებად, რადთა უკუეთუ გუენებოს, ვსუფევდეთ ძესა თანა ღმრთისასა, და ჩუენ დაკლებულ-ვყვნეთ თავნი ჩუენნი ამის ყოვლისაგან. რამეთუ დაღაცათუმცა ასოეულად ჯერ-იყო დაჭრად და ბევრეულითა სიკუდილითა სიკუდილი და ბევრეულთა სულთა მიცემა და ესეზომთა ჯორცთა მის დიდებისათვის, არავე იყო. ხოლო ან ჩუენ საფასეთაცა არა შეურაცხ-ვჰყოფთ მისთვის, რომელთაგან შემდგომად მცირედისა უნებლიადთა განშორებად ვართ, არა უგულებელს-ვჰყოფთ საფასეთა, რომელნი-იგი ბევრეულთა ბოროტთა შინა შთამთხევენ ჩუენ, რომელნი-იგი აქა დარჩებიან და არა ჩუენნი არიან. ხოლო ვინადთგან არა ამის დიდებისა დაჭირვებად ოდენ წინამდებარე არს, არამედ გეჰენიადცა, მატლი დაუძინებელი, დაუშრეტელი ცეცხლი და ღრჭენად კბილთად, ვითარ-მე თავს-ვიდვათ იგი ყოველი?

ვითარ არა აღვიხილავთ თუალთა ჩუენთა? არამედ მარადლე შფოთთა შინა ვართ და მხილებათა და სიტყუათა ამაოთა და მიწასა ვზრდით, რამეთუ ჯორცნი ესე მიწანი არიან, რომელთა ვაპოხებთ, და სული უდებ გჰქმნიეს და ჭეშმარიტთა საჯმართა არა ვეძიებთ, ხოლო ურგებთა მათ ვზრუნავთ: და ბრწყინვალესა საფლავებსა აღვაშენებთ

¹ რომ. 8,17.

და მოვიგებთ ტაძართა მრავალფასისათა და სიმრავლესა მონათასა და მნეთა დავადგენთ ყოველთა ზედა მთავართა და მთავრისმთავართა, და სული ჩუენი ოწრად დგას, და ყოლადვე არა ვზრუნავთ მას. რა-მე ყოფად არს ამის ყოვლისა დასასრული? არა ერთსა მუცელსა აღვავესებთა? არა ერთსა გუამსა შევიმოსთა? რა-მე არს ესეოდენი ესე ამბოხება? რად აღვაოწრებთ ერთსა მას სულსა, რომელი ხუდომილ არს ჩუენდა, და შევაგინებთ მას და ბოროტსა მას მონებასა ჯორციელსა შთავადებთ? რამეთუ რომელი მრავალსა ეძიებდეს, მრავალთა მონაჲ არს, დაღაცათუ ჰგონებდეს, ვითარმედ ყოველთა უფალ არს, და იგი არს მონათა თვსთა მონა და თვნიერ მათსა ვერაჲ ძალ-უც ქმნად, და ესრეთ, ვინაჲთგან ყოველსა ზედა იგინი ევმარებიან, მონაჲ არს მათი. ვიცი, მეცინოდის ვინმე ამათ სიტყუათათვს, არამედ უფროდსად ამისთვს არიან სანყალობელ, რამეთუ არა უწყიან, ვითარმედ ესე მონებაჲ არს და არა უფლებად.

გენებამცა, რაჲთამცა სხუად გაჭამებდა და გასუმიდა, და თვთმცა ვერ ძალ-გედვა? არამცა სანყალობელად გიჩნდა საქმჳ იგი? ანუ უკუეთუმცა ვერ ძალ-გედვა სლვად, არამედ სხუანიმცა გიტვროვიდეს? ეგრეთვე უკუე არს ყოველი საქმჳ სოფლისაჲ. რამეთუ ანგელოზნი ამისთვს სანატრელ არიან, რამეთუ არა ევმარებიან ესევითარნი ზრუნვანი, და ჩუენცა რაოდენცა ნაკლულევანებით ვიყვნეთ, ანგელოზთა ცხორებასა მივეახლებით, და რაზომცა მრავალთა ზრუნვათა მიერ შევიწრდებოდით, ამასა ამას ცხორებასა და სოფელსა შინა დავინთქმით. რამეთუ იხილენ წყლითმანკიერნი, ოდეს უმჯობეს არიან, ოდეს ფრიადისა მისგან მჭურვალებისა ვერ განძღებოდინა წყლითა, ანუ ოდეს მრთელ იყვნენ და არა უვმდეს ესეოდენი? ჰკითხე ბერთა, რომელი ცხორებაჲ უმჯობესად აქუს, ოდეს ჭაბუკ იყვნეს და ძალ-ედვა სხუათაცა მსახურებაჲ, ანუ აწ, ოდეს მრავალნი ევმარებიან მსახურნი?

ჰხედავა, რამეთუ სიმრავლჳ ყოველთაგან ამაო არს ჯორციელთა საქმეთაჲ? ანუ უკუეთუმცა უსახლოდ ყოფად განსასუენებელ იყო, არამცა გერჩია იგი, ვიდრე შრომაჲ სახლთა შენებისაჲ? არა ამისთვს ვჰნატრითა ადამს, რამეთუ არარაჲ ევმარებოდა, სამოთხეს რაჲ იყო: არცა სახლი, არცა სამოსელი, არცა სხუად რაჲ? ხოლო ჩუენ რაჲსა აღვაორძინებთ ანგაჰრებასა და მონა მონათა ვიქმნებით? რამეთუ რაოდენცა ფრიად გევმარებოდის, ეგეოდენცა აზნაურებასა შენსა დაჰვსნი. რამეთუ ჭემმარიტი აზნაურებაჲ არს, რაჲთა არარაჲ ვის ევმარებოდის, ხოლო შემდგომი მისი არს, რაჲთა მცირედ ვის ევმარებოდის, რომელი უფროდსად ანგელოზთა აქუს. ხოლო უკუეთუ ვინ მოკუდავითა ამით ჯორციითა წარჰმართოს ესე, დიდ არს. რამეთუ საწმარნი მოცემულ არიან განსარომელად ჩუენდა და არა რაჲთა დაგკმონნენ. რამეთუ უკუეთუ განმრავლებასა მათსა ვეძიებდეთ, არღარა ჩუენ მათ მოვიგებთ, არამედ ჩუენ მათ მოუგიეთ.

განვერნეთ უკუე ამის ესევეთარისა მონებისაგან, მოვიგოთ უკუე ჭეშმარიტი იგი აზნაურებად. რადსათჳს მოვიპოვებთ ბევრეულთა საკრველთა? არა კმა არსა ბუნებისა იგი საკრველი ჩუენდა? არამედ სხუათაცა მოვიგებთ. ოდეს-მე მივიწინეთ კეთილთა მათ ცისათა? რამეთუ ნეტარ თუ ოდეს ყოველნი ესე საკრველნი განვხეთქნეთ და ესრეთცა შეუძლოთ ქალაქსა მას ზეცისასა მიწევნად, რამეთუ მრავალ არიან დამაყენებელ. განვჴსნნეთ უკუე ესე საკრველნი, რადთა ესრეთ ვპოვოთ ცხორებად საუკუნოდ მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისად არს დიდებად თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი პა

სიტყუაჲ ესე: „გამოუცხადე სახელი შენი კაცთა, რომელნი მომცენ მე; სოფლისა ამისგანნი იყვნეს და მომცენ, და სიტყუაჲ შენი დაუმარხავს“ (17,6).

თარგმანი: „დიდისა ზრახვისა ანგელოზ“¹ ენოდების ძესა ღმრთისასა ყოველთა მათ სწავლათათს, რომელ ასწავა, და პირველად, რომელ მამად უქადაგა კაცთა, რომელსა ან იტყვს, ვითარმედ: „გამოუცხადე სახელი შენი კაცთა“; რამეთუ თქუა რად, ვითარმედ: „საქმწ შენი აღვასრულე“,² ან იტყვს, თუ რომელი საქმწ. ესეო: „გამოუცხადე სახელი შენი კაცთა“. უკუეთუ ვინ თქუას, ვითარმედ სახელი ღმრთისად თვთ საცნაურ იყო, გულისხმა-ყავთ, რამეთუ ჰურიათა მიერ ოდენ იყო საცნაურ, და არცა მათ მიერ სრულიად, არამედ წარმართთა ყოვლადვე არა იცოდეს, ხოლო ჰურიათა დაღაცათუ იცოდეს, არამედ მამად არა. ხოლო ქრისტიემან გამოუცხადა სახელი მისი სიტყვთცა და საქმით.

სახარებაჲ: „რომელნი მომცენ მე სოფლისა ამისგან“ (17,6).

თარგმანი: ვითარცა ზემო იტყოდა, ვითარმედ: „ვერვინ მოვალს ჩემდა, უკუეთუ არა მოცემულ იყოს მისდა ზეცით, უკუეთუ არა მოიყვანოს იგი მამამან“,³ ეგრეთვე აქა იტყვს, ვითარმედ: „რომელნი მომცენ მე“. და კუალად თავადიცა სახელ-სდებს თავსა თვსსა „გზად“,⁴ ამისთვის ორსა საქმესა აჩუენებს აქა: ერთად, ვითარმედ არა წინააღმდეგომი არს მამისად, და მეორედ, ვითარმედ მამასა ჰნებავს, რადთა ყოველთა ჰრწმენეს ძწ.

სახარებაჲ: „შენნი იყვნეს და მომცენ იგინი“ (17,6).

თარგმანი: გამოაჩინებს აქა სიყუარულსა მას, რომელი აქუნდა მამისა მიმართ, თუ არა, მას არა თუ უწმდა მოცემად მათი, რამეთუ მან დაჰბადნა იგინი, და იგივე განაგებდა მათთვის, და ვითარმცა მოცემულ იყვნეს იგინი? არამედ, ვითარცა ვთქუ, გამოაჩინებს ერთობასა მას, რომელი აქუს მამისა მიმართ. ხოლო უკუეთუ ვინ კაცობრივ გულისხმა-ჰყოფდეს სიტყუათა ამათ, ბოროტად იპოვოს გულისხმის-ყოფად იგი. რამეთუ უკუეთუ ოდეს მამასა ჰყვეს, მაშინ არა ძისანი იყვნეს, არამედ უკუანადსკნელ მოსცნა ძესა. საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ რაჟამს მოსცნა ძესა, თვთ განეყენა მათისა უფლებისაგან. და ესე კუალად სხუად უბოროტესი სიტყუაჲ არს, რამეთუ გამოჩნდების, ვითარმედ ოდეს მამისა თანა იყვნეს, არა სრულ იყვნეს, და რაჟამს ძესა თანა მოვიდეს, სრულ იქმნეს. არამედ ესე სიტყუანი ეშმაკისანი არიან. ხოლო უფალი ამას მოასწავებს, ვითარმედ მამასა ჰნებავს ფრიად, რადთა ჰრწმენეს ყოველთა.

¹ესაია 9,6. ²იოან. 17,4. ³შდრ. იოან. 6,44,65. ⁴შდრ. იოან. 14,6.

სახარება: **„და სიტყუად შენი დაუმარხავს. და ან უცნობიეს, რამეთუ ყოველი, რომელი მომეც მე, შენნი არიან“** (17,6-7).

თარგმანი: რად არს ესე, ვითარმედ: „სიტყუად შენი დაუმარხავს“? გარნა ესე არს სიტყუად იგი, ვითარმედ: რომელ ჩემი ჰრწმენა და ჰურიათა არა ისმინეს, რამეთუ იტყვს: „რომელსა ჰრწმენეს მისი, მან დაჰბეჭდა, ვითარმედ ღმერთი ჭეშმარიტ არს“,¹ „და ან უცნობიეს“, რამეთუ ყოველსა რომელსა ვიტყვ, შენ მიერ არს, და შენნი სიტყუანი არიან, და არა ესე ოდენ, არამედ ესეცა, ვითარმედ: **„შენგან გამოვედ“** (17,8), რამეთუ ამას ისწრაფდა ყოლადვე დარწმუნებად.

სახარება: **„მე მათთვის გვედრები“** (17,9).

თარგმანი: რად არს ესე? რამეთუ ვითარმცა არა იცოდა საქმც იგი, ესრეთ ასწავლის მამასა, ვითარცა კაცსა, რომელმანცა არა იცოდა. რად არს უკუე ესე განყოფად? ჰხედავა უკუე, რამეთუ სხვსა არარადასათვს იყო ლოცვად მისი, არამედ ამისთვის, რადთა ცნან, თუ ვითარი სიყუარული აქუს მათდა მიმართ? რამეთუ რომელი არა თვსსა ოდენ შეწევნასა მისცემდა, არამედ სახესა ჰყოფდა, ვითარმცა სხუასაცა ვევედრებოდა მათთვის, უჩუენებდა, ვითარმედ ფრიადი აქუს მათა მიმართ სიყუარული. **„მე მათთვის გვედრებიო და არა სოფლისათვს, არამედ რომელნი მომცენ მე“** (17,9), ზედაღსზედა იტყვს, რადთა ცნან, ვითარმედ მამასაცა ესრეთვე ჰნებავს. და მერმე, ვინაფთგან ზედაღსზედა თქუა, ვითარმედ: „შენნი იყვნეს და მომცენ“, რადთა დაჰწსნას ბოროტი იქვ მათი, რომელთა ეგულებოდა თქუმად, ვითარმედ განყოფილ არს სადამე მამისად ძისაგან, ახალი არს მისი უფლებად, ამისთვის შესძინა და თქუა:

სახარება: **„და ჩემი ყოველი შენი არს, და შენი ჩემი არს, და დიდებულ ვარ მე მათ შორის“** (17,10).

თარგმანი: იხილვა სარწმუნოებად ესე? რადთა რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „მომცენ“, არა ჰგონებდე, ვითარმედ ჯელმწიფებისაგან მამისა განშორებულ არიან და პირველ ამისა ძისაგან უცხო იყვნეს, ამისთვის ესე ორივე იქვ დაჰწსნა სიტყვთა თვსითა, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ნუცა, ოდეს გესმეს, თუ: „მე მომცენ“, ჰგონებ, თუ მამისაგან უცხო იქმნეს, რამეთუ „ჩემი ყოველი მისი არს“, ნუცა, ოდეს გესმეს, თუ: „შენნი იყვნეს“, ჰგონებ, თუ ჩემგან უცხო იყვნეს, რამეთუ „მისი ყოველი ჩემი არს“. ხოლო სიტყუად ესე, თუ: „მომცენ მე“, მსმენელთათვს ითქუა, რამეთუ ყოველი, რაოდენი მამასა აქუს, ძისად არს, და რაოდენი ძესა აქუს, მამისად, ვითარ სხუასა ადგილსა იტყვს, ვითარმედ: „ყოველი მამისად ჩემი არს“.² ხოლო სიტყუად ესე, ვითარმედ: „მომცენ მე“, და სხუანი ესე ვითარნი თქუნა, რამეთუ გამოაჩინებს, ვითარმედ: არა თუ უცხონი

¹ იოან. 3,33. ² შდრ. იოან. 16,15.

შევიწყნარენ, არამედ ჩემნი იყვნეს და შევიწყნარენ; და მერმე მიზეზიცა თქუა და გამოჩინებად, ვითარმედ: „დიდებულ ვარ მათ შორის“, ესე იგი არს, ვითარმედ: წელმნიფებად მაქუს მათ ზედა, და ვითარმედ: მადიდონ მე, რაჟამს ჩემდა მომართ და შენდა მომართ სწორად ჰრწმენეს. რამეთუ ესრეთცა იქმნა, და იგი ყოველნი მამისა და ძისათჳს მოკუდეს და სწორად ქადაგეს მამად და ძჳ, ვითარცა სახელითა მისითა იქმოდეს ყოველსავე, ეგრეთვე სახელითა მისითა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და არღარა ვარ მე სოფელსა ამას, და ესენი სოფელსა არიან“ (17,11).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს, ვითარმედ: დაღაცათუ წორციელად არა ვჩნდე, არამედ ვიდიდებოდი მე მათ მიერ. ხოლო რადსათჳს იტყვს ზედადსზედა, ვითარმედ: „არა ვარ სოფელსა შინა და შენ შეგვედრებ მათ. და ოდეს მათ თანა ვიყავ, მე ვსცევდი მათ“?¹ რამეთუ ესე სიტყუანი უკუეთუ ვინ ესრეთ გულისხმა-ყვნეს, მრავალი ბოროტი შეემთხვოს. რამეთუ ვითარმცა იყო ესრეთ, თუ იგი განეშორა მათ სრულიად? და ვითარ სხუასა შეჰვედრნა? რამეთუ ესე საქმენი კაცთანი არიან, არამედ ესე ყოველი მათთჳს თქუა და გონებისა მათისათჳს, რადთამცა ყვნა, რომელ უმეტესსა შეწვენასა მოელოდეს, ვინადთგან იგი წარვიდა. ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „ოდეს მე ვიყავ, ვჰფარევი მათ“; და კუალად მათ ჰრქუა, ვითარმედ: „მოვალ თქუენდა და თქუენ თანა ვიყო ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა“.² და ვითარ იტყოდა ამათ სიტყუათა, უკუეთუმცა თვთ დაუტევებდა? არამედ, ვითარცა ვთქუ, მათისა იტჳსაებრ იტყოდა, რადთა განიხარონ მცირედ, და მწუხარებასა მათსა ნუგეშინი-სცეს, რაჟამს ესმეს, ვითარმედ მამასა შეჰვედრებდა. რამეთუ ვინადთგან მრავალნი ნუგეშინის-ცემისა სიტყუანი ესმნეს მისგან და არა ჰრწმენა, ამისთჳს ან მამასა ეტყვს მათთჳს, რადთა უჩუენოს მათ სიყუარული თჳსი მათა მიმართ. ვითარ იტყოდა, რამეთუ: ვინადთგან თავისა შენისა მიმიწოდ, დაიცვენ ესენი, რამეთუ მე შენდა მოვალ? რასა იტყვ, და შენ ვერ ძალგიცა დაცვად მათი? – ჰე, ძალ-მიცო. – და რადსა იტყვ სიტყუათა ამათ? – ამისთჳსო, **„რადთა აქუნდეს სიხარული ჩემი სავსებით მათ შორის“ (17,13)** და არა ეშინოდის, რამეთუ ჯერეთ არღა სრულქმნულ არიან. ხოლო ამას ყოველსა უფალი მათისა სიხარულისა და განსუენებისათჳს იტყოდა, რამეთუ თქუა, ვითარმედ: **„მე არა სოფელსა შინა ვარ, და ესენი სოფელსა შინა არიან“ (17,11).** და იგინი ამასვე ჰგონებდეს, და მათისა იტჳსათჳს თქუა ესე; და უკუეთუმცა ეთქუა, ვითარმედ: „მე ვჰფარევი მათ“, არა ირწმუნებდეს. ამისთჳსცა თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მამაო ნმიდაო, დაიცვენ ესენი სახელითა შენითა“ (17,11).**

¹ შდრ. იოან. 17,11-12. ² შდრ. მათ. 28,20.

თარგმანი: კულად ვითარცა კაცი იტყვს და ვითარცა წინადა-
წარმეტყუელი, რამეთუ არასადა ჩანს, თუმცა სადა ეთქუა, თუ: სახელი-
თა ჩემითა იქმნენინ ესე რაჲმე, ხოლო აქა იტყვს ამას:

სახარება: **„რომელნი მომცენ მე, დავიცვენ, და არავინ მათგანი
წარწყმდა, გარნა ძმ იგი წარწყმედისაჲ, რაჲთა წერილი აღესრულოს“**
(17,12).

თარგმანი: და სხუასა ადგილსა იტყვს, ვითარმედ: „ყოველი, რა-
ოდენი მომეც, არა წარწყმდილო მისგანი“.¹ და არა იუდა ოდენ წარწყმ-
და, არამედ სხუანიცა მრავალნი უკუანადასკნელ. ვითარ უკუე იტყვს,
ვითარმედ: „არა წარწყმდილო“? გარნა ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: ჩემსა
წანილსა არა წარვწყმედო, ვითარცა სხუასა ადგილსა იტყოდა, ვითარ-
მედ: „არა განვაძო გარე“,² ხოლო უკუეთუ ვინ ნეფსით ისწრაფოს წარ-
წყმედად, მე იძულებით არა შევიპყრობ.

სახარება: **„ხოლო მე ან შენდა მოვალ და ამას ვიტყვ სოფელსა
შინა, რაჲთა აქუნდეს სინარული ჩემი სავსებით“** (17,13).

თარგმანი: ჰხედავა, ვითარ მრავალნი ესე სიტყუანი კაცობრივ
თქუმულ არიან, და რომელი უგულისხმოჲ იყოს და დაბნელებული და
ამათ სიტყუათა მიერ დაამდაბლებდეს ძესა, მან დაამდაბლოს მამაცა.
რამეთუ იხილე პირველითგან, ვითარ რომელიმე სიტყუაჲ სწავლისაჲ არს
და რომელიმე მცნებისაჲ. და სწავლისაჲ არს, რომელ იტყვს, ვითარმედ:
„არა სოფლისათჳს გევედრები“, ხოლო მცნებისაჲ: „მე დავიცვენ იგინი
ვიდრე აქამომდე, და არავინ წარწყმდა; და ან შენცა დაიცვენ იგინი“.
არამედ ამათ ყოველთა განმარტებაჲ ესე არს, რამეთუ უძღურები-
სა მათისათჳს იტყოდა ესრეთ. ხოლო თქუა რაჲ, ვითარმედ: „არავინ
წარწყმდა, გარნა ძმ იგი წარწყმედისაჲ“, და შესძინა: „რაჲთა წერილი
აღესრულოს“. რომელსა წერილსა იტყვს? გარნა მას, რომელსა მრავალ-
გზის იტყვს. და რამეთუ წარწყმედებოდა, ამისთჳს თქუა წერილმან, და
სხუაგანცა მითქუამს ამისთჳს, ვითარმედ ესე თჳსაგან სახც არს წერილი-
საჲ, რამეთუ ვითარცა მიზეზად დაანესებს მას, რომელი თჳთ აღესრულე-
ბოდის. და ჯერ-არს ყოვლისაჲვე გამოწულილვით გულისხმის-ყოფად
გონებასაცა მეტყუელისასა და პირსა საქმისასა და წესთა წერილისათა,
რაჲთა არა ვსცთებოდით, რამეთუ იტყვს მოციქული: „ძმანო, ნუ ყრმა
იქმნებით გონებითა“.³

¹ იოან. 6,39. ² იოან. 6,37. ³ 1 კორ. 14,20.

სწავლად პა

ვითარმედ ჯერ-არს ზეცისა დიდებისა ძიებად და არა ქუეყანისა; და მონყალეებისათჳს

ხოლო ამისი არა წერილთა ოდენ გულისხმის-ყოფისათჳს ჯერ-არს კითხვად, არამედ საქმეთათჳსცა ჩუენთა, რამეთუ მცირეთა ყრმათა დიდთა საქმეთათჳს არა ჰსურის, არამედ უნდოთა საქმეთათჳს, მღერი-სათჳს სნადის ცუდთა და არარათა, რამეთუ შეიქმან მეფეთა თიწისათა და საყდართა და ცხენთა, ხოლო ჭემმარიტი მეფე არარად შეურაცხიეს. ეგრეთვე არიან კაცნი, რომელნი ამას ესევითარსა საქმესა იქმან, და ზეცისა კეთილთათჳს ესმის და ყოლადვე არა ზრუნვენ, ხოლო საქმეთა მათ ამოთა და თიწისათა, ვითარცა ყრმანი, ესრეთ მოსწრაფე არიან, და სიმდიდრე და დიდება და ყოველივე სოფლისადა უყუარს, რომელი-იგი ყრმათა მღერადა არს, ხოლო ჭემმარიტსა მას ზეცისა დიდებასა და სუფევე-ასა არა ეძიებენ, არამედ ვითარცა ყრმანი ამათ ამოთათჳს ტირიან, ხოლო მათ ჭემმარიტთა ყოლადვე არა მოიწესენებენ. ამისთჳს იტყვს მოცი-ქული, ვითარმედ: „ნუ ყრმა ხართ გონებითა“.¹

კაცო, წარმავალთათჳს გსურის და წარუვალთა არა ეძიება? და შენ უკუეთუ ვინ იხილო, ვითარმედ დრაჰკანსა ოქროდსასა დააგდებდეს და ტყვესასა აღირჩევდეს, ფრიად აბრალე მისსა უმეცრებასა, ხოლო შენ ამისაცა უუნდოესსა შეჰკრებ და გგონიეს, ვითარმედ სიმდიდრე გაქუს. არამედ მე მდიდრად მას ვიტყვ, რომელსა სოფლისა საქმენი შეურაცხ ექმნეს. და არავინ შეურაცხ-ჰყოფს უნდოთა მათ საქმეთა, უკუეთუ სურვილი უზეშთაესისა მის სურვილისადა არა აქუნდეს, ვითარცა ტყვე-სა არავინ უგულბელს-ჰყოფს, უკუეთუ არა იცნას ოქროდ. და შენცა უკუეთუ იხილო კაცი, რომელი ყოველსა სოფელსა თანანარჰვიდოდის, ცან, ვითარმედ საუკუნოდასა მის სურვილი დამკვდრებულ არს მის თანა. ეგრეთვე მუშაკი მცირედსა იფქლსა შეურაცხ-ჰყოფს, რაჟამს უმეტეს-სა მოელოდის ნაყოფსა. და უკუეთუ სადა-ესე უცნაურ არს, თუ მოვი-ლოთ ნაყოფი ანუ არა, და ესრეთ შეურაცხ-ვჰყოფთ მონაგებსა ჩუენსა, არა უფროდსად, სადა-იგი მტკიცე არს და უეჭუელ მოღებად ნაყოფისადა, დავსთესოთა თესლი?

ამისთჳს გვედრებთ, ნუმცა დავიჭირვებთ კეთილთა მათ ზეცისა-თა; რადაცა ჰნებავს, თქუას ვინ ჩუენთჳს, და ვის ჰნებავს, განრისხნებო-დიან ზედადსა სწავლისა ამისთჳს და მრავალმეტყუელად გწოდენ, ხოლო მე არა დავსცხრე სწავლად და თქუამად სიტყუასა მას წინადაწარ-მეტყუელისასა, ვითარმედ: „ცოდვანი შენნი მონყალეებითა აღვოცენ“.²

¹ 1 კორ. 14, 20. ² დან. 4, 24.

არამედ ნუ ესრეთ, რადიამცა დღეს ჰქმენ და ხვალე დასცხერ; რამეთუ ვითარცა ჳორცთა ამათ მარადღე საზრდელი უღმს, ეგრეთვე არს სული, და უფროესად მას ეწმარების, და უკუეთუ არა მივსცეთ, მოუძღურდების. და ნუმცა უკუე შეურაცხ-ვჰყოფთ, რამეთუ ჭირსა შინა მოიშთვების მარადის, რამეთუ მრავალნი ნყლულებანი მოვლენ მის ზედა გულისთქუმათაგან, გულისწყრომისაგან, ძკრისზრახვისა, უდებებისა, ძკრისწსენებისა და შურისა. ჯერ-არს უკუე, რადთა წამალნიცა დავასხნეთ მის ზედა, ხოლო არა მცირე არს წამალი იგი მონყალებისად ყოველთათჳს ნყლულებათა, რამეთუ „მიეცით მონყალებად, და ყოველივე წმიდა გეყოს თქუენ“¹, მონყალებად დადევით თქუენ ზედა და ნუ ანგაჰრებასა დასდებთ, რამეთუ მონყალებად ჯერ-არს, რადთა უცხო იყოს ყოვლისაგან უსამართლოებისა. უკუეთუ არა, მონყალებად ანგაჰრებით ქმნილი არად საწმარ არს, არამედ რომელი წმიდა იყოს, იგი არს კეთილ და ყოვლისა უმჯობეს განანათლებს სულსა და შუენიერ-ჰყოფს და განაპოხებს.

ვიცხოთ უკუე ესე ზეთი ჳელთა ჩუენთა, რადთა კეთილად შეუძლოთ ეშმაკისა წინააღდგომად, რამეთუ ყოველივე ვნებად დაჰწსნდების მონყალებისა მიერ. რამეთუ ვითარცა მკურნალი, რომელი მარადღე უძღურთა თანა იქცეოდის, დამდაბლდების, უკუეთუ გულისხმა-ჰყოფდეს ბოროტსა მას კაცობრივსა, ეგრეთვე ჩუენ უკუეთუ გლახაკთა თანა ვიქცეოდით და ვსწყალობდეთ მარადის, ფრიადი სიბრძნე მოვიგოთ ამის საქმისაგან და ყოველივე სოფელი შეურაცხ-ვყოთ და ავმალდეთ ზეცად და ადვილად მივემთხვნეთ საუკუნეთა მათ კეთილთა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდება თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. ლუკ. 11,41.

თავი 36

სიტყუად ესე: „**მე მივსცენ მათ სიტყუანი შენნი, და სოფელმან მოიძულა იგინი, რამეთუ არა არიან სოფლისაგანნი, ვითარ მე არა ვარ სოფლისაგანი**“ (17,14).

თარგმანი: რაჟამს ჩუენ სათნოებისათჳს ვიდევნებოდით უშჯულოთა მიერ და ვიკიცხვოდით მათ მიერ, ნუმცა მწუხარე ვართ, რამეთუ ესრეთ არს ბუნებად ამის საქმისად, და ყოლადვე სათნოებად სიძულილსა მოატყუებს უკეთურთა მიერ კაცთა, რამეთუ სძულან უკეთურთა მოღუანენი და ჰგონებენ, თუ არგებენ რასმე თავთა თჳსთა, და ისწრაფიან, რათამცა სირცხვლეულ-ყვეს ცხორებად მათი. არამედ ნუმცა მწუხარე ვართ, რამეთუ ესე არს სასწაული მოთმინებისად. ამისთჳსცა უფალი იტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუმცა სოფლისაგანნი იყვნით, სოფელიმცა თჳსთა ჰყუარობდა“;¹ არამედ კუალად იტყჳს: „ვად თქუენდა, რაჟამს კეთილსა გეტყოდიან თქუენ კაცნი“.² ამისთჳს აქაცა იტყჳს, ვითარმედ: „სიტყუანი შენნი მივსცენ მათ, და სოფელმან მოიძულნა იგინი“, და იტყჳს კუალად მიზეზსა, რომლისათჳს ღირს არიან ფრიადსა ღუნოლასა მამისა მიერ: რამეთუ შენთჳს მოძულებულ იქმნესო და სიტყჳსა შენისათჳს, ამისთჳს ღირს არიან ყოველსავე პატივისა.

სახარებად: „**არა ვიტყჳ, რათა აღიხუნე სოფლისაგან, არამედ რათა დაიცვნე ბოროტისაგან**“ (17,15).

თარგმანი: კუალად უმეტესად გამოაცხადებს სიტყუასა თჳსსა, რომელ-ესე სხჳსა არარადასათჳს ქმნა, არამედ რათამცა უჩუენა, ვითარმედ ფრიად იღუნის მათთჳს, რამეთუ ესრეთ მოსწრაფებით იქმს მათთჳს სიტყუასა. და თავადი იტყოდა, ვითარმედ: „ყოველი, რაოდენი ითხოვოთ, მოგცეს მამამან“.³ და ვითარ იგი აქა მათთჳს ევედრების? არამედ სხჳსა არარადასათჳს, ვითარცა ვთქუ, გარნა გამოჩინებად სიყუარულისა თჳსისა.

სახარებად: „**სოფლისაგან არა არიან, ვითარ მე არა ვარ სოფლისაგან**“ (17,16).

თარგმანი: და ვითარ სხუასა ადგილსა იტყოდა, ვითარმედ: „რომელნი მომცენ სოფლისაგან, შენნი იყვნეს“?⁴ არამედ მუნ ბუნებისათჳს იტყოდა, რამეთუ ბუნებით სოფლისაგანნი იყვნეს მოციქულნი, ხოლო აქა საქმეთათჳს ბოროტთა იტყჳს. და დიდსა ქებასა იტყჳს მათთჳს: პირველად, რამეთუ არა სოფლისაგანნი არიან, მერმე, რამეთუ მან მოსცნა ამას იგინი, და კუალად, რამეთუ სიტყუად მისი დაიმარხეს და რამეთუ მისთჳს მოძულებულ იქმნეს. და უკუეთუ იტყჳს, ვითარმედ:

¹ იოან. 15,19. ² ლუკ. 6,26. ³ შდრ. იოან. 15,16. ⁴ იოან. 17,6.

„ვითარცა მე არა ვარ სოფლისაგან“, ნუ გიკვრს, რამეთუ სიტყუად ესე: „ვითარცა მე“, არა ჭეშმარიტისა მსგავსებისათვის იტყვს, რამეთუ ოდეს მამისათვის იტყოდის, ვითარმედ: „ვითარცა მე და მამაჲ“, სრულიადსა მსგავსებასა იტყვს, ხოლო რაჟამს ჩუენთვის თქუას, ფრიადსა სიშორესა გამოაჩინებს ჩუენსა მისგან. რამეთუ უკუეთუ „ცოდვად არა ქმნა, და არცა იპოვა ზაკუვად პირსა მისსა“,¹ ვითარმცა ძალ-ედვა მოციქულთა სწორ მისა ყოფად? არამედ ამას იტყვს, ვითარმედ: არა სოფლისა ამის მოყუარე არიან, არამედ სხუათა საქმეთა მიმართ ჰხედვენ, არარად ზიარებად აქუს სოფლისა ამის საქმეთა თანა, არამედ ცათა მოქალაქე ქმნილ არიან; და ამისგანცა თვისსა სიყუარულსა გამოაჩინებს, ვინადგან ესრეთ აქებს მათ წინაშე მამისა და შეჰვედრებს მათ, ხოლო თქუა რად, ვითარმედ: „დაიცვენ იგინი“, არა ჯორციელთა ოდენ განსაცდელთაგან იტყვს, არამედ დამტკიცებისათვისცა სარწმუნოებისა. ამისთვისცა შესძინა და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„წმიდა-ყვენ იგინი ჭეშმარიტებითა შენითა“** (17,17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესე იგი არს, ვითარმედ: წმიდა-ყვენ მოცემითა სულისა წმიდისაჲთა და მართალთა სწავლათა მიერ; ვითარცა-იგი რაჟამს ეტყოდა, ვითარმედ: „წმიდა ხართ სიტყვსა მისთვის, რომელი გარქუ თქუენ“,² და ანცა მასვე იტყვს, ვითარმედ: ასწავე მათ ჭეშმარიტებად, და სულსა წმიდასაცა ჭეშმარიტებისა მასწავლელად უწესს. და ვითარ ან ამას ითხოვს მამისაგან ყოფად? არამედ რადთა სცნა კუალად ერთობად, რამეთუ მართალნი სიტყუანი ითქუმოდინ რად ღმრთისათვის, წმიდა-ჰყოფენ სულსა. ხოლო შემდგომად ამისა თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„სიტყუად შენი ჭეშმარიტება არს“** (17,17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესე იგი არს, ვითარმედ: არცა ერთი ტყუვილი არს მის თანა, არცა სახზ და აჩრდილი, არამედ ყოველივე ჭეშმარიტებად, ვითარცა იტყვს პავლე ეკლესიისათვის, ვითარმედ: „წმიდა-ყო იგი სიტყუთა“,³ რამეთუ იცის სიტყუამანცა ღმრთისამან წმიდა-ყოფად. ხოლო ვჰგონებ, ვითარმედ სხუასაცა მოასწავებს სიტყუად ესე, ვითარმედ: „წმიდა-ყვენ“, ესე იგი არს: და განარჩიენ იგინი ქადაგებისა მისთვის და სიტყვსა. და ესე საცნაურ არს შემდგომთა მათ სიტყუათაგან, რომელ თქუა: **„ვითარცა მე მომავლინე სოფლად“** (17,18); ვითარცა იტყვს პავლეცა, ვითარმედ: „დადვა ჩუენ თანა სიტყუად იგი დაგებისა“,⁴ რამეთუ რომლისათვის ქრისტე მოვიდა, მისთვის მოვლეს მათცა სოფელი. ხოლო ვითარცა აქაცა არა მსგავსებად არს მოციქულთაჲ და უფლისაჲ, ხოლო ჩუეულებად არს თავადისაჲ მომავალისაჲ ვითარცა ყოფადისაჲ თქუმად, ამისთვის იტყვს:

¹ესაია 53,9; 1პეტ. 2,22; შდრ. 1იოან. 3,5. ²იოან. 15,3. ³შდრ. ეფეს. 5,26. ⁴2კორ. 5,19.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „მათვს წმიდა-ვჰყოფ თავსა ჩემსა, რადთა იგინიცა იყვნენ წმიდა ჭეშმარიტებითა“ (17,19).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რად არს ესე, თუ: „წმიდა-ვჰყოფ თავსა ჩემსა“? შევსწირავ თავსა ჩემსა მსხუერპლად შენდაო, რამეთუ მსხუერპლი ღმრთისა შეწირული ყოველი წმიდა არს, და ვინაფთვან ძუელსა შინა სინმიდე იყო ცხოვრისა მის მიერ შეწირვისა სახითა და აწრდილითა, ან არღარა სახითა, არამედ ჭეშმარიტებითა არს. ამისთვის იტყვს: „რადთა იყვნენ წმიდა ჭეშმარიტებითა შენითა“, რამეთუ მათცა შენდა შევსწირავ შესაწირავადო, გინა თუ ამისთვის, რამეთუ ვინაფთვან თავადი და წინამძღუარი ამას იქმს, ვითარმცა იგინი იქმან, რამეთუ იგინიცა შეწირვიან; რამეთუ იტყვს: „წარუდგინენით ასონი თქუენნი მსხუერპლად ცხოველად, წმიდად“;¹ და ვითარმედ: „შევირაცხენით, ვითარცა ცხოვარნი კლვადნი“;² და თვნიერ სიკუდილისა მსხუერპლად და შესაწირავად ჰყოფს მათ. ხოლო ვინაფთვან სიკუდილად მივიდოდა, თქუა: „ამათვს მე წმიდა-ვჰყოფ თავსა ჩემსა“. რადთა არავინ თქუას, ვითარმედ მოციქულთათვს ოდენ იტყვს ამას, ამისთვის შესძინა და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „არა მათვს გკითხავ, არამედ ყოველთათვს, რომელთა ჰრწმენეს სიტყვთა მათითა ჩემდა მომართ“ (17,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ამით სიტყვთა კუალად განაძლიერნა სულნი მათნი, უჩუენა რად, ვითარმედ მრავალნი მოწაფე-ყოფად არიან მათდა, რამეთუ ვინაფთვან რომელი მათ უმეტესად აქუნდა, ზიარ სხუათასა გამოაჩინა, კუალად ნუგეშინის-სცა, მოასწავა რად, ვითარმედ სხუათა მრავალთა ცხორებისა მიზეზ ყოფად არიან. ხოლო ვინაფთვან თქუა შეწირვისა მისთვის მათისა და ცხორებისა და რადთა წმიდა იყვნენ ჭეშმარიტებითა, კუალად იწყებს სიტყუად ერთობისათვს და მას ზედა აღასრულებს სიტყუასა თვსსა; რომლისაგანცა იწყო, მასვე სრულ-ჰყოფს, რამეთუ დასაბამსა სიტყვასა თქუა, ვითარმედ: „მცნებასა ახალსა მიგცემ თქუენ“;³ და ან კუალად იწყებს მისთვისვე სიტყუად:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „რადთა ყოველნი ერთ იყვნენ, ვითარცა შენ, მამაო, ჩემდა, და მე შენდამი, რადთა იგინიცა იყვნენ ჩუენ შორის“ (17,21).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კუალად სიტყუად ესე, ვითარმედ: „ვითარცა“, არა ჭეშმარიტისა მსგავსებისადა არს, რამეთუ არცა შესაძლებელ იყო მათ მიერ ესრეთ მსგავსებადა, არამედ ვითარცა კაცთა ძალსა შინა არს, ვითარცა-იგი რაჟამს იტყოდის: „იყვენით მოწყალე, ვითარცა მამად თქუენნი მოწყალე არს“.⁴ ხოლო რად არს სიტყუად იგი, ვითარმედ: „ჩუენ შორის“? – სარწმუნოებასა ზედა ჩუენსა. რამეთუ ვინაფთვან არარად ესრეთ დააბრკოლებს მრავალთა, ვითარ არაერთობადა, ამისთვის

¹ რომ. 12,1. ² ფსალმ. 43,23; რომ. 8,36. ³ იოან. 13,34. ⁴ ლუკ. 6,36.

ამას იტყვს: „რადთა ერთ იყვნენ“. და ესევეითარი სარგებელი იქმნა მის საქმისაგან, რამეთუ რაოდენთაცა ჰრწმენა მოციქულთა მიერ, ან ყოველნი ერთ არიან, დალაცათუ ვიეთნიმე განეყვნეს, წარწყმდეს. რამეთუ ესეცა თავადმან წინადასწარ თქუა და გამოაჩინა, ვითარმედ უდებებისაგან კაცთადასა არს ესე საქმც.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„რადთა სოფელსა ჰრწმენეს, რამეთუ შენ მომავლინე მე“ (17,21).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარცა დასაბამსა იტყოდა, ვითარმედ: „ამით ცნან ყოველთა, ვითარმედ ჩემნი მონაფენი ხართ, უკუეთუ იყუარებოდით ურთიერთას“,¹ და ანცა იტყვს, ვითარმედ: „რადთა სოფელსა ჰრწმენეს“. ხოლო რად ჰრწმენეს? ვითარმედ ღმერთი ხარ მშკდობისა და შენ მომავლინე. რამეთუ უკუეთუ ამათ დაიცვან ერთობად, იცნან ყოველთა მოძღუარი მონაფეთა მიერ. ჰხედავა, ვითარ აღსასრულადმდე გამოაჩინებს ერთობასა თვისსა მამისა თანა?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და დიდებად, რომელი მომეც, მივეც მათ“ (17,22).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: დიდებასა იტყვს სასწაულთასა და სწავლისასა, და რადთა ერთსულ იყვნენ, რამეთუ ესე სასწაულთასაცა უზეშთაეს არს, რამეთუ ამის საქმისა მიერ ბრწყინვალე იქმნენ. და ვითარ უკუე მამისაგან ითხოვს ამას, ვინაფთგან თავადი მისცემდა? რამეთუ გინა თუ სასწაულთათვს, გინა თუ ერთობისათვს, გინა თუ მშკდობისათვს იყოს სიტყუად მისი, ჩანს, ვითარმედ თვთ მიუცემიეს მათა ყოველივე, და ამისგან საცნაურ არს, ვითარმედ თხოვად იგი მათისა ნუგეშინის-ცემისათვს ოდენ იყო.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მე მათ შორის, და შენ ჩემ თანა“ (17,23).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილეთ, ვითარი დიდებად მისცა მათ, რამეთუ მამად თავისა შორის თვისისა აქუნდა და ესრეთ მათ შორის დაემკვდრა. ხოლო სხუასა ადგილსა არა ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: ჩემ მიერ მამად მოვიდესო, არამედ: „მე და მამად მოვიდეთო და სავანე მის თანა ვყოთო“,² არამედ მუნ საბელიოზის პირსა დაუყოფს და აქა – არიოზისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„რადთა იყვნენ სრულ ერთობით, და რადთა ცნას სოფელმან, რამეთუ შენ მომავლინე მე“ (17,23).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ზედასზედა იტყვს ამას და გამოაჩინებს განცხადებულად, ვითარმედ მშკდობად უფროდს სასწაულთაცა შემძლებელ არს მოქცევად ერთა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და მე შევიყუარენ იგინი, ვითარცა შენ შემიყუარე მე“ (17,23).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კუალად აქა სიტყუად ესე, თუ: „ვითარცა“, არს, ვითარცა კაცისად შესაძლებელ არს სიყუარული და სასწაული სიყუარული-

¹ იოან. 13,35. ² შდრ. იოან. 14,23.

სად მის, რამეთუ თავი თვისი დადვა სახედ. ხოლო თქუა რად, ვითარმედ: უცთომელად იყვნენ და წმიდა იყვნენ, და მრავალთა ჰრწმენეს მათ მიერ და ფრიადი დიდებაჲ მიიღონ, და რამეთუ არა მას ოდენ უყუარან, არამედ მამასაცა, აწ კუალად იტყვს გვრგვნთა მათთვის და ნიჭთა, რომელნი მიეცნენ მათ შემდგომად ამიერ წარსლვისა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**მამაო, მნებავს, რადთა სადაცა ვიყო, იგინიცა იყვნენ ჩემ თანა**“ (17,24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აჰა ესერა რომელსა ითხოვდეს მარადის იგინი, ვითარმედ: „ვიდრე ხუალ?“¹ ხოლო ვითარ თავადი ეტყოდა, ვითარმედ: „დასხდეთ ათორმეტთა საყდართა“,² და სხუად მრავალი ესევეითარი აღუთქუა, და აწ ითხოვს მამისაგან, ვითარმცა თვთ ვერ ძალ-ედვა? არამედ ჰხედავა, რამეთუ ესე ყოველი მათისა გულსავსებისათვს თქუა ესრეთ? უკუეთუ არა, თავადი პირველცა ეტყოდა პეტრეს, ვითარმედ: უკუანაძსკნელ შემომიდეგე მე, და სხუად მრავალი ესევეითარი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**რადთა ჰხედვიდენ დიდებასა ჩემსა, რომელი მომეც, რამეთუ შემიყუარე მე უწინარეს სოფლის დაბადებისა**“ (17,24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კუალად ესე სასწაული არს მამისა თანა ერთობისა მის მისისაჲ, უზეშთაესი პირველთა მათ, რამეთუ „უწინარეს სოფლის დაბადებისაო“. ხოლო ამასცა აქუს რადმე სიტყუად სიმდაბლისაჲ, რამეთუ იტყვს: „რომელი მომეცო“. ჰხედავა დაუსაბამოებასა მისსა? რამეთუ მომეც მე უწინარეს ყოვლისავე, ესე იგი არს, ვითარმედ: მშვე უწინარეს საუკუნეთა ყოველთავე, რამეთუ მას არა თუ უკუანაძსკნელ რადმე მიეცა დიდებაჲ, არამედ მარადის აქუნდა მას არსისა მისგან. ხოლო არა თქუა: რადთა აქუნდეს დიდებაჲ ჩემი, არამედ: „რადთა ჰხედვიდენ დიდებასა ჩემსა“. რამეთუ ყოველივე განსუენებაჲ ესე არს, რადთა ჰხედვიდენ დიდებასა ძისა ღმრთისასა, ვითარცა მოციქული პავლე იტყვს, ვითარმედ: „განცხადებულითა პირითა დიდებასა ღმრთისასა ვხედვიდეთ“.³ ვითარცა რომელნი მზესა ჰხედვიდეს, ხედვითა მით მიიღებენ ნათელსა, ეგრეთვე და ფრიად უზეშთაეს იყოს მაშინ იგი ნათელი. და ერთად ამისთვისცა თქუა, რადთა უჩუენოს, ვითარმედ არა იგი არს ბუნებაჲ მისისა ღმრთეებისაჲ, რომელსა ჰხედვენ, არამედ იგი შესაწყნარებელი რადმე არსებაჲ არს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**მამაო მართალო, და სოფელმან არა გიცნა**“ (17,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რად არს ესე სიტყუად? რამეთუ გამოაჩინებს აქა, ვითარმედ არავის უცნობიეს მამაჲ, გარნა მათ ოდენ, რომელთა ძე ოდენ იციან. ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: მენება, რადთამცა ყოველთა გიცოდეს, არამედ არა გიცნეს ესრეთ უმიზეზოდ. რამეთუ

¹ იოან. 13,36; 14,5; 16,5. ² მათ. 19,28; ლუკ. 22,30. ³ 2 კორ. 3,18.

ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „მამაო მართალო“, რამეთუ მართალი ხარო ჭეშმარიტად, და არავის რად აქუს მიზეზი შენთვის, და არა გიცნესო, არამედ ამას ადგილსა, ვჰგონებ, თუ მნუხარებით თქუა, რომელ ესრეთ სახიერი და მართალი არა იცნეს. რამეთუ ვინადთგან ჰურიანი იტყოდეს, ვითარმედ: ღმერთი ვიცით, და შენ არა იციო, ამისთვის იტყუს, ვითარმედ: შემეყუარე პირველ საუკუნეთავე, და რომელი ესრეთ საყუარელ ვარ შენდა და დიდებად შენგან მოვიღე, ვითარმცა წინააღმდგომ ვიყავ შენდა? არა უკუე ესრეთ არს, ვითარ იტყვან ჰურიანი, თუმცა მათ გიცოდეს, და მემცა არა გიცოდე, არამედ უფროდსად წინააღმდგომი, რამეთუ მე გიცი, ხოლო მათ არა გიცნეს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„და მათცა ცნეს, რამეთუ შენ მომავლინე მე“** (17,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, რამეთუ ჰურიათა მოასწავებდა, რომელნი იტყოდეს მას წინააღმდგომად ღმრთისა, რომელთაგან განყვნა მოციქულნი და აქნა, რამეთუ მათ იცნეს იგი?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„და ვაუნყე მათ სახელი შენი და ვაუნყო“** (17,26).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რომელ სულისა მიერ იტყოდა სრულისა გულისხმისყოფისა ყოფად და ან თავისა თვისსა მიერ იტყუს მიცემასა, რადთა გამოაჩინოს ერთობად იგი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„და სიყუარული შენი, რომლითა შემეყუარე, მათ შორის იყოს, და მე მათ თანა“** (17,26).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს: უკუეთუ ცნან, თუ შენ ვინ ხარ, მაშინ ცნან, ვითარმედ არა განყოფილ ვარ შენგან, არამედ ძჴ საყუარელი, შენ თანა მოსაყდრჴ. და ესე რად უწყოდინ, მაშინ უყუარდე ჯერისაებრ. და რაჟამს მათ ესრეთ უყუარდე ჯერისაებრ, მაშინ მე დავადგრე მათ თანა. ჰხედავა, რამეთუ კეთილი აღსასრული იქმნა? რამეთუ დედასა მას ზედა ყოველთა სათნოებათასა, რომელ არს სიყუარული, ყო აღსასრული სიტყუსა თვისსად.

სწავლად 36

სათნოებისათვის და სოფლისა საქმეთათვის

ამისთვის უკუე გურნმენეს და შევიყუაროთ ღმერთი ჩუენცა საქმიოთცა და გონებით, რადთა არა ითქუას ჩუენთვისცა, ვითარმედ: ღმერთი ჰრწამს სიტყვთ და საქმიოთ უარ-ჰყოფენ. ხოლო რაჟამს ურწმუნონი უცხოთაცა სწყალობდენ და ჩუენ არცა თუ თვსთა, რად იყოს სასოებად ცხორებისად ჩუენ თანა, რაჟამს ღმერთი იგმებოდის ჩუენ მიერ? იხილენ, რაოდენნი მიზეზნი ქველისმოქმედებისანი მოუცემიან ჩუენდა ღმერთსა, რადთა რომელსამე ვითარცა ნათესავსა ვსწყალობდეთ, და რომელსამე

– ვითარცა მეგობარსა, და რომელსამე – ვითარცა მეცნიერსა, და რომელსამე – ვითარცა კაცსა ჩუენისა ბუნებისასა. ხოლო უკუეთუ ყოველი ესე შეურაცხ-ვყოთ, გუესმეს პავლეს მიერ, ვითარმედ: „უძკრეს ხარ შენ წარმართთასა“;¹ რამეთუ მათ, რომელთა არარად ასმიეს მოწყალები-სა და სასუფეველისათჳს, გძლეს მოწყალებითა. ხოლო შენ, რომელსა გისწავიეს მტერთაცა სიყუარული, მეგობარნიცა მტერად გიჩნანა და ოქროდ უფროდს გენყალის, ვიდრე კაცნი? ვინაჲ შემოვიდა ესეოდენი ესე უწყალოებაჲ და ბოროტებაჲ? რამეთუ უკუეთუმცა ვინმე დაჯდა ადგილსა მაღალსა განცდად საქმეთა კაცობრივთა, რაოდენმცა იტირა და მწუხარე იქმნა, და რაზომცა განიკითხა იგი?

რამეთუ საქმეთა ვიქმთ, რომელნი ღირს არიან სიცილისა და კიცხე-ვისა: იგი ვინმე ზრდის ძაღლთა ნადირობად ველურთა ნადირთა, და თვთ უუგუნურეს ნადირთასა იქმნების; სხუად ზრდის ქორთა და შავარდენტა და ოქროსა ფრიადსა წარაგებს ესევითართა ზედა და კაცთა შიმშილითა მომყმართა არა მიჰხედავს; სხუად კუალად ოქროსოფითა და მარმარილოთა კრებს და დაასხამს კედელთა და გლახაკთა შიშუელთა მცირე-საცა სამოსელსა არა მისცემს; და ურიცხუნი აქუნდიან სამოსელნი, და გლახაკთა ერთიცა არა აქუნ.

და სამშჯავროთა შინა სხუამან სხუად შთანთქის და შეჭამის, და სხუამან მეძავთა ზედა წარაგის, და სხუამან – ხუმართა ზედა და მგოსანთა, შენებასა ტაძართასა, სყიდასა აგარაკთასა; სხუად ვახშთა თუალავს და ვახშისვახშთა, ხოლო სხუად წიგნთა წერნ შესმენისათა სხუათა სიკუდილისა ჴელთა მიცემად, და რომელიმე პარვად ვაღნ, რომელიმე – სიძვად და სხუად და სხუად ბოროტად, და ბოროტთა ზედა ესეოდენი არს მოსწრაფებაჲ, ხოლო კეთილთა ზედა – არცა მცირედი; და მსაჯულთა სახელი მსაჯულთაჲ აქუნ, ხოლო საქმწ – ავაზაკთაჲ. გინა თუ ვინ საშჯელნი მათნი იხილნეს, ანუ მათ მიერ აღწერილნი, მრავალი პოვოს უსამართლოებაჲ და ამას ესევითარსა ზედა ყოველი სწრაფაჲ. ხოლო სულიერსა არავინ ზრუნავს და ეკლესიად ხილვად ოდენ მივლენ და არა ვედრებად ღმრთისა. და ნუუკუე მცირედნი სიტყუანი რამე ვინ თქუნეს, ხოლო საქმენი არასადა ჩნდენ, და სიტყუანი თვნიერ საქმეთასა შენდობასა არავის მოატყუებენ.

იხილენ, # კაცო, შიშუელნი, მშიერნი, ჭირვეულნი, – მრავალნი გზანი ცხორებისანი მოუცემიან ღმერთსა. ნუმცა უკუე ვაცთუნებთ თავთა ჩუენთა ამაოებასა შინა ყოფითა და ნუცა ამას ვჰგონებთ, თუ სიკუდილი შორს არს, რამეთუ სიკუდილი მარადის კართა ზედა არს. ამისთვის მოვიქცეთ ბოროტისაგან ქმნად კეთილისა, რამეთუ აჰა ესერა მსაჯულ-

¹ შდრ. 1 ტიმ. 5,8.

ნი მწეცთა მსგავს არიან, ვაჭარნი – მელთა, და გლახაკნიცა ამაოებით გამოჰჴდიან დღეთა. და ყოველნივე ეძიებენ ცოდვასა, და არავინ არს მოძულჴ მისი.

ამას ყოველსა მარადღე ვიტყვ და სიტყუად არა დავსცხრები; და უკუეთუ ვინ ისმინოს, სარგებელ ეყოს, უკუეთუ არა ისმინოს, მე ჩემი მიქმნიეს. მაშინ ისმინოთ, ოდეს სარგებელი ჩემი იყოს და თქუენი არარაჲ, და აბრალებდეთ თავთა თქუენთა. არამედ ნუ იყოფინ, რადთამცა ესრეთ იქმნა, ხოლო რადთა გუაქუნდეთ თქუენ სიქადულად წინაშე საყდართა ქრისტესთა, რადთა ზოგად ვპოვნეთ საუკუნენი კეთილნი მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი 38

ს ი ტ ყ უ ა დ ე ს ე : **„ესე თქუა იესუ და განვიდა მონაფეთა თვსთა თანა წიაღ ჳევსა მას ნაძოვანსა, სადა-იგი იყო მტილი, და შევიდა თავადი და მონაფენი მისნი“** (18,1).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : საშინელ არს სიკუდილი ფრიად, არამედ არა მათა არს საშინელ, რომელთა ესწავოს ზეცისა სიბრძნე; რამეთუ რომელმან არა იცოდის საქმე ზეცისა, არამედ ოდენ განხრწნად და განმაქარვებელად შეერაცხოს სიკუდილი, მას სამართლად ეშინის, ვითარცა არაარსად მიმავალსა. ხოლო ჩუენ, რომელთა მადლითა ღმრთისადათა საიდუმლონი დაფარულნი სიბრძნისა მისისანი გვსწავიან, არა ჯერ-არს ჩუენდა, რადთა ვძრწოდით მისგან, არამედ რადთა ვიხარებდეთ და მხიარულ ვიყვნეთ, რამეთუ დაუტევებთ განხრწნადსა ამას ცხორებასა და ფრიად უაღრესისა მიმართ და უმჯობესისა მივიცვალეებით, რომელსაცა ქრისტე გუასწავებს საქმით, რამეთუ არა იძულებით, არამედ ნეფსით მივალს ვნებად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„ესე თქუა იესუ და განვიდა მონაფეთა მისთა თანა წიაღ ჳევსა მას ნაძოვანსა, სადა-იგი იყო მტილი, რომელსა შევიდეს თავადი და მონაფენი მისნი. იცოდა იუდაცა, მიმცემელმან მისმან, ადგილი იგი, რამეთუ მრავალგზის შევიდა მუნ მონაფეთა მისთა თანა“** (18,1-2).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : შუალამეს ვალს და მდინარესა განჰვლის და მივიდის ადგილსა საცნაურსა მიმცემელისა მის მიერ, რადთა შემპყრობელნი მისნი განარინეს შრომასა ფრიადსა და უჩუენოს მონაფეთა, ვითარმედ ნეფსით მივალს ვნებად, რომელ-ესე კმა იყო ნუგეშინისსაცემელად მათა, და ესრეთ შევიდა მტილსა. ამისთვის იტყვს მახარებელი, ვითარმედ: „ესე თქუა იესუ“. რასა იტყვ, მ ნეტარო? რამეთუ იგი ლოცვად იყო, და რად არა სთქუ, ვითარმედ: დასცხრა რად ლოცვისაგან, მივიდა მუნ? გარნა არა ლოცვად იყო, არამედ სიტყუად, რომელსა იქმოდა თავადი მონაფეთათვს, და შევიდა მონაფეთა თანა მტილსა. ესრეთ განაძლიერნა იგინი, რამეთუ არღარა ეშინოდა, ვითარცა პირველად, არამედ მტილადცა შევიდეს. ხოლო ვითარ მივიდა მუნ იუდა? ამისთვის საცნაურ არს, ვითარმედ უფროდსად უდაბნოთა იქცევინ, და უკუეთუმცა სახლსა შინა იყო, იუდამცა არა მოსრულ იყო მუნ. ხოლო არა, რადთა გესმეს რად „მტილი“, ჰგონებდე, ვითარმედ იმაღვოდა, ამისთვის შესძინა, ვითარმედ: „იცოდა ადგილი იგი იუდაცა, რამეთუ მრავალგზის შევიდის მუნ მონაფეთა მისთა თანა“. ხოლო მრავალგზის თვსაგან იქცევინ მათ თანა უდაბნოთა შინა და ეტყვნ მათ საიდუმლოთათვს, რომელთა არა ჯერ-არს სხუათა მიერ სმენად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„ხოლო იუდა წარიყვანა ერი მღდელთმოძღუართაგან და ფარისეველთა მსახურნი და მოვიდა მუნ“** (18,3).

თარგმანი: ესე ჰურიათა მრავალგზის ინებეს ქმნად და ვერ შეუძლეს. და ამისგან საცნაურ არს, ვითარმედ რაჟამს ნეფსით მისცა თავი თვისი, მაშინ შეიპყრეს; უკუეთუ არა, ვერმცა შეეპყრა, ვითარ-იგი მრავალგზის ინებეს და ვერ შეუძლეს. ხოლო ერი იგი ვინაჲ იყო? არამედ წარმართნი იყვნეს მიზდებულნი.

სახარებაჲ: „**ხოლო იესუ იცოდა ყოველი მომავალი მის ზედა, გამოვიდა და ჰრქუა მათ: ვის ეძიებთ?**“ (18,4).

თარგმანი: ესე იგი არს, არა თუ მათისა მოსლვისა უჭმდა ცნობაჲ, არამედ თვთ პირველითგან ყოველივე იცოდა. ამისთვის შეუშფოთებელად იქმოდა და იტყოდა ყოველსავე. ხოლო იგინი რად საჭურველითა მოვიდეს? რამეთუ ეშინოდა ერთა მათგან, რომელნი შეუდგეს მას, და ამისთვის უჟამოდ მოვიდეს ღამით.

სახარებაჲ: „**განვიდა და ჰრქუა მათ: ვის ეძიებთ? ხოლო მათ ჰრქუეს მას: იესუ ნაზარეველსა**“ (18,4-5).

თარგმანი: იხილეა ძალი უძლეველი, ვითარ იყო მათ შორის და დააბნელნა თუალნი მათნი, რამეთუ არა ღამე იყო მიზეზი? ამისთვის მოასწავა მახარებელმან და თქუა, ვითარმედ: „ლამპრები აქუნდა“.¹ დაღაცათუმცა ლამპრები არა აქუნდა, ჳმისაგან ჯერ-იყო ცნობაჲ მისი. და უკუეთუ მათ ვერ იცნეს, იუდა ვითარღა ვერ იცნა, რამეთუ მათ თანა იყო,² რომელი-იგი მის თანა ყოფილ იყო მარადის? და მანცა ვერ იცნა, არამედ დაეცა პირსა ზედა. ხოლო ესე ამისთვის ქმნა იესუ, რადთა გჳრუენოს, ვითარმედ არა თუ ოდენ შეპყრობად ვერ ძალ-ედეგა, არამედ ვერცა იცნობდეს, უკუეთუმცა არა თვთ შეუნდო.

სახარებაჲ: „**მერმე კუალად ჰკითხა მათ: ვის ეძიებთ?**“ (18,7).

თარგმანი: ჳ უფულისხმოებაჲ! სიტყუამან მან პირველმან დასცნა პირსა ზედა,³ და არავე შეიგონეს, რადთამცა ცნეს ძალი მისი. ხოლო უფალმან, ვინადთგან რომელი მისა ჯერ-იყო, ქმნა, და მათ არა გულისხმა-ყვეს, ამისთვის მისცემს თავსა თვისსა და ეტყვს:

სახარებაჲ: „**გარქუ თქუენ, ვითარმედ: მე ვარ** (18,8). **დგა იუდაცა მიმცემელი**“ (18,5).

თარგმანი: იხილე დაწყნარებულებაჲ მახარებელისაჲ, ვითარ არა აგინებს მიმცემელსა მას და ესრეთ მარტივად იტყვს ქმნულსა მას, და ერთისა ოდენ ისწრაფის გამოცხადებად, ვითარმედ ყოველივე მისითა მიშუებიითა იქმნა. ხოლო რადთა ვერვინ თქუას, ვითარმედ: მან მოიყვანნა იგინი ამას საქმესა, ვინადთგან თქუა, ვითარმედ: „მე ვარ“, ამისთვის ქმნა ყოველივე საქმე დაწყენებელი მათი, და ვითარცა დაადგრეს უკეთურებასავე ზედა და არცა ერთი აქუნდა მიზეზი, მაშინ მისცა მათ თავი თვისი და ჰრქუა:

¹ შდრ. იოან. 18,3. ² შდრ. იოან. 18,5. ³ შდრ. იოან. 18,6.

სახარება: „უკუეთუ მე მეძიებთ, უტევებით ესენი“ (18,8).

თარგმანი: ვიდრე უკუანაფსკნელად ჟამადმდე აჩუნა მათ ზედა კაცთმოყუარება თვისი, რამეთუ „უკუეთუ მე მეძიებთ“, მე მივცემ თავსა ჩემსა, და ესენი დაუტევებით.

სახარება: „რადთა აღესრულოს სიტყუად იგი, რომელი თქუა იესუ, ვითარმედ: რომელნი მომცენ მე, არა წარვწყმიდე მათგანი არცა ერთი“ (18,9).

თარგმანი: ხოლო „წარწყმედად“ აქა არა ამას სიკუდილსა იტყვს, არამედ საუკუნესა მას, ხოლო მახარებელმან ამას ზედაცა მოიღო იგი სიტყუად; ხოლო ვითარ არა შეიპყრნეს მის თანა და მოსწყვდნეს იგინიცა? და უფროდსად, ვინათგან პეტრე განარისხნა, ვინ იყო დამაყენებელ მათა? არავინ იყო სხუად, არამედ ძალი იგი, რომელმან დასცნა პირსა ზედა, რომლისათვისცა მახარებელმან თქუა, ვითარმედ: „რადთა აღესრულოს სიტყუად იგი, რომელი თქუა იესუ, ვითარმედ: არა წარვწყმიდე მათგანი ერთიცა“. ხოლო პეტრე მინდობითა ამის სიტყვსადათა და საქმეთა მათ, რომელნი იქმნებოდეს, შეიჭურა წინააღმდეგომთა მათ ზედა.¹ ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას: და ვითარ, რომლისადა ბრძანებულ იყო არაქონებად კუერთხისა,² მახვლი აქუნდა მას? ხოლო მე ვჭგონებ, ვითარმედ თვთ ამის საქმისათვს განემზადა პირველითგანვე. და უკუეთუ სთქუა, ვითარმედ: რომლისადა ბრძანებულ იყო არა ყურიმლის-ცემაცა,³ კაცისა მომწყვლელცა იქმნებისა ესე? გულისხმა-ყავ, და არა თვისისა თავისათვს ყო შურის-გებად იგი, არამედ მოძღურისათვს, და კუალად, რამეთუ სრულიადი სრულებად არა აქუნდა, არცა იყვნეს საზომსა მას, რომელსა მისწუდეს უკუანაფსკნელ. ხოლო შენ უკუეთუ გნებავს პეტრეს მოთმინებისა ხილვად, იხილე, ამისა შემდგომად რაოდენნი მოიწინეს მის ზედა ჭირნი, და ვიდრე სიკუდიდმდე ყოველივე მოთმინებით თავს-იდვა. ხოლო იესუ აქა ქმნა სასწაული, ერთად, რადთა გუასწავოს ბოროტის-მყოფელთა კეთილის-ყოფად, და რადთა გამოაჩინოს თვისი ძალი, რამეთუ ყური მისი განკურნა,⁴ ხოლო პეტრეს ჰრქუა, ვითარმედ: „რომელთა მახვლი აღიღონ, მახვლითაცა მოკუდენ“.⁵ და ესრეთ დააცხრვო იგი, რამეთუ სახელსაცა მას მონისასა იტყვს მახარებელი,⁶ რადთა ამის ჟამისა კაცთა შეუძლონ ჭეშმარიტად ცნობად იგი, ვითარმედ ესრეთ იყო. ხოლო შენ იხილე, ვითარ მეზრ თავსა ებრძოლა მისსა და მარჯუენ⁷ ყური მისი წარჰკუეთა მას, და არა თუმცა უფალსა შეერისხნეს, სრულიად ეგუღე-ბოდა მოკლვად,⁷ გარნა უფალმან არა თუ ოდენ დააყენა, არამედ ნუგეშის-ცემისაცა სიტყუანი მიუთხრნა და ჰრქუა მას:

¹ შდრ. იოან. 18,10. ² შდრ. მათ. 10,10; ლუკ. 9,3. ³ შდრ. მათ. 5,39; ლუკ. 6,29. ⁴ ლუკ. 22,51.

⁵ მათ. 26,52. ⁶ შდრ. იოან. 18,10. ⁷ შდრ. იოან. 18,10-11.

სახარება: „სასუმელი, რომელი მომცა მამამან, არა შევსუა?“ (18,11).

თარგმანი: ესე თქუა, რადთამცა უჩუენა პეტრეს, ვითარმედ არა მათისა ძალისაგან არს შეპყრობად მისი, არამედ თვისისა მიშუებისაგან, და ვითარმედ მორჩილ არს მამისა ვიდრე სიკუდილმდე.

სახარება: „მაშინ შეიპყრეს იესუ და შეკრეს და მიიყვანეს ანაჲსა პირველად. და იყო ანა სიმამრი კაიაფაჲსი. ხოლო კაიაფა იყო, რომელმან აზრანა ჰურიათა, ვითარმედ: უმჯობეს არს ერთისა კაცისა სიკუდილი ერისათჳს“ (18,12-14).

თარგმანი: მიიყვანეს ანაჲსა, რამეთუ სიხარულისაგან მიმოვიდოდეს და ქადაგებდეს, ვითარმცა დიდი რაჲმე ძლევად ექმნა. ხოლო რაჲსათჳს აწსენა მახარებელმან წინაჲსწარმეტყუელებად იგი? რაჲთა გესმეს რად შეპყრობად და შეკრვად იესუჲსი, არა შეშფოთნე, არამედ სცნა, ვითარმედ ჭეშმარიტად სოფლისა ცხოვრებისათჳს იყო, და ეგოდენ ჭეშმარიტ იყო ესე, ვიდრელა მტერნიცა წინაჲსწარმეტყუელებდეს.

სახარება: „ხოლო მისდევდა მას პეტრე და სხუად იგი მოწაფჳ“ (18,15).

თარგმანი: ვინ არს „სხუად იგი მოწაფჳ“? გარნა თვთ მახარებელი, რომელსა უთქუამს ესე. არამედ რად არა თქუა თვისი სახელი, ვითარ იგი ჟამსა სერობისასაცა, ვითარმედ: „სხუად მოწაფჳ“,¹ და არა თქუა თვისი სახელი? არამედ მაშინ სამართლად ჰფარვიდა თავსა თვისსა, რამეთუ დიდ იყო საქმჳ იგი, ხოლო აქა რაჲსათჳსლა? არამედ გულისხმა-ყავ, ვითარმედ მისვე მიზეზისათჳს, რამეთუ ესეცა საქმჳ დიდ იყო ფრიად, რომელ სხუანი ყოველნი განიბნინეს, და იგი მარტოჲ შეუდგა. ამისთჳს სახელი თვისი არა თქუა, არამედ ოდენ პეტრესი, და აწსენა მცირედ თავი თვისი, რაჲთა სცნა, ვითარმედ ჭეშმარიტებით იტყვს ყოველსავე, რამეთუ მუნ იყო თანამდგომარე. და იხილე მისი საქმჳ, რაჲთა არავის უკვრდეს, რომელ სხუანი ყოველნი წარვიდეს, და პეტრეცა გარე დაშთა, და იგი ოდენ შევიდა უფალსა თანა,² ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „მეცნიერ იყო მღდელთმოდღურისა“ (18,15,16), რაჲთა არავინ თქუას, ვითარმედ ახოვნებისა და უშიშოებისა თვისისაგან ქმნა. და არა თუ ვითარცა საქებელად რაჲმე თქუა, თუ: „მეცნიერ იყო მღდელთმოდღურისა“, – ნუ იყოფინ! – არამედ, ვითარცა ვთქუ, მის მიზეზისათჳს თქუა, რაჲთა არავის უკვრდესო ახოვნებაჲ მისი, რამეთუ მისი განგებაჲ მარადის სიმდაბლითა შემკობილ იყო, და პეტრესთჳს თქუა, ვითარმედ: არა უტევებდეს შესლვად, უკუეთუ არა, იგიცამცა შესრულ იყო მის თანა. არამედ დიდ არს პეტრესიცა, რამეთუ ყოველთა დაუტევეს უფალი, და მან არა

¹ შდრ. იოან. 13,23. ² შდრ. იოან. 18,15-16.

დაუტევა, დალაცათუ შინა ვერ შევიდა, ვიდრემდის გამოვიდა და ჰრქუა იოვანე მეკარესა შეყვანებად;¹ არამედ რად არა თვთ შეიყვანა, ვიდრე მეკარესა ეტყოდა? გარნა რამეთუ თვთ ქრისტეს თანა ისწრაფდა ყოფად. იხილე უკუე მეკარისა მისცა დედაკაცისა საქმე:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჰრქუა პეტრეს მწვეალმან მან: ნუუკუე შენცა მონაფეთაგანი ხარა ამის კაცისათად? ჰრქუა პეტრე: არა ვარ“** (18,17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რასა იტყვ, ჰ პეტრე? არა იტყოდეა, ვითარმედ: „სული ჩემი შენთვის დავდეა“² და რად იქმნა, რომელ მეკარისაცა სიტყუასა ვერ თავს-იდებ? არა თუ მწვედარმან გკითხა, არამედ მწვეალმან უნდომან, და მისიცა სიტყუად არა სიფიცხლით და რისხვით იყო, არამედ უფროდსად ლმობიერებით. ხოლო ნუუკუე შენცა ამისთვის სთქუა, ვითარმედ: იოვანე შინა იყო, და მან ესრეთ ტკბილად ჰკითხა, არამედ პეტრე იგიცა ვერ თავს-იდვა? ხოლო იესუ წარსცეს კაიაფაძსა შეკრული, და პეტრე დგა გარე და ტფებოდა.³ ეჰა რაზომითა სიმძიმითა შეპყრობილ იყო მწურვალე იგი და ცეცხლებრ მოტყინარე გულითა პირველ, შე-რად-იპყრეს იესუ, ხოლო ან ყოლადვე არა აღიძრვოდა, არამედ ჯდა და ტფებოდა. და რადთა სცნა, თუ რაზომი არს კაცობრივისა ბუნებისა უძღურებად, ოდეს ლმერთმან დაუტეოს ვინ, და ჰკითხეს მას, და კუალად უარ-ყო.⁴ და მერმე ნათესავმან მან მის მონისამან, რომლისადა ყური წარეკუეთა პეტრეს, იგი შესწამებდა, ვითარმედ: **„არა მე გიხილეა მტილსა მას მის თანა?“** (18,26). და მტილი რად აწსენა, არავე ლმობიერ იქმნა პეტრე, არამედ კუალადცა უარ-ყო.⁵

ხოლო რადსათვს ოთხთავე მახარებელთა ერთობით თქუეს პეტრეს-თვის? არა თუ მას შეასმენენ, – ნუ იყოფინ! – არამედ რადთამცა გამოაჩინეს, თუ რაოდენ ბოროტ არს არა მინდობად ლმრთისად, არამედ თავისა თვისისად. ხოლო შენ გიკვრდინ სახიერებად იგი მოძღურისად, ვითარ შეკრული განიკითხვოდა, და ზრუნვიდა მისთვის მას ყოველსა შინა და მიხედვითა მისითა ლმობიერ-ჰყოფდა და ცრემლად აღადგენდა.⁶

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მიიყვანეს იგი კაიაფაძისით პილატესა“** (18,28).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იქმნა ესე ყოველი, რადთა სიმრავლემან მსაჯულთამან გამოაჩინოს ქეშმარიტებად იგი საქმისად მის; ხოლო იყო განთიადი, რამეთუ პირველ ქათმის ყვილისა კაიაფაძსა მიიყვანეს და განთიად – პილატესა,⁷ რამეთუ ესეოდენთა მათ ჟამთა ღამისათა კაიაფაძს მიერ განიკითხვოდა, და ვერარას ამხილებდეს იგინი. არამედ შენ იხილე სიბრმე ჰურიათად, რამეთუ უბრალოდ იგი შეიპყრეს საჭურველითა და

¹ შდრ. იოან. 18,16. ² იოან. 13,37. ³ შდრ. მათ. 26,57-58; მარკ. 14,53-54; ლუკ. 22,54-55; იოან. 18,24-25. ⁴ შდრ. იოან. 18,25. ⁵ შდრ. იოან. 18,27. ⁶ შდრ. ლუკ. 22,61-62. ⁷ შდრ. მათ. 26,57; 27,1-2; მარკ. 14,53; 15,1; იოან. 18,24,28.

ენება მოკლვად და არა შეიკედემდეს და სამშჯავროდ არა შევიდოდეს, **„რადთა არა შეიგინნენო“** (18,28), რომელნი-იგი აქლემსა შთანსთქმიდეს და ბურნაკსა წურვიდეს.¹ უსამართლოდ მოკლვად უფლისად არა აქუნდა ბრალად და სამშჯავროდ მოსლვად ბრალად შეერაცხა. ხოლო მათ რადსათჳს არა მოკლეს, არამედ პილატესა მიავლინეს? გარნა რამეთუ ფრიადი ჳელმნიფებად მათი დაჳსნილ იყო, რაჟამს საქმენი ჳრომთა ჳელმნიფებისანი იყვნეს, და ეშინოდა, ნუჲუკუე საჯნენ იგინი.²

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„გამოვიდა მათა პილატე გარე და ჳრქუა: რასა შესმენასა მოიღებთ კაცისა ამისთვის?“** (18,29).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჳხედავა ჳემმარიტებასა, ვითარ ბრწყინვალე არს? რამეთუ მანცა ცნა, ვითარმედ ამაოდ შეასმენდეს. ამისთვის ჳკითხვიდა, რამეთუ ბოროტად უჩნდა, უკუეთუმცა საშჯელი მათი საჯეს და ტანჯვადმცა მას მისცეს. ხოლო ისმინენ სიციყუანიცა მათნი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„უკუეთუმცა არა იყო ესე ბოროტისმოქმედი, არამცა მიგუეცა შენდაო“** (18,30).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჳ უგუნურებად! და რად არა ამხილებთ ბოროტსა მას, არამედ ოდენ იტყვთ, ვითარმედ ბოროტისმოქმედი არს, და საქმესა მას ბოროტსა ვერ შესწამებთ? ჳხედავა, რამეთუ ვერარას სადა ჳპოებდეს? ანა ჳკითხა სწავლისა მისისა და ვერარაჲ პოვა ბრალი,³ მიავლინა კაიაფაჲსა, და კაიაფა ვერარაჲვე პოვა, და მიიყვანა პილატესა;⁴ და პილატე ეტყვის: „რასა შესმენასა მოიღებთ ამის კაცისათჳს?“ და ვერარას იტყვან ჳემმარიტსა. ამისთვისცა ჳრქუა მათ პილატე:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„მიიყვანეთ ეგე და შჯულისა თქუენისაებრ განიკითხეთ. ჳრქუეს მას ჳურიათა: ჩუენდა არავისი ჳერ-არს მოკლვად. რადთა აღესრულოს სიციყუად იგი იესუჲსი, რომელი თქუა და აუნყა, რომლითა სიკუდილითა ეგულებოდა მოსიკუდიდ“** (18,31-32).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ამას იტყვის მახარებელი, ვითარმედ: ჳერ-იყო, რადთა არა ჳურიათათჳს ოდენ, არამედ წარმართთათჳსცა მოკუდეს. და ამისთვის თქუეს: „ჩუენდა არავისი ჳერ-არს მოკლვად“, გინა თუ ჳუარს-ცუმად. და ჳურიანი არა ჳუარს-აცუმიდეს, არამედ სხვთა სახითა მოჳკლვიდეს, ვითარცა სტეფანეს ქვაჲ დაჳკრიბეს,⁵ და არა ჳუარს-აცუმიდეს, და მისი უნდა ჳუარს-ცუმად. ხოლო პილატე ფრიადი საშჯელი არა ქმნა, არამედ შეიყვანა შინა და ჳრქუა იესუს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„შენ ხარა მიუფჳ ჳურიათად? ჳრქუა მას იესუ: შენ თავით თჳსით იტყვა, ანუ სხუათა გითხრეს ჩემთვის?“** (18,33-34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რადსათჳს ჳკითხა ესე უფალმან? გარნა რადთა უკე-

¹ შდრ. მათ. 23,24. ² შდრ. იოან. 18,31; 19,6-7. ³ შდრ. იოან. 18,19-21. ⁴ შდრ. იოან. 18,24,28.

⁵ შდრ. საქმე 7,59.

თური იგი ჰურიათა გონებად გამოაცხადოს. რამეთუ ასმიოდა ესე პილატეს მრავალთა მიერ, და ვინაფთგან არარად აქუნდა მას ჟამსა, რამცა ჰრქუეს მას ჰურიათა, რადთა არა ფრიად იყოს გამოძიებად, ამისთვის რომელი მარადის ესმოდა, იგი შემოილო შორის. და ვინაფთგან მათ ჰრქუა, ვითარმედ: „საჯეთ შჯულისაებრ თქუენისა“, მათ ჰრქუეს: „არა ჯერ-არს ჩუენდა“, რადთამცა უჩუენეს, ვითარმედ არა ჰურიებრი არს ცთომად, არამედ ყოველთა ზედა. და ამისთვის ჰკითხა პილატე, ვითარმედ: „შენ ხარა მეუფჳ ჰურიათად?“ და არა თუ ქრისტე უმეცარ იყო, ვითარმედ თავით თვსით იტყვს, ანუ სხუათა უთხრეს, არამედ ენება, რადთამცა მანცა ცნა ჰურიათა საქმჳ, და ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: „სხუათა გითხრესა?“ რომლისათვისცა პილატე თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ნუუკუე მე ჰურიად ვარა? ნათესავთა შენთა და მღდელთმოდღუართა მომცეს მე შენ. რად გიქმნიეს?“ (18,35).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ენება, რადთამცა უბრალოდ გამოაჩინა თავი თვსი. ხოლო ვინაფთგან თქუა, ვითარმედ: „შენ ხარა მეუფჳ ჰურიათად?“ ამისთვის ამხილებდა მას იესუ და ეტყოდა, ვითარმედ: ესე გესმია ჰურიათაგან? რადსათვს უკუე არა იქმ კეთილსა საშჯელსა გამოწულილვით? რამეთუ თქუეს მათ, ვითარმედ: ბოროტისმოქმედი არს. ჰკითხე, თუ რად ბოროტი მიქმნიეს? გარნა ამას არა იქმ, არამედ ამოდ მიზეზთა ჰკრებ. „თავით შენით იტყვა ამას, ანუ სხუათა გითხრეს?“ რამეთუ მას ვერ ეძლო თქუამად, თუ: ან მითხრეს, არამედ ოდენ შეუდგა ზრახვასა მას ერისასა, რომელი ასმიოდა პირველ, ვითარმედ: „მომცესო ჳელთა ჩემთა. რად გიქმნიეს?“ ხოლო უფალმან ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „მეუფებად ჩემი არა არს ამის სოფლისაგან“ (18,36).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არა იყო პილატე მსგავს მათა უკეთურებითა. ამისთვის ეტყვს სიტყუათა ამათ, რადთამცა გულისხმა-უყო, ვითარმედ არა ლიტონი კაცი არს, არამედ ღმერთი და ძჳ ღმრთისად, და ეტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „უკუეთუმცა ამის სოფლისაგანი იყო მეუფებად ჩემი, მსახურნიმცა ჩემნი ილუნიდეს ჩემთვის, რადთამცა არა მივეცი ჰურიათა“ (18,36).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რომლისაგან ეშინოდა პილატეს, ვითარმედ ნუუკუე მეფობასა ეძიებს, და მოიწიოს მის ზედა რისხვად კეისრისად. ხოლო იესუ აჰა ესერა იგი იჳგ განუქარვა. ხოლო ვითარ არს ესე სიტყუად? არა არსა ამის სოფლისადცა მეუფებად მისი? ჰე, ყოველთადვე მეუფე არს, არამედ არა ჰრქუა უფალმან, ვითარმედ: არა ვარ უფალი სოფლისად, არამედ ვითარმედ ზეცით არს დასაბამი მეუფებისა მისისად, ხოლო აქა ნეფსით მისცა თავი თვსი, არამედ ჯერეთ ამას არა იტყვს. ხოლო თქუა, ვითარმედ: „მსახურნიმცა ჩემნი ილუნიდეს ჩემთვის“. აქა გამოაჩინებს უძღურებასა ქუეყანისა მეფობისასა, ვითარმედ მსახურთადა მინდობილ არს, ხოლო

ზეცისაჲ არა ესრეთ, არამედ თავით თვსით არს უფალ ყოვლისაჲვე. არამედ მწვალებელთა ესე სიტყუად მიიღეს, ვითარმედ: „არა არს მეუფებაჲ ჩემი ამის სოფლისაგან“, და ესრეთ უცხო-ჰყოფენ მას დამბადებელობისაგან და არა ჰწებავს აღზილვად თუალთაჲ და ხილვად ჭეშმარიტებისაჲ. ხოლო რაჲ-მე თქუან სიტყუსა მისთვის, რომელ იტყუს, ვითარმედ: „თვსთა თანა მოვიდა, და თვსთა იგი არა შეინყნარეს“?¹ რამეთუ ვითარცა იტყუს მოციქულთათვის, ვითარმედ: „სოფლისაგანნი არა არიან, ვითარცა მე არა ვარ სოფლისაგანი“;² ეგრეთვე იტყუს მეუფებისათვის; არა თუ რადთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ სოფელი არა მისსა ჴელმწიფებასა შინა არს, არამედ არა ესრეთ მინისაგანი არს და განხრწნადი. ისმინე უკუე პილატესი, რასა იტყუს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„ჰრქუა მას პილატე: ან უკუე მეუფე ხარა? ჰრქუა მას იესუ: შენ იტყვ, ვითარმედ მეუფე ვარ. მე ამისთვის შობილ ვარ“** (18,37).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : აჰა ესერა ვინადთგან მეუფედ შობილ არს, სხუადცა ყოველი შობითგან აქუს. ან უკუე, რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „ვითარცა მამასა აქუს ცხორებაჲ, ეგრეთვე ძესა მოსცა“,³ ნურარას სხუასა გულისხმა-ჰყოფ, არამედ შობასა, და არა თუ უკუანადსკნელ რადმე მოეცა. **„და ამისთვის მოვედო, რადთა ვნამო ჭეშმარიტი“** (18,37), ესე იგი არს, რადთა ესე თვთ ვასწავო ყოველთა, რადთა მიცნან, ვითარმედ მეუფე ვარ.

სწავლად კბ მოთმინებისათვის და შურის-გებისა

ხოლო შენ, კაცო, რაჟამს ესე ყოველი გესმეს, ვითარმედ მეუფე ყოველთაჲ შეკრული განიშჯებოდა, ნურარად შეგირაცხიან სოფლისა ამის საქმენი, რამეთუ ვითარ არა ბოროტ არს, უკუეთუ ქრისტემან ესეოდენი თავს-იდვა შენთვის, და შენ სიტყუადცა არა თავს-იდვა მისთვის? არამედ იგი თავს-იდებს ნერწყუვასა, და შენ იმკვები სამოსლითა შუენიერიითა და ბეჭდებითა აბრწყინვებ ჴელთა; და იგი იყუედრებოდა და იგინებოდა და იცემებოდა, ხოლო შენ მცირედსა ჭირსა არა თავს-იდებ, არამედ ეძიებ პატივსა. რაჟამს ვინმე გაგინოს, მოიწსენე ქრისტესი, ვითარ აგინებდეს; უკუეთუ ვინ განგკიცხოს, მოიწსენე, რამეთუ კიცხევით თაყუანისსცემდეს მას და ეცინოდეს, და არა თუ ბოროტი არა უყო, არამედ სიმშკდითცა და ტკბილად თავს-იდებდა ყოველსაჲვე.

მას უკუე ვჰბაძვიდეთ, ჰ ძმანო, და რომელი მან ჩუენთვის თავს-იდვა, ჩუენ ჩუენთვისვე არა მოვითმინოთა? რამეთუ რად განჰრისხნები მაგინე-

¹ იოან. 1,11. ² იოან. 17,14. ³ იოან. 5,26.

ბელისა შენისათვის? უკუეთუ უსამართლოდ გაგინა, არა ჯერ-არს გან-რისხებად, არამედ უფროდსად წყალობად მისი, რამეთუ შეცთომილ არს, უკუეთუ – სამართლად, მაშინ ჯერ-არს ყუდროებით მოთმენად, რამეთუ სამართალსა იტყვს. და უკუეთუ მდიდარიმცა იყავ და გლახაკად ვინ გინოდა, რადმცა დაგეთუალა შენ სიტყუად იგი? ანუ უკუეთუ გლახაკი იყო და გლახაკ გინოდონ, ეგრეთვე არა განჰრისხნი, და სამართალ არნ. ეგრეთვე უკუე გულისხმა-ჰყოფდი ყოველსავე და კეთილად მოითმინო. უკუეთუ სხუათა წინაშე გაგინოს და გრცხუენოდის, მათ ყოველთაგან გულისხმა-ყავ, რამეთუ უფროდსად კეთილ არს, რადთა იხილონ მათ ყო-ველთა მოთმინება შენი და გაქონ, და მას აბრალონ. და უკუეთუ არავინ იყოს მუნ ბრძენი, მაშინ უფროდსად იხარებდ, რამეთუ ღმერთი ჰხედავს და წმიდანი ანგელოზნი მოთმინებასა შენსა და მუნ გაქებდენ, რამეთუ უმჯობეს არს ერთისა ანგელოზისა ქებად, ვიდრე ყოვლისა სოფლისაჲ. და რად ვიტყვ ანგელოზთა? თუთ თავადმან ღმერთმან გაქოს შენ.

ამათ ესევითართა გულისსიტყუათა მოვიგონებდეთ, რამეთუ არა თუ გუაგინოს ვინ, ბოროტ არს, არამედ უკუეთუ შური ვიძიოთ მის ზე-და. და უკუეთუმცა არა კეთილ იყო დუმილით თავს-დებად ამის საქმი-საჲ, არამცა ეთქუა ქრისტეს, ვითარმედ: „უკუეთუ გცეს ვინ მარჯუენესა ყურიმალსა, მიუპყარ მეორწცა“.¹ არამედ ბოროტი ჩუენ ზედა ამისთვის არს, რამეთუ კაცობრივთა საქმეთა ვეძიებთ და არა ღმრთისათა. გარნა ვისწავოთ წსენებად თვსთა ცოდვათაჲ და ესრეთ შემუსრვილად წარვ-ვლოთ ცხორებაჲ ესე, რადთა მივიწინეთ ზეცად მცირედ-მცირედ, ვი-თარცა კიბითა, რამეთუ ამას მოასწავებდა კიბწ იგი იაკობისი – ამაღ-ლებასა სათნოებითი სათნოებად. აღვიდოდით უკუე კიბესა მას, რადთა მივიწინეთ ზეცად და ვპოვნეთ კეთილნი იგი საუკუნენი მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ და სიმტკიცწ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹მათ. 5,39; ლუკ. 6,29.

თავი პდ

სიტყუაჲ ესე: „**მე ამისთვის შობილ ვარ და ამისთვის მოვივლინე სოფლად, რადთა ვნამო ქეშმარიტი. და ყოველი რომელი იყოს ქეშმარიტებისაგან, ისმინოს ჴმისა ჩემისაჲ**“ (18,37).

თარგმანი: საკვრველ არს სულგრძელებად, და ვითარცა ნავთსაყუდელად მიიყვანებს სულსა დაწყნარებად და განათავისუფლებს დელვათაგან და სულთაგან ბოროტთა. და ესე ქრისტემან მრავალგან გუასნავა, ხოლო უფროსად, რაჟამს-იგი შეიპყრეს ჰურიათა, რამეთუ ანასცა ფრიადითა დაწყნარებულებითა მიუგო და მონასა მას, რომელმან სცა ყურიმაღსა, ჰრქუნა სიტყუანი ფრიადისა სულგრძელებისა და ურისხველობისანი; და კუალად კაიაფასა და მერმე პილატესა მივიდა და ესეზომსა ჟამსა ფრიადი აჩუნა სიმშკდე. და იტყოდეს იგინი, ვითარმედ: ბოროტისმოქმედი არს, და მხილებაჲ ვერ ძალ-ედვა, და იგი დუმნავე. ხოლო რაჟამს ჰკითხა პილატე მეუფებისათჳს, მაშინ ჰრქუა მას, რადთამცა ასნავა და აღიყვანა გონებაჲ მისი სიმაღლედ. ხოლო პილატე რადსათჳს თჳსაგან შეიყვანებს და არა ჰკითხავს მათ წინაშე? ამისთვის, რამეთუ აქუნდა მისთვის დიდი რადმე გულისსიტყუაჲ, და რადთა არა დაუხრწევდეს ამბოხებაჲ მათი, ამისთვის თჳსაგან ჰკითხა, რადთამცა ცნა ყოველივე ქეშმარიტებაჲ. ხოლო ვინადთგან ჰკითხა, ვითარმედ: „რად გიქმნიეს?“¹ არარად მიუგო მან, ხოლო რაჟამს მეუფებისათჳს ჰკითხა, რომლისათჳს ჰსუროდა ცნობად, თავადმან ჰრქუა, ვითარმედ: „მეუფებაჲ ჩემი არა არს ამის სოფლისაგან“² ესე იგი არს, ვითარმედ: მეუფე ვარ, არამედ არა ესევითარი, ვითარ შენ ჰგონებ, არამედ ფრიად უბრწყინვალჴსი და უდიდჴსი, და „ამისთვის შობილ ვარ და მოსრულ, რადთა ვნამო ქეშმარიტი“. ამით გამოაჩინებს და გულისხმა-უყოფს მას, ვითარმედ არარად ბოროტი უქმნიეს, რამეთუ ვინადთგან ქეშმარიტებისათჳს შობილ იყო და მოსრულ, ვითარმცა რადმე ქმნა ბოროტი? „ხოლო ვინცა იყოს ქეშმარიტებისაგან, ისმინოს ჴმისა ჩემისაჲ“, ესე იგი არს, ვითარმედ: ვის უყუარს და ჰსურის ქეშმარიტებისათჳს, ვიცი, ვითარმედ ისმინოს ჩემი. და ესრეთ მოდრიკა იგი მცირედთა სიტყუათა მიერ, ვიდრემდის თქუა: „**რად არს ქეშმარიტებაჲ?**“ (18,38). და გულისხმაყო, ვითარმედ ფრიადი ჟამი უჴმს მის სიტყუსა სწავლასა. ამისთვის განვიდა გარე, რადთამცა იჴსნა ჴელთაგან ჰურიათაჲსა, და ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „**არცა ერთსა ბრალსა ვჰპოვებ მე ამის თანა**“ (18,38). და იხილე, ვითარ მეცნიერად ქმნა, რამეთუ პირველ ჰკითხა და ცნა რად ბრალობაჲ, მაშინ ეტყუს მათ განტევებისათჳს, ვითარმედ: დალაცათუ ვითარცა უბრალოჲ არა გნებავს განტევებაჲ, არამედ ვითარცა ბრალეული მიანიჭეთ ესე ამას დღესასწაულსა. ამისთვისცა ჰრქუა:

¹ იოან. 18,35. ² იოან. 18,36.

სახარებო: „არს ჩუეულებად თქუენი, რადთა ერთი მიგიტევო თქუენ პასექსა ამას. გნებავსა, რადთა მიგიტევო მეუფჳ ჰურიათად? ღალად-ყვეს ყოველთა: ნუ ეგე, არამედ ბარაბა! და იყო ბარაბა ავაზაკი“ (18,39-40).

თარგმანი: ჰ უგუნურებად უკეთური! მსგავსსა თვსსა კაცისმკლველსა ითხოვენ და უბრალოსა მისცემენ სიკუდიდ, რამეთუ ესე ჩუეულებად მათა პირველითგან იყო. ხოლო შენ ამას ყოველსა ზედა გულისხმა-ყავ კაცთმოყუარებად მეუფისა. ამას ზედა გუემა იგი პილატე, ნუუკუედა ამისთვის, რადთამცა გულისწყრომად ჰურიათად დაჰვსნა, და არლამცა მოკლეს; და ამისთვის ტანჯა და შეუნდო მწედართა მათ ძონეულისა მის შემოსად და გკრგკნისა მის ეკლისა დარქუმად და მერმე გკრგკნოსანი განიყვანა მათა მიმართ,¹ რადთამცა დასცხრა გულისწყრომად მათი, და იხილონ რად შეურაცხებად მისი, აღმოადგონ გესლი გულისაგან და დასცხრენ. ხოლო უფალი ამას ყოველსა ზედა დუმნა, ვითარცა-იგი პირველ, განიკითხვიდეს რად. ხოლო შენ ნუ ოდენ ისმენ სიტყუათა ამათ, არამედ გონებადცა მიიღე; და იხილე მეუფჳ იგი ყოველისა დაბადებულისა, ვითარ ემღერდეს მას მწედარნი იგი სიტყუთ და საქმით, და ყოველსავე დუმილით თავს-იდებდა, და ჰბაძევდ მას შენცა საქმით. რამეთუ ვინადგან თქუა პილატე, ვითარმედ: „მეუფჳ ჰურიათად“, სახეცა კიცხევისად შეჰმოსეს, და მერმე განიყვანა და თქუა: „არცა ერთსა მიზეზსა ვჰპოვებ მის თანა“.²

სახარებო: „გამოვიდა იესუ გარე, და ედგა ეკლისა გკრგკნი და ძონეული სამოსელი. და ჰრქუა მათ პილატე: აჰა კაცი იგი! და ვითარცა იხილეს იგი მღდელთმოძღუართა და მსახურთა, ღალად-ყვეს: ჯუარს-ეცუნ, ჯუარს-ეცუნ ეგე! ჰრქუა მათ პილატე: მიიყვანეთ ეგე თქუენ და ჯუარს-აცუთ, რამეთუ მე მაგის თანა ბრალი არა ვპოვე“ (19,5-6).

თარგმანი: ამის მიერ საცნაურ არს, ვითარმედ პირველიცა ყოველივე მათისა ეშმაკეულებისათვის ქმნა მსაჯულმან, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „მე მაგის თანა ბრალი არცა ერთი ვპოვე“. იხილე, ვითარ ზედადსზედა უბრალო-ჰყოფს თავსა თვსსა მსაჯული იგი, არამედ ძალლისა ბუნებასა მიმსგავსებულნი იგი ვერრომელმან საქმემან მოდრიკნა, რამეთუ მათ მიიყვანეს, რადთამცა ბჭობითა მით მთავრისადთა იქმნას მისი სიკუდილი, და იქმნა წინააღმდგომი – საშჯელითა მისითა უფროდსად განტევებად. ხოლო ვინადგან ჰრცხუენა, ამისთვის ჰრქუეს:

სახარებო: „ჩუენ შჯული გუაქუს, და შჯულისა ჩუენისაებრ თანაც სიკუდილი, რამეთუ თავი თვისი ძედ ღმრთისა ყო“ (19,7).

თარგმანი: ვითარ უკუე, თქუა რად მსაჯულმან: „წარიყვანეთ ეგე და შჯულისა თქუენისაებრ საჯეთ“, იტყოდეთ, ვითარმედ: „არა ჯერ-არს ჩუენდა მოკლვად ვისიმე“,³ და ან შჯულისა მიმართ მიივლტი? და იხილე

¹ შდრ. მათ. 27, 26-30; მარკ. 15,15-19; იოან. 19,1-5. ² შდრ. იოან. 19,4,6. ³ იოან. 18,31.

შესმენად იგი: „ძე ღმრთისა ყო თავი თვისიო“. და ესე ბრალობად არსა? რამეთუ ძჳ ღმრთისად იყო და ძისა ღმრთისა საქმეთა იქმოდა და იტყო-
და, ვითარმედ: „ძჳ ღმრთისად ვარი“. ¹ ხოლო ამას ყოველსა რად იტყოდეს,
ქრისტე დუმნა აღსრულებად სიტყუასა მას წინადაწარმეტყუელისასა, ვი-
თარმედ: „იგი არა აღაღებს პირსა. სიმდაბლითა თვისითა საშჯელი მისი
მიეღო“. ² ხოლო პილატე შეშინდა, ესმა რად, ვითარმედ: „ძე ღმრთისა
ჰყოფს თავსა თვისსა“, ³ ნუუკუე ჭეშმარიტად იყოსო და ქმნას მან უჯე-
როებად. ხოლო რომელთა-იგი ცნეს საქმით და სიტყვით ჭეშმარიტებად,
ვითარმედ ეგრეთ არს, და არა ეშინის, არამედ შემოიღეს სიტყუად, ვი-
თარმედ: **„რომელი მეფედ ჰყოფს თავსა თვისსა, იგი სიტყუას-უგებს კეი-
სარსა“** (19,12), ამისთვის კუალად ჰკითხა პილატე, ხოლო იესუ არარად მი-
უგო, ⁴ რამეთუ რომელსა-იგი ჰრქუა, ვითარმედ: „მე ამისთვის შობილ ვარ
და მოსრულ ვარ, და მეუფებად ჩემი არა ამის სოფლისაგან არს“, და ამას
ყოველსა ზედა კუალად ჰურიათად ჰრწმენა, რადლამცა მიუგო მას? და
რამეთუ უწმდა, რადამცა კეთილად გამოიძია, თუ ოდეს გამოაჩინა მან
მძღაფრებად კეისარსა ზედა, და არა გამოიძია ჭეშმარიტებით, ამისთვის
უფალმან არარად მიუგო, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ ამოდ ჰკითხავს
ყოველსა, და ამისთვისცა, რამეთუ ვინათგან საქმენი წამებდეს, არა ინება
სიტყვითა ძლევად, და გამოაჩინებსცა, ვითარმედ ნებისით მივალს ვნებად.
ხოლო რაჟამს დადუმნა და არლარას იტყოდა, ჰრქუა მას პილატე:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„მე არას მეტყვა? არ იცია, რამეთუ წელმწიფებად მაქუს
ჯუარს-ცუმად შენდა და წელმწიფებად მაქუს განტევებად შენდა?“** (19,10).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა, ვითარ თავი თვისი დასაჯა თვთვე? რამეთუ
უკუეთუ შენ გაქუს ყოვლისავე წელმწიფებად, უბადრუკო და ამოო, რა-
მეთუ მიზეზსა არცა ერთსა ჰპოებ, რად არა განუტეობ? ვინათგან უკუე
თვთ დაჰსაჯე თავი შენი. ამისთვის ჰრქუა მას იესუ, ვითარმედ: **„მიმცე-
მელსა ჩემსა შენდა უდიდესი ცოდვად აქუს“** (19,11), რადამცა უჩუენა,
ვითარმედ მასცა ფრიადი ცოდვად აქუს, დალაცათუ მიმცემელთა უმე-
ტესი აქუს. და მერმე დაამდაბლებდა მისსა გონებასა და ეტყოდა, ვი-
თარმედ: **„არა გაქუს წელმწიფებად ჩემ ზედა არცა ერთი, უკუეთუმცა
არა მოცემულ იყო შენდა ზეგარდამო“** (19,11), უჩუენებდა, ვითარმედ დი-
დი საიდუმლოდ არს საქმჳ იგი და არა თუ ესრეთ ლიტონად ქმნილი. ხო-
ლო რადამცა ესმა რად, თუ: „ზეგარდამო მოცემულ არს“, და ჰგონებდა,
ვითარმედ გარეგან ბრალისა არს, ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: „უდიდესი
ცოდვად აქუს მათ“, რამეთუ აქა „მოცემასა“ არა თუ სხუასა რას იტყვს,
არამედ მიშუებასა, ესე იგი არს, ვითარმედ: შენდობილ არს ყოფად ამის
საქმისა; არამედ არა თუ ამისთვის გარეგან ბრალისა ხართ, – შეაშინა იგი

¹ შდრ. მათ. 26,63-64; მარკ. 14,61-62. ² ესაია 53,7-8; საქმე 8,32-33. ³ შდრ. იოან. 19,7-8.

⁴ შდრ. იოან. 19,9.

სიტყვითა. ამისთვისცა ენება განტევებად მისი, არამედ იგინი ღალადებდეს: **„უკუეთუ ეგი განუტეგო, არა ხარ მოყუარე კეისრისა, რამეთუ ყოველი, რომელი მეფე-ჰყოფს თავსა თვსა, სიტყუას-უგებს კეისარსა“** (19,12). და სადა გამოჩნდა მისი მძლავრებად, ჰ ურწმუნონო? ანუ სადაათ ამხილებთ ამას: ძონეულისაგან, ანუ გვრგვინისა, ანუ მწედართაგან? არა მარადის ათორმეტთა თანა მონაფეთა უდაბნოს იქცევიან? არამედ ჰ უგუნურებად და ამოვ შიში! ამისთვის შეშინდა პილატე და გამოვიდა და დაჯდა,¹ რად-თამცა საჯა, და არა საჯა, არამედ მისცა ჯუარს-ცუმად და ჰგონებდაცა, თუ ნუუკუე მოდრკენ. ამისთვისცა ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„აჰა მეუფე ტქუენი! ხოლო მათ ღალად-ყვეს: აღილე ეგი და ჯუარს-აცუ! ჰრქუა მათ პილატე: მეუფე ტქუენი ჯუარს-ვაცუა? მიუგეს მღდელთმძღუართა მათ და ჰრქუეს: არა გვეს ჩუენ მეუფე, გარნა კეისარი“** (19,14-15).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აჰა ესერა ნებსით თვსით, თვსითა პირითა განვარ-დეს ღმრთისა მეუფებისაგან და კეისარი აღირჩიეს მეუფედ. და ამისთვის უფალმან მათისა სიტყვსაებრ მისცნა კეისარსა, და ვინაფთგან მისი მეუფებად უარ-ყვეს, დაუტევნა იგინი, რომელნი ღალადებდეს ჯუარს-ცუმად მისა. რამეთუ სიკუდილი იგი ჯუარს-ცუმისად ბოროტ იყო და ნყევასა ქუეშე, ამისთვის ინებეს მით მოკლვად, რადთამცა სრულიად აღწო-ცეს მისი საწსენებელი, და არა გულისხმა-ყვეს, თუ ვითარ გამოჩნდების ჭემარიტებად და მისი იგი დიდებად.

სწავლად აღ

სიყუარულისა და კეთილის-ყოფისათვს მტერთაფსა

ხოლო ჩუენ ნუმცა ოდენ ვიკითხავთ ამას ყოველსა, არამედ გონე-ბათაცა შინა ჩუენტა დავჰნერგოთ გვრგვინი ეკლისად, სამოსელი იგი კიცხევისად, ლერწამი იგი და ყურიმლის-ცემად, ნერწყუვად და კიცხე-ვად, რამეთუ უკუეთუ ამათ ვიგონებდეთ, ფრიადი სარგებელი გუეყოს და არა განვრისხნეთ, რადცა ვინ ბოროტი მოანიოს ჩუენ ზედა, რამეთუ „არა არს მონად უფროფს უფლისა თვსისა“.² ვითარ ეტყოდეს მას ჰურიანი, ვითარმედ: „სამარიტელ ხარ, და ეშმაკი არს შენ თანა“,³ და სხუანი მრავალნი ესევითარნი? და ამისთვის თავს-იდვა ესე ყოველი, რადთა ჩუენცა კუალსა მისსა შეუდგეთ, რამეთუ ესევე ასწავა მოციქულთა. და ჩუენ ყოველთა მოვიგოთ უკუე საქმე ესე, და არარად ესრეთ ღმერთსა მონყალე-ჰყოფს ჩუენ ზედა, ვითარ სიყუარული და მოთმინებად და არა ბოროტის-ყოფად მტერთად.

¹ შდრ. იოან. 19,13. ² მათ. 10,24; იოან. 13,16; 15,20. ³ იოან. 8,48.

რაჟამს ვინმე გავნოს, ნუ მას აბრალებ, არამედ ეშმაკსა, რომელმან აცთუნა იგი, და მას უფროესად სწყალობდი, რამეთუ ქრისტეცა შეშფოთნაო იუდაისტს. რაჟსათჳს შეშფოთნა? მისისა წარწყმედისათჳს მწუხარე იქმნა. ამას ყოველსა ჩუენცა ვჰბაძვიდეთ. ხოლო უკუეთუ მას არა ვჰბაძვიდეთ და მისთა მცნებათა არა ვიქმოდით, უმჯობეს იყო, არა თუმცა შობილ ვიყვენით, რამეთუ სარწმუნოებად ოდენ თჳნიერ საქმეთასა არა კმა არს სასუფეველსა შეყვანებად,¹ არამედ უფროესად დასაშჯელ ექმნების, „რამეთუ მონამან რომელმან იცოდის ნებად უფლისა თჳსისა და არა იქმოდის, იგუემოს ფრიად“.² რად უკუე სიტყუად მიუგოთ, რომელნიესე შინაგან სასუფეველისა ქმნილ ვართ და უხილავნი გვხილვან და ზიარ მაღალთა მათ საიდუმლოთა ქმნილ ვართ და უძკრწს წარმართთასა ვიყოფვით? რამეთუ უკუეთუ მათ დიდებისათჳს ამოესა მოლუანებად აჩუენეს, ჩუენ სასუფეველისათჳს და ღმრთისათჳს არა ვაჩუენოთა? რამეთუ მათ მრავალგზის კაცთათჳს სულნიცა თჳსნი შეურაცხ-ყვენეს, ხოლო ჩუენ მცირედისა ოქროსათჳს წარვსწყმედთ სულსა და არა შეურაცხ-ვჰყოფთ მას ქრისტესთჳს, და მრისხანე ვართ და საქმენი საძაგელნი გჰყუარან.

ამისთჳს მრცხუენის და ვძრწი, რაჟამს წარმართთა ვხედვიდე მოლუანებასა შინა და ჩუენთა – არა. ხოლო ესე ამისგან არს, რამეთუ მცნებათა ღმრთისათა არა ვისმენთ, არცა ვიქმთ, არამედ მცირედ ჟამ ვისმენთ სიტყუათა ღმრთისათა და მერმე ფრიად ჟამ შევექცევით ზრუნვათა სოფლისათა, და ესრეთ მოიშთვების თესლი იგი სიტყუსა.

არამედ აღვიხილნეთ ზეცად და შთავიხედნეთ საფლავებსა, რამეთუ ჩუენცა მასვე აღსასრულსა მივიწვევით, და ნუუკუე თანამდები იგი უწინარესლა მისა მოვიდეს ჩუენ ზედა. განვემზადნეთ უკუე მის ჟამისათჳს, რამეთუ ფრიადი საგზალი გჰკმს ჩუენ, რამეთუ ფრიადი გზად არს ურწყული და ძნელი, და წარველოთ იგი ყოველი. და არა არს უცხოთა სადგური, არცა სავაჭროდ გზასა ზედა, რადთამცა რად ვიყიდეთ, უკუეთუ ყოველი ამიერ არა გუაქუნდეს.

ისმინე, რასა ეტყვან ქალწულნი იგი ბრძენნი სულელთა მათ, ვითარმედ: „წარვედით და იყიდეთ“,³ არამედ ვერ ჰოვეს. ისმინე, რასა ებეკიელ წინაგანწარმეტყუელი იტყვს მის დღისათჳს, ვითარმედ: „ნოე და იობ და დანიელ ძენი მათნი ვერ გამოიწსნენ“.⁴ არამედ ჩუენ ნუმცა გუასმიან სიტყუანი ესე, აღვილოთ საგზალი ამიერ, რომელი კმა იყოს საუკუნოდ ცხორებად, და კადნიერებით ვიხილოთ უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. იაკობ 2,20,26. ² შდრ. ლუკ. 12,47. ³ მათ. 25,9. ⁴ შდრ. ეზეკ. 14,14-20.

თაზი პე

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: **„მაშინ მისცა იგი მათ პილატე, რათა ჯუარს-აცუ-
ან, ხოლო მათ წარიყვანეს იგი. და ეკიდა მას ჯუარი თვსი, და აღვიდოდა
იგი ადგილსა მას თხემისასა“** (19,16-17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ქველისმოქმედებანი უკეთურთა და უგუნურთა მავნე-
ბელ ექმნებიან, რამეთუ ჰურიათაცა პირველ აქუნდა მადლი ღმრთისად
და შეწევნად, და მოიძიეს მონებად წარმართთად და უდაბნოს მანანადსა
წილ ნიორისა გული უთქუმიდა,¹ და აწ მეუფებად ქრისტესი უარ-ყვეს
და კეისრისად დაიდევს თავთა თვსთა ზედა. ამისთვისცა უფალმან მისცა
მათ მეუფე მათისა სიტყვსაებრ. ხოლო ესე ესმა რად პილატეს, მისცა,
რათა ჯუარს-აცუან ფრიად უჯეროდ. რამეთუ ჯერ-იყო, რადთამცა
ეკითხა, თუ ოდეს-ძი ინება მან მეფობისა მის, რამეთუ პირველვე ბრძა-
ნა ქრისტემან, ვითარმედ: „ჩემი მეუფებად არა არს ამის სოფლისაგან“,²
არამედ მან უბადრუკმან არა ინება მცირედისაცა სიბრძნისა ჳმარებად
და ჩუენებასაცა ზედა ცოლისა თვსისასა, რომელი კმა იყო შეშინებად,³
ამას ყოველსა ზედა არა შეიკდინა, არცა აღიხილნა ზეცად, არამედ მისცა
მათ იგი. ხოლო მათ აღჰკიდეს ჯუარი,⁴ და ვითარცა დაშჯილსა, რამეთუ
ძელისა მისცა შეხებად იზმნიდეს, ამისთვისცა თავადსა აღჰკიდეს, და ვი-
თარცა წარვლესრე, პოვეს სკომონ კვრინელი, რომლისათვს იტყვან სხუანი
მახარებელნი, და მერმე აღილეს უფლისაგან და მას ზედა დადევს იგი.⁵
არამედ აქა იოვანე უფლისათვს იტყვს, რომელსა ზედა დადევს ჯუარი,
გან-რად-იყვანებდეს სამშჯავროდთ. ეგრეთვე იყო სახესა მას ზედა, რა-
მეთუ მაშინცა ისაკ აღიკიდა შეშად,⁶ არამედ მუნ ნებისამებრ მამისა იქმნა
საქმე იგი, რამეთუ სახე იყო, ხოლო აქა ჭეშმარიტებით აღესრულა, რა-
მეთუ ჭეშმარიტებად იყო და არა იგავი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და მივიდეს თხემისა ადგილსა, სადა-იგი ჯუარს-
აცუეს“** (19,17-18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ: ადამ მუნ დაე-
ფლა, და უფალმან იესუ, სადა-იგი სიკუდილმან მიიღო დასაბამი თვსისა
მეუფებისად, მუნ აღჰმართა თვსი საძლეველი ქრისტემან, რამეთუ სა-
ძლეველი ეკიდა ჯუარი ეშმაკისა მიმართ. ხოლო ჯუარს-აცუეს იგი შო-
რის ავაზაკთა,⁷ რადთამცა უნებლიადთ აქაცა წინაღწარმეტყუელებად
აღასრულეს, რამეთუ ესე თქუა დასაბამითგან წინაღწარმეტყუელმან,
ვითარმედ: „უშჯულოთა თანა შეირაცხა“. ⁸ და ენება ეშმაკსა, რადთამცა

¹ შდრ. რიცხ. 11,4-10. ² იოან. 18,36. ³ შდრ. მათ. 27,19. ⁴ შდრ. იოან. 19,17. ⁵ შდრ. მათ. 27,32; მარკ. 15,21; ლუკ. 23,26. ⁶ შდრ. დაბ. 22,6. ⁷ შდრ. მათ. 27,38; მარკ. 15,27; ლუკ. 23,33; იოან. 19,18. ⁸ ესაია 53,12; მარკ. 15,28.

ამით საქმიანთა დაფარა საქმე იგი, არამედ ვერ ეძლო, რამეთუ ჯუარს-
ეცუნეს სამნი, ხოლო გამოზრნყინდა მხოლოდ იესუ, რადთა სცნა, ვითარ-
მედ მისმან ძალმან ქმნა ყოველივე; რამეთუ რაჟამს სამნივე ეკიდნეს
ძელსა, მაშინ იქმნებოდეს სასწაულნი იგი, არამედ არავინ მიაჩნდა სხუასა
ვის ერთიცა საკვრველი, გარნა უფალსა. ესრეთ ამო იქმნა მძლავრებად
ეშმაკისად, და ზრახვად მისი ბოროტი თავსავე მისსა მიექცა, რამეთუ
არა თუ ოდენ ვერ ავნო დიდებასა მას უფლისასა, არამედ უფროდსად,
რამეთუ მოიქცა ერთი იგი და ცხოვნდა,¹ და ეშმაკი წარწყმდა, რამეთუ
არა უდარჯს იყო კლდეთა განპებასა ავაზაკისა ჯუარსა ზედა მოქცევად
და სამოთხედ შეყვანებად.

ს ა ხ რ ე ბ ა დ : **„და დანერა პილატე ფიცარი“** (19,19).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ერთად, რადთამცა ჰურიანი სირცხვლეულ-ყვნა, და
კუალად, თქსაცა თავსა განიმართლებდა, რამეთუ მათ ვინათგან ვი-
თარცა ძვრისმოქმედი დასაჯეს და საქმისა ამის დამტკიცებად ენება შე-
ერთებითა მით ავაზაკთა თანა, ამისთვის დაყოფად პირთა მათთა ქმნა ამან
ესე, რადთა ყოველნი რომელნი იკითხვიდენ, ცნან, ვითარმედ თქსა ზედა
მეუფესა აღდგეს. და ამისთვის დაანესა წერილი იგი, რომელი ქადაგებდა
მათსა უკეთურებასა და მისსა მეუფებასა, დაღაცათუ არა სრულიად და
ვითარცა ჯერ-არს. და იყო წერილი იგი არა ებრაელებრ ოდენ, არამედ
სამითა ენითა,² რამეთუ ვინათგან დღესასწაულისა მისთვის სხუანიცა მრ-
ვალნი იყვნეს მუნ, ამისთვის, რადთა ყოველთა ცნან საქმე იგი, ქმნა ესრეთ
და განაქიქა უკეთურებად ჰურიათად. ხოლო იგინი განრისხნეს ამას ზედა,
რამეთუ ჯუარსცუმულსაცა ეშურებოდეს. არამედ ჰ უშჯულონო, რასა
გავნებდეს წერილნი იგი? რამეთუ უკუეთუ მოკუდავი არს და უძლური,
ასონი იგი რასა გავნებენ? და რად გეშინის, რამეთუ იტყვან, ვითარმედ:
„მეუფე ჰურიათად?“³ არამედ არა უჯერო იყო საქმე იგი, გარნა ვინათ-
გან დაიფლვოდეს ჯუარნი და ეგულეობდა შემდგომად ჟამთა მრავალთა
ძიებად მათი და პოვნად, რამეთუ სამნივე ერთბამად ყოფად იყვნეს, რადთა
არა უცნაურ იყოს ჯუარი იგი მეუფისად, ამისთვის განგებულებით დაადგრა
ფიცარი იგი, რადთა მის მიერ იცნან იგი, რამეთუ ავაზაკთა თანა ფიცარნი
არა იყვნეს. და ამისთვის პილატეცა არა უსმინა მათ, რომელნი იტყოდეს,
ვითარმედ: **„ნუ დასწერ მეუფედ ჰურიათა, არამედ მან თქუაო, თუ: მეუფე
ვარ ჰურიათად“** (19,21). იხილეთ უკეთურებად, რამეთუ ენება, რადთამცა
უფროდსად შესმენად იყო მისი წერილი იგი, რამეთუ მან თქუა, თუ: „მეუფე
ვარ“. ხოლო ერისაგანთა მათ განიყვეს სამოსელი მისი და კუართი არა
განიყვეს.⁴ იხილე, ვითარ ყოვლით კერძო წინადაწარმეტყუელებანი აღეს-
რულებოდეს, და ესე პირველითგან თქუმულ იყო. ხოლო შენ გიკვრდინ წი-

¹ შდრ. ლუკ. 23,40-43. ² შდრ. ლუკ. 23,38; იოან. 19,20. ³ მათ. 27,37; მარკ. 15,26;
ლუკ. 23,38; იოან. 19,19. ⁴ შდრ. მათ. 27,35; მარკ. 15,24; იოან. 19,23-24.

ნაფსონარმეცყუელისა სიბრძნით თქუმად ყოველისაჲვე, არა თუ, ვითარმედ: „განიყვეს“ ოდენ, არამედ ვითარმედ: „წილი განიგდეს კუართსა ზედა“.¹ ხოლო სიტყუაჲ იგი, თუ: „ზეით მოქსოვილ“,² არა ცუდად არს, არამედ ვჰგონებ, თუ იგავი არს, რომელი მოასწავებს, ვითარმედ არა ლიტონი ოდენ კაცი იყო ჯუარს-ცუმით, არამედ ზეციტცა ღმრთეებაჲ აქუნდა, რომელ-იგი ბუნებაჲ ღმრთეებისაჲ უვნებელად ეგო და განუკუეთელად, ხოლო ჴორცთა ბუნებამან ივნო და მოიწყლა. და კუალად ვიეთნიმე იტყვან, ვითარმედ სახესა მასცა სამოსლისასა მოასწავებს მახარებელი, რამეთუ პალესტინეს ორთა სამოსელთა შეაერთებენ და მოჰქსოვენ ერთად და შეიქმან მას კუართად და უწოდენ მას ზეით მოქსოვილად. და თქუა იგი მახარებელმან, რადთამცა მოასწავა უნდობაჲ იგი მისი, რამეთუ ეგევი-თარი იგი კუართი უნდოჲ არს, რომელი-იგი სახჴ იყო პირველთქუმულისა მის სიტყვსაჲ, რომელი ვთქუთ ამისთვის ზეით მოქსოვილისა.

და მჴედარნი ამას იქმოდეს, ხოლო თავადი ჯუარსაცა ზედა შეჰვედრებდა დედასა მონაფესა მას საყუარელსა, რადთამცა ჩუენცა გუასწავა მსახურებაჲ მშობელთაჲ. ხოლო იოვანე კუალად ჰმალავს თავსა თვსსა სიმდაბლით,³ რამეთუ უკუეთუმცა არა ფრიადისა მის სიმდაბლისაგან დუმნა, მიზეზიცამცა თქუა, რომლისათვის უყუარდა იგი უფალსა, რამეთუ დიდი იყო მიზეზი იგი და საკვრველი, უკუეთუმცა ეთქუა. ხოლო რადსათვის სხუასა სიტყუასა ნუგეშინის-ცემისასა არა ეტყვს იოვანეს, მჴმუნვარედ მდგომარესა? ერთად, რამეთუ ჟამი არა იყო მრავალთა სიტყუათა თქუმად, და მეორედ, რამეთუ ესეცა არამცირედი პატივი იყო და ნუგეშინის-ცემაჲ, რომელ დედაჲ თვისი შეჰვედრა მას. და იხილე, ვითარ ჯუარსცუმული ყოველსავე შეუშფოთებელად იქმოდა და იტყოდა: მონაფესა ეტყოდა დედისათვის, წინაფსონარმეცყუელებათა აღასრულებდა, ავაზაკსა აცხოვნებდა, რომელი-იგი პირველ ჯუარს-ცუმისა შეურვებულ იყო და იშიშვოდა; არამედ მუნ იქმოდა, რადთამცა ბუნებაჲ კაცობრივი აჩუენა, ხოლო აქა ძალსა მას ღმრთეებისასა გამოაჩინებდა და რადთა ჩუენ გუასწავოს, რომელ დაღაცათუ გუეშინოდის ჭირთაგან, არავე ვეველ-ტოდით მათ, რამეთუ შე-რად-ვიდეთ მას შინა, ყოველივე ადვილ არს. ნუმცა უკუე ვძრნით სიკუდილისაგან, რაჟამს ჯერ-იყოს სიკუდილი ღმრთისათვის, რამეთუ დაღაცათუ ბუნებასა ჩუენსა აქუს მისგან შიში, არამედ ჩუენ უკუეთუ გუენებოს, მოვაუძღურებთ შიშსა მას, და უკუეთუ გუენებოს, განვადიდებთ, გარნა რადთა არცა ნეფსით სიკუდილ მივის-წრაფდეთ, არცა, უკუეთუ მოიწიოს ჟამი, შევძრწუნდეთ და პატივ-ვსცეთ საწუთროსა უფროჲს საუკუნოჲსა ცხორებისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „ხოლო დგეს ჯუარსა თანა დედაჲ მისი და დაჲ დედისა მისისაჲ, მარიამ კლეოპაჲსი, და მარიამ მაგდანელი“ (19,25).

¹ ფსალმ. 21,19; მათ. 27,35; იოან. 19,24. ² იოან. 19,23. ³ შდრ. იოან. 19,26-27.

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ მარიამ კლეოპადის ძმისცოლი იყო იოსებისი, რომლისადა მითხოვილ იყო ღმრთისმშობელი, და მეგობარი იყო წმიდისა ღმრთისმშობელისადა, და ამისთვის სახელ-სდვა მას დად მისა, რამეთუ მეგობარი იყო მისი და ნათესავიცა. ხოლო იხილე, ვითარ უძღური იგი ბუნებად დედათად ესრეთ უშიშად დგა მუნ, და უახოვნეს მამათასა იყვნეს. ესრეთ ყოველივე შეიცვალებოდა. ხოლო უფალმან იესუ შეჰვედრა დედად თვის საყუარელსა მას მონაფესა და ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„დედაკაცო, აჰა ძჳ შენი! მერმე ჰრქუა მონაფესა მას: აჰა დედად შენი!“** (19,26-27).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ეჰა პატივი იგი! რაბამითა პატივითა პატივ-სცა მონაფესა მას, რამეთუ ვინაფთვან წარვიდოდა, ნაცვალად თვისა მონაფესა შეჰვედრა და ჰრქუა: „აჰა დედად შენი!“ რომლისათვისცა „წარიყვანა მან თვისთა თანა“.¹ ხოლო ესე ქმნა, რაფთამცა გუასწავა უფროეს ყოვლისა მშობელთათვის ზრუნვად. ხოლო უკუეთუ სულისა სარგებელსა დაგვხრნევდენ, არა ჯერ-არს მათი შერაცხად, და უკუეთუ არა გუავენებდენ სულსა, უფროეს ყოვლისა მათი ჯერ-არს ზრუნვად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ამისა შემდგომად იხილა იესუ, რამეთუ ყოველივე აღესრულა, და რაფთა აღესრულოს წერილი, თქუა: მწყურის“** (19,28).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილა, რამეთუ ყოველივე განგებულება მისი აღესრულა, რამეთუ მისსა წელმნიფებასა შინა იყო სიკუდილი და არასიკუდილი. და ამისთვის, ვიდრემდის აღესრულა ჟამი, არა ინება სიკუდილისა გემოხსნილვად. ხოლო თქუა, ვითარმედ: „მწყურის“, რაფთამცა იგიცა წინაფწარმეტყუელებად აღასრულა. ხოლო შენ მათი ბილწებად იხილე, რამეთუ დაღაცათუ ბევრეულნი მტერნი გუესხნენ და ვიხილნეთ იგინი სიკუდილსა შინა, მოვდრკებით, ხოლო იგინი არავე მოდრკეს ყოველსა მას ზედა, არამედ უფროფსად განფიცხნებოდეს და კიცხევასა განადიდებდეს; და ძმარსა ღრუბლითა მიუპყრობდეს და უსუპი ლერწამსა ზედა დადევს და ესრეთ მიუპყრეს,² რამეთუ თვთცა არა ენება შეხებად მისი, ვითარცა ბოროტისა რაფსამე, არამედ ლერწმითა და უსუპითა მიუპყრობდეს, ხოლო თავადმან მიილო რაფ ძმარი იგი, თქუა: **„აღსრულებულ არს წერილი“**³ (19,30). ჰხედავა, ვითარ ყოველსავე წელმნიფებით იქმს? და შემდგომიცა ისმინე, ვითარ, იხილა რაფ, რამეთუ ყოველი წერილი აღსრულებულ იყო, **„მიიდრიკა თავი და განუტევა სული“** (19,30). იხილე აქა წელმნიფებად, რამეთუ ჩუენ ოდეს მივსცეთ სული, მაშინ მიდრკების თავი, ხოლო აქა თვთ ოდეს ინება, მიიდრიკა თავი და განუტევა სული. და ამით ყოველითა გამოაჩინებს მახარებელი, ვითარმედ უფალ ყოვლისა იყო. არამედ ჰურიანი კუალად რომელნი-იგი აქლემსა შთასთქმიდეს და ბურნაკსა წურვიდეს,⁴ ესევეთარი საშინელი საქმჳ ექმნა, და დღისა მისთვის გამოძიებასა იქმოდეს და ეკრძალებოდეს.

¹ იოან. 19,27. ² შდრ. მათ. 27,48; იოან. 19,29. ³ შდრ. ფსალმ. 68,22. ⁴ შდრ. მათ. 23,24.

სახარება: „ხოლო ჰურიათა, რაათა არა დაადგრენ გუამნი იგი შაბათადმდე ჯუარსა ზედა, რამეთუ იყო დიდ დღე იგი შაბათისად მის, ჰკითხეს პილატეს, რაათა განუტყნენ ნვენი მათნი და აღიხუნენ“ (19,31).

თარგმანი: იხილეთ, ვითარ ძლიერ არს ჭეშმარიტებად, რამეთუ საქმეთა მათ მიერ, რომელთა იგინი მოსწრაფე იყვნეს, წინადასწარმეტყუელებად აღესრულებოდა. რამეთუ მო-რა-ვიდეს მწედარნი, სხუათა მათ ორთა ნვენი შემუსრნეს, ხოლო იესუსნი – არა, არამედ ჰურიათა მომადლებისათჳს ლახურითა უგუმირეს გუერდსა¹ და მკუდარსა მას გუამსა ჰგუემდესვე. † შეგინებული იგი და ბილნი გონება! არამედ ნუ შეჰშოთონები, ნუცა მჭმუნვარე იქმნები, საყუარელო, რამეთუ რომელსა იგინი იქმოდეს გონებითა უკეთურითა, იგი ყოველი ჭეშმარიტებასა შეენოდა, რამეთუ ესეცა წინადასწარმეტყუელებად იყო, რომელი იტყოდა: „იხილონ, რომელსაცა უგუმირეს“² (19,37), და შემდგომად ამისა სარწმუნოებისა მიზეზ იქმნებოდა ურწმუნოთათჳს, ვითარ-იგი თომას, და კუალად საიდუმლოდ საშინელი აღესრულებოდა, რამეთუ „გარდამოცა სისხლი და წყალი“ (19,34). და არა ლიტონად და ცუდად გამოვიდეს ორნი ესე წყარონი, არამედ ვინაფთგან ამათ ორთა მიერ არს საიდუმლოდ ეკლესიისად, და იციან მორწმუნეთა, რამეთუ წყლითა იშვებიან და სისხლითა და ჯორციითა უფლისაფთა იზარდებიან; ამისთჳსცა წყალსა შევჰრევთ ღვინოსა თანა და ესრეთ შევსწირავთ მას წმიდასა ჟამისწირვასა, რაათა ოდეს მოუჭდებოდით წმიდასა მას ბარძიმსა, ესრეთ შეგუერაცხოხ, ვითარმცა გუერდსა მას მეუფისასა მივეახლებოდეთ და მისგან მოვიღებოდით და ესევეითარითა გულისსიტყვთა მოუჭდებოდით.

სახარება: „და რომელმან იხილა, წამა, და ჭეშმარიტ არს წამებად მისი“ (19,35).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: არა სხუათა მიერ მესმა, არამედ თვთ მუნ ვიყავ და ვიხილე, და ჭეშმარიტ არს ესე. რამეთუ ენება მახარებელსა, რაათამცა მწვალებელთა პირი დაუყო, რომელნი-იგი შემდგომად მისა გამოჩინებად იყვნეს; ამისთჳს დაამტკიცებეს სიტყუასა მას. და აღესრულა აქაცა წინადასწარმეტყუელებად, ვითარმედ: „ძუალი მისი არა შეიმუსროს“³ (19,36). რამეთუ სიტყუად ესე დაღაცათუ ტარისა მისთჳს, ჰურიათა მიერ დაკლულისა, თქუმულ არს, არამედ სახე იგი ამის ჭეშმარიტებისათჳს იყო. ჰხედავა, ვითარ ისწრაფის დამტკიცებად სიტყუათა ამათ და სარწმუნო-ყოფად შეურაცხისა მის საქმისა? რამეთუ ჯუარ-ცუმისა უმეტესი შეურაცხებად იყო გუამისა მის მომკუდრისა მოწყვლად. არამედ იტყვს მახარებელი, ვითარმედ: „ესე ყოველი ვთქუ მოსწრაფებით, რაათა გრწმენეს“.⁴ ნუმცა ვინ უკუე ურწმუნო არს, ნუცა ჰრცხუენის და დაჰფარავს ჩუენთა ამათ საქმეთა, რამეთუ უფროდსად

¹შდრ. იოან. 19,32-34. ²შდრ. ზაქ. 12,10. ³შდრ. გამ. 12,10; რიცხ. 9,12. ⁴შდრ. იოან. 19,35.

რომელნი ვითარცა შეურაცხებისა და ყუედრებისა მიზეზად ჩანან, იგინი არიან ჩუენნი კეთილნი და პატიოსნებანი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„ამისა შემდგომად ჰკითხა პილატეს იოსებ არიმათიელმან, რამეთუ იყო იგიცა მონაფჳ იესუსისი“** (19,38).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : მონაფჳ იყო იგი სამეოცდაათთაგანი, და სთხოვა პილატეს გუამი უფლისაჲ, ხოლო მან მისცა, რამეთუ რადმცა ჰპურდა, ვინათგან მოეკლა? და შეენია იოსებს ნიკოდემოსცა და პატივით დაჰმარხეს. რამეთუ ვითარცა ლიტონი კაცი შეერაცხა, ამისთვის მიეხუნეს ესე სულნელებანი, რომელნი დასცვიდეს გუამსა მკუდრისასა განუხრნნელად მრავალ ჟამ.¹ და ამის მიერ საცნაურ არს, ვითარმედ ვითარცა კაცსა ჰხედვიდეს და დიდი სიყუარული და პატივი აჩუენეს მათ, დაღაცათუ არა ვითარცა სრულსა ღმერთსა ჰხედვიდეს. იხილე, ვითარ არავინ ათორმეტთაგანი მივიდა: არცა პეტრე, არცა იოვანე, არცა ვინ სხუათა წარჩინებულთაგანი, და ამასცა არა დაჰფარავს მახარებელი. რამეთუ უკუეთუ შიშისათვს ვინ თქუას ჰურიათაჲსა, მათცა ეშინოდა და მოვიდესვე. ხოლო იოვანე მუნ დგა, განუტევა რაჲ სული, და არარაჲ ქმნა ესე ვითარი. არამედ მე ვჰგონებ, ვითარმედ ამისთვის იქმნა ესე, რამეთუ ესენი კაცნი იყვნეს ფრიად საჩინონი, და პილატჳსიცა მეცნიერი იყო იოსებ, და ითხოვა მისგან და აღილო, და დაჰმარხეს არა ვითარცა დაშჯილი, არამედ ვითარცა წეს არს ჰურიათა, ვითარცა დიდი რაჲმე და საკვრველი. და ვინათგან მიმწუხრ იყო, დადვეს მახლობელსა მას საფლავსა. და ესეცა განგებულებით იქმნა, რომელ ახალსა საფლავსა დაიდვა,² რაჲთა არავისი სხვსაჲ საგონებელ იყოს აღდგომად, არამედ მისი, და რაჲთა მონაფენი ადვილად მივიდოდინ, რამეთუ ახლოს იყო ადგილი იგი,³ და დაფლვისაცა რაჲთა მონამე იყვნენ არა იგინი ოდენ, არამედ თვთ მტერნიცა, რაჲთა ვერვინ თქუას, თუ: არა დაეფლა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„ერთსა მას შაბათსა მარიამ მაგდანელი მოვიდა განთიად, ვიდრე ბნელდა იყო, საფლავსა მას და იხილა ლოდი იგი აღებული კარისა მისგან საფლავისა“** (20,1).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ერთსა მას შაბათსა, რომელ არს კვრიაკჳ, მოვიდა იგი; ხოლო იესუ აღდგა, იდვა რაჲ ლოდი ზედა საფლავსა, და ბეჭედნი იყვნეს მას ზედა, და ვინათგან ჯერ-იყო, რაჲთამცა სხუათაცა ყოველთა იხილეს იგი, შემდგომად აღდგომისა მისისა აღელო ლოდი იგი, რომლისათვს, გარდაჲდა რაჲ შაბათი, მოვიდა მუნ მარიამ, რამეთუ ფრიადი მოსწრაფებაჲ აქუნდა უფლისათვს, და იხილა რაჲ აღებული ლოდი, მირბიოდა თხრობად მონაფეთა, რაჲთამცა ცნა, თუ სადა არს გუამი მისი. რამეთუ ამისთვის თქუა, ვითარმედ: **„აღიღეს უფალი ჩემი საფლავისაგან, და არა უწყი, სადა დადვეს იგი“** (20,2). ჰხედავა, რამეთუ არარაჲ იცოდა

¹ შდრ. იოან. 19,38-40. ² შდრ. მათ. 27,60; ლუკ. 23,53; იოან. 19,41-42. ³ შდრ. იოან. 19,42.

მან ჯერეთ დამტკიცებულად აღდგომისათვის? რამეთუ ჰგონებდა იგი ცვალებასა სხუად აღგილად, ამისთვისცა წარვიდა და ჰრქუა მოწაფეთა. ხოლო იგინი მიიწინეს მუნ მოსწრაფებით და იხილნეს ტილონი იგი და სუდარი, რომელი-იგი იყო სასწაული აღდგომისაჲ.¹ და უკუეთუმცა ვის სხუასა ადგილსა მიეცვალა, რადმცა განეშიშულა გუამი მისი? და უკუეთუმცა ვის მოეპარა, რადმცა დაეტევა მუნ ესე ყოველი? ანუ რადმცა ზრუნვიდა შეკეცასა და თვსაგან დადებასა სუდარისასა? არამედ ვითარცა პოვა, აღიღომცა. რამეთუ ამისთვის პირველვე თქუა მახარებელმან, ვითარმედ: „მოიღეს აღრეული მურისა და ალოდსა ასი ლიტრაჲ“;² რომელი-იგი უფროდს ტყვეისა შეჰკრავს ტილოსა და გუამსა; რაჲთა ოდეს გესმეს, ვითარმედ ტილონი იხსნეს თვსაგან, არა იხმინო მათი, რომელი იტყვან, ვითარმედ: „ნარიპარეს“.³ რამეთუ ვინმცა იყო უგუნური იგი მპარავი, რომელიმცა ესეოდენსა შრომასა შეიმთხუევდა, მურითა დანებულისა მის აღწდასა? ანუ ვითარმცა დაეფარა, ვიდრემცა მას ყოველსა იქმოდა? ხოლო რაჲსათვის, რამეთუ ტილონი კიდე იხსნეს, და სუდარი იგი თვსაგან შეკეცილი? რაჲთა სცნა, ვითარმედ არა მოსწრაფედ და შიშით ქმნილი რაჲმე იყო საქმე იგი, რამეთუ ესრეთ დანყნარებულად იგი თვსაგან და იგი თვსაგან შეეკეცა და დაედვა დანესებულად, რომლისათვის მოწაფეთა იხილეს ესე ყოველი და ცნეს, ვითარმედ არცა წარპარულ არს და არცა სხუასა ადგილსა დადებულ არს, და ჰრწმენა აღდგომად. ხოლო იხილე აქაცა მახარებელისა სიმდაბლმ, ვითარ იტყვს თავისა თვისისათვის, ვითარმედ პირველ მივიდა და არა გამოიძია, არცა შევიდა შინა.⁴ ხოლო პეტრე უმჯურვალესად შევიდა და ყოველი გამოიძია, და მერმელა შევიდა იგიცა, და იხილნეს თვსაგან განყოფილნი სახუეველნი იგი, რომლისაგან ცნეს, ვითარმედ არა სწრაფით, არცა შიშით ვის უქმნიეს, და ჰრწმენა.⁵

სწავლად კმ

ვითარმედ არა ჯერ-არს მრავალსასყიდლისა სახუეველთა დაფლვად მკუდართად, არამედ მოწყალებისა ქმნად მათთვის

ხოლო შენ რაჲჲამს გესმეს, ვითარმედ უფალი შიშუელი აღდგა, დასცხერ სახუეველთა მათგან მრავალსასყიდლისათა. რამეთუ რაჲ არს ფრიადი ეგე და ამაოდ წარსაგებელი, რომელი არარას ერგების წარსრულსა მას? არამედ უკუეთუ ჯერ-გიჩნს, ვთქუა, ვითარმედ ავნებსცა, რამეთუ მრავალსასყიდლობად სახუეველთად მრავალგზის სამარისა დათხრისა მიზეზ ექმნა მპარავთა, რომელთა დააგდიან გუამი იგი შიშულად. არამედ ჰ ცუ-

¹ შდრ. იოან. 20,3-7. ² იოან. 19,39. ³ შდრ. მათ. 28,13. ⁴ შდრ. იოან. 20,4-5. ⁵ შდრ. იოან. 20,6-8.

დადმზუაობრობა! რამეთუ გლოვისაცა ჟამსა თქსსა მძღავრებასა გამოაჩინებს, რამეთუ მრავალნი ნელსაცხებელსაცა სულნელსა შთაასხმენ სახუეველთა შინა და ესრეთ დაჰმარხვენ. ესე უკუე საქმენი არა ცოფთანი არიანა? და უკუეთუ ვინ თქუას: და ქრისტე რად ესრეთ დაჰმარხესო? მე ვიტყვ, ვითარმედ: მისთა საქმეთა ნუ შეასნორებ კაცთა თანა. რამეთუ ნელსაცხებელიცა დაასხა მეძავმან ფერჯთა მათ მისთა წმიდათა.¹ და კუალად ესეცა ვთქუა, ვითარმედ: არა იცოდეს მათ მაშინ სიტყუად იგი აღდგომისად და ამისთჳს იქმოდეს ამას, ვითარცა იყო წესი ჰურიათად. რადთა სცნა, ვითარმედ ქრისტეს ესე არად უჯმდა, ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „მიხილეთ მე მშიერი და გამომზარდეთ, და წყურიელი და მასუთ“;² და არასადა იტყვს, ვითარმედ: მკუდარი დამმარხეთ დიდფასისა სამოსლითა. რამეთუ არა თუ დაფლვასა და სახუეველთა გაყენებ, – ნუ იყოფინ! – არამედ ამოსა მას უზომოებასა. და უკუეთუ იტყვთ, ვითარმედ: სიყუარული წარსრულისად მის გუარნმუნებს ამას, ესე არა სიყუარული არს. არამედ უკუეთუ გიყუარს წარსრული იგი, მე გიჩუენო საქმჳ სიყუარულისად: შეჰმოსენ მას სამოსელნი, რომელნი არასადა განიხრწნენ, არცა ვინ წარიჰარნეს იგინი, – ესე არს მონყალეზა; იგი აღდგეს მის თანა და აღიდოს, რამეთუ მით სამოსლითა ბრწყინვიდენ, რომელთა ჰრქუას, ვითარმედ: „მშიერი ვიყავ, და გამომზარდეთ“. ხოლო აწინდელნი ესე სამკაულნი არარა არიან, გარნა ტაბლად მატლთად, რამეთუ ჯერ-არს შეხუევად საზომისაებრ, ხოლო ამოად იგი საქმჳ რად ჯერ-არს? რომელთადა ცხორებასა ამასცა ერთითა სამოსლითა ბრძანებულ არს ყოფად, შემდგომად სიკუდილისა რად შეჰმოსთ სამოსელთა მრავალსაყიდლისათა და ოქროსა და ვეცხლსა?

დავსცხრეთ ამის ამოებისაგან და შევხვოთ ჯერისაებრ წარსრული და ვყოთ მათთჳს მონყალეზად, წარვაგლინოთ მათ თანა თანამავალი კეთილი, რამეთუ ესე არს, რომელი იჴსნის სულსა ტანჯვისაგან. ამან მკუდარნიცა აღადგინნა, ვითარცა-იგი ტაბითა,³ ესევითარნი სახუეველნი კეთილ არიან. უკუეთუ ესრეთ დავიმარხნეთ, კეთილად და ბრწყინვალედ ვიყვნეთ ჟამსა მას აღდგომისასა, ხოლო უკუეთუ ჳორცნი შევამკვნეთ და სული არა ვილუანოთ, მრავალი ბოროტი მაშინ მოიწიოს ჩუენ ზედა და ფრიადი უშუერებად, რამეთუ არამცირედი ბოროტი არს, რაჟამს სული შიშუელ იყოს სათნოებათაგან. იგი შევამკოთ ყოველთა დღეთა ცხორებისა ჩუენისათა. და უკუეთუ აქა უდებ ვიქმნეთ, ჟამსა აღსასრულისასა ვისწრაფოთ ქმნად მონყალეზისა, რადთა ესრეთ ვპოვოთ კადნიერება წინაშე უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა, რომლისად არს დიდება თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. მათ. 26,7; მარკ. 14,3; ლუკ. 7,37-38. ² შდრ. მათ. 25,35. ³ შდრ. საქმე 9,36-41.

თაზი 33

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: **„წარვიდეს კუალად თსსაგან მოწაფენი იგი. ხოლო მარიამ დგა გარეშე საფლავსა მას თანა და ტიროდა“** (20,10-11).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ბუნებად დედათად ღმობიერ არს და გლოვად ადვილად მომავალი. ხოლო ესე ვთქუ, რადთა არა გიკვრდეს, ვითარ მარიამ დგა და ტიროდა, ხოლო მოწაფენი წარვიდეს თსსაგან, რამეთუ ბუნე-ბითცა მგლოვარე იყო და აღდგომისაცა სიტყუად არა იცოდა ესრეთ, ვითარ მათ, რომელთა ეხილვნეს ტილონი და წარვიდეს საკვრველებით. ხოლო იგი დგა მუნ და ტიროდა, და შთაჰხედა საფლავსა, სადა იყო გუამი უფლისაჲ. ამისთვის სასყიდელი მიიღო მისისა მის მოსწრაფებისაჲ არამცირედი, რამეთუ რად-იგი მოწაფეთა არა ეხილვა, იხილა დედაკაც-მან – **„ანგელოზნი სპეტაკითა მოსილნი, ერთი თავით და ერთი ფერჯით, სადა-იგი იდგა გუამი უფლისაჲ“** (20,12). რამეთუ ვინადგან გონებად დედაკაცისაჲ მის არა იყო ესრეთ მალალი, რადთამცა ტილოთაგან და სუდარისა ჰრწმენა აღდგომაჲ, ამისთვის ანგელოზნი იხილნა ბრწყინ-ვალენი, რადთა ნუგეშინის-ეცეს. არამედ არარად ჰრქუეს მათ აღდგო-მისათვის, გარნა თვთ მოვიდა გულისხმის-ყოფად, რამეთუ მათ ესე ოდენ ჰრქუეს, ვითარმედ: **„დედაკაცო, რადსა სტირ?“** (20,13), და ესრეთ განუღეს კარი გულისხმის-ყოფისაჲ. და სახც სხდომისა მათისაჲ კითხ-ვად მოიყვანებდა მას. რამეთუ ვინადგან იგი ვერ იკადრებდა კითხ-ვად, ამისთვის მათ იწყეს ჰირველ სიტყუად. ხოლო ესრეთ რად ჰრქუა მან? ვითარმედ: **„აღიღეს უფალი ჩემი, და არა უწყი, სადა დადვეს იგი“** (20,13). რასა იტყუ, მარიამ, ჯერეთ ვერ გულისხმა-გიყოფიესა აღდგომაჲ? ჰხედავთა, ვითარ ჯერეთ უმეცარ იყვნეს?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„ესე რად თქუა, მიიქცა გარე“** (20,14).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და რადსათვის ქმნა ესე, რამეთუ ჰკითხა მათ, და ვი-დრელა მათ არა მიეგო, გარემიიქცა? არამედ მე ვჰგონებ, ვითარმედ იტყოდა რად იგი ამას, მეყსეულად უკუანა კერძო მისა გამომჩნდა ქრისტე, და შეშინდეს ანგელოზნი, იხილეს რად მეუფც, შეშინდეს სახითაცა და პირითა. და ვითარცა იხილნა იგინი მარიამ ესრეთ, მიიქცა გარე, რამეთუ უფალი ანგელოზთა საშინელად ეჩუენა, ხოლო მას – არა ესრეთ, რად-თამცა არა შეეშინა, რამეთუ რომელი ესრეთ მდაბალი იყო, ვერ თავს-იდებდა ჯერეთ საქმესა მას. ამისთვის სხვთა სახითა ეჩუენა, ვიდრელა მას მემტილც იგი ეგონა, ხოლო უფალმან ჰკითხა მას: **„დედაკაცო, ვის ეძიებ?“** (20,15). და მან ცნა რად, ვითარმედ: იცის, რასა ვეძიებ, ამისთვის ჰრქუა: **„უფალო, უკუეთუ შენ აღიღე იგი, მითხარ მე“** (20,15). ხოლო უფალმან იხილა რად მოსწრაფებაჲ მისი, გამოუცხადა მას თავი თსსი, რა-მეთუ თავადსა ოდეს ჰნებავენ, იცნიან იგი, და ოდეს ჰნებავენ, დაეფარის.

და აქაცა, ოდეს ესე ჰრქუა, ვითარმედ: „მარიამ!“ და მეყსეულად იცნა მან უფალი და მიიხილა გარე.¹ ხოლო ვითარ მიიხილა მან გარე, ვინაფთ- გან მას ეტყოდა? არამედ მე ვჰკონებ, ვითარმედ ჰკითხა რაჲ: „უფალო, უკუეთუ შენ აღილე იგი, მითხარ მე“, მეყსეულად მიიქცა ანგელოზთა კერძო, რაფთამცა ჰკითხა მათ, თუ რად განკვრდეს ესრეთ, და მაშინ ჰრქუა უფალმან, ვითარმედ: „მარიამ!“ ხოლო მას ესმა რაჲ და იცნა ჴმად მისი, მიიქცა მისავე, რამეთუ ჴმისაგან იცნა იგი. და უკუეთუ ვინ თქუას: და სადაფთ საცნაურ არს, თუ ანგელოზთა მიმართ მიიქცა? და ესე სა- დაფთ საცნაურ არს, თუ შეეხო მას? არამედ ვითარცა ესე ამისგან საცნა- ურ არს, რამეთუ თქუა უფალმან: **„ნუ შემომეხები მე“** (20,17), ეგრეთვე იგი მისგან საცნაურ არს, რამეთუ იტყვს: **„მიიხილა მან გარე“** (20,16). ხოლო რაფსათვს თქუა უფალმან, ვითარმედ: „ნუ შემომეხები მე“? ვჰკონებ, ვითარმედ ენება ესრეთ ყოფად მის თანა, ვითარცა პირველ ჯუარს-ცუმისა, და სიხარულით **„მირბიოდა შემთხუევად“** (20,16) და ვერ გულისხმა-ყო, რამეთუ ან არა ჯერ-არს ესრეთ შეხებად მისა, და ამისთვის ჰრქუა იესუ, ვითარმედ: „ნუ შემომეხები მე“. და უკუეთუმცა ეთქუა, თუ: ნუ შემომეკადრები, ვითარცა პირველ, რამეთუ არღარა ესრეთ არიან საქმენი, და არცაღა მეგულების ესრეთ თქუენ თანა ყოფად, დასა- ბრკოლებელ იყო მისისა უძღურებისა, რამეთუ ესე სიტყუაჲ, ვითარმედ: **„არღა აღსრულ ვარ მამისა ჩემისა“** (20,17), ესე უმჯობეს იყო, რამეთუ თქუა რაჲ: „არღა აღსრულ ვარ მამისა ჩემისა“, ამას მოასწავებდა, ვი- თარმედ: მუნ აღვალ და არღარა ყოფად ვარ კაცთა თანა, და არა ჯერ- არს, რაფთა ესრეთ მხედვიდეთ, ვითარცა პირველ. და მერმე ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„ნარვედ და არქუ ძმათა ჩემთა: აღვალ მამისა ჩემისა და მამისა თქუენისა, ღმრთისა ჩემისა და ღმრთისა თქუენისა“** (20,17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : არა ეგულებოდა მეყსა შინა აღსლვად, არამედ შემდგომად ორმეოცისა დღისა, და რად ჰრქუა ან? არამედ ენება, რაფ- თამცა მას დაარწმუნა, ვითარმედ ზეცად აღვალს. ხოლო სიტყუაჲ ესე, ვითარმედ: „მამისა ჩემისა და მამისა თქუენისა, ღმრთისა ჩემისა და ღმრთისა თქუენისა“, ესე ბუნებისა მის კაცობრივისა მისისაჲ არს, და აღ- სლვად ზეცად ჴორცთა ბუნებისათვს არს, რამეთუ მისა მიმართ იყვნეს სიტყუანი ესე, რომელ ვერარას მაღალსა საქმესა გულისხმა-ჰყოფდა, ხოლო სხუაებრ არს მისი მამად და სხუაებრ – ჩუენი. რამეთუ უკუეთუ ღმერთი მართალთა კაცთაჲ სხუაებრ ღმერთი არს და სხუათა კაცთაჲ – სხუაებრ, მაშა ვითარ არა უფროფსად ძისაჲ და ჩუენი? რამეთუ მი- სი ბუნებით არს მამად, ხოლო ჩუენი – დამბადებელობისა მადლითა, და კუალად ჩუენი ბუნებით არს ღმერთი, ხოლო მისი – განგებულებითა

¹ შდრ. იოან. 20,16.

მით ჯორცთა ბუნებისათა. და ჯორცთა ბუნებითაცა არა ვითარცა ჩუენი არს მამად, ეგრეთვე მისი, ვითარცა-იგი არა სწორად არს მართალთა და სხუათა კაცთა, რამეთუ დალაცათუ ბუნებითა ჯორცთათა ძმად ჩუენდა იქმნა, არამედ ფრიადი განყოფილება იყო, რამეთუ მას ეგულებოდა ჯდომად საყდართა მათ მამულთა, ხოლო მათ – წინაშე მისა დგომად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „მოვიდა მარიამ მაგდანელი თხრობად მონაფეთა, რამეთუ იხილა უფალი და ესრეთ ჰრქუა მას“ (20,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: მიუთხრა მათ სახც და სიტყუანი მისნი და ვითარ იხილა, ხოლო ვინადგან ესმა მონაფეთა, ანუ ურწმუნოება ეგულებოდა მისი, ანუ შენუხება, რამეთუ არა ღირს-ყვნა იგინი ხილვასა თვსსა, რომელთადა აღეთქუა ხილვად შემდგომად აღდგომისა. ამისთვის, რადთა არა ნუხდენ, ვითარცა შემწუხრდა, ერუენა მათ დიდითა საკვრველებითა კართა ჯშულთა,¹ და მწუხრი ამისთვის, რამეთუ უფროსად მწუხრსა იყო საკვრველ, და რამეთუ მწუხარებაცა მწუხარეთად ღამით უფროსად განმრავლდების, ხოლო დღისი კარნი ღია იყვნეს, და ამისთვის მწუხრსა წარმოუდგა კართა ჯშულთა შინა მსხდომარეთა. და არა კარსა დაჰრეკა, არცა ამბოხება ქმნა, არამედ მეყსა შინა წარმოუდგა და უჩუენნა ჯელნი და გუერდი და სიტყუაცა დაანყნარა შეშფოთებული გონება მათი, ჰრქუა რად, ვითარმედ: „მშკდობად თქუენ თანა!“² ესე იგი არს, ვითარმედ: ნუ შეშფოთნებით, და მოაჯსენა სიტყუად იგი, რომელი ჰრქუა მათ პირველ ჯუარს-ცუმისა, ვითარმედ: „მშკდობასა ჩემსა დაგიტევებ“³ და კუალად, ვითარმედ: „ჩემ თანა მშკდობად გაქუნდინ“.⁴

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „განხარეს მონაფეთა, იხილეს რად უფალი“ (20,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, ვითარ სიტყუანი საქმით აღესრულებიან? რამეთუ რად-იგი ჰრქუა პირველ ჯუარს-ცუმისა, ვითარმედ: „გიხილნე თქუენ, და მხიარულ იქმნენ გულნი თქუენნი, და სიხარული თქუენი ვერვინ მიგიღოს თქუენგან“⁵ ესე ან საქმით აღესრულა. რამეთუ ვინადგან ბრძოლად დაუგებელი აქუნდა ჰურიათა მიმართ, ამისთვის ზედად-ზედა ეტყვს, ვითარმედ: „მშკდობად თქუენ თანა“⁶ რადთამცა ბრძოლისა მის საძლეველად და ნუგეშინისა ცემელად მისცა მშკდობად, რამეთუ ესე სიტყუად ჰრქუა პირველვე ყოვლისა, აღდგა რად. ამისთვის ჰავლე მოციქული მარადის ამას იტყვნ, ვითარმედ: „მადლი თქუენდა და მშკდობად“, ხოლო დედათა უფალმან პირველ ყოვლისა სიხარული ახარა,⁷ რამეთუ მწუხარებასა შინა იყო იგი ნათესავი. და ამისთვის შემსგავსებულად მათათა ბრძოლისა ახარა მშკდობად, ხოლო დედათა მწუხარებისათვის ახარა სიხარული, და რამეთუ ყოველივე რად წარჰმართა, ან იტყვს საქმესა

¹ შდრ. იოან. 20,19. ² შდრ. იოან. 20,19-21; ლუკ. 24,36-40. ³ იოან. 14,27. ⁴ იოან. 16,33.

⁵ იოან. 16,22. ⁶ იოან. 20,19,21,26. ⁷ შდრ. მათ. 28,9.

მას ჯუარისასა, ვითარმედ: „მშკდობა თქუენ თანა!“ ხოლო ვინაფთგან ყოველი დამაყენებელი საქმე დაჴსნილ იყო და ძლევა იგი ბრწყინვალედ იქმნა, მერმე ჰრქუა მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„ვითარცა მომავლინა მე მამამან, მეცა წარგავლინებ“** (20,21).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესე იგი არს, ვითარმედ: არღარა არს თქუენ ზედა სიძნელე, ვინაფთგან მე მიძლევიეს და წარგავლინებ. და ამას ადგილსა ახარებს სულსა მათსა და მხიარულ-ჰყოფს, რაჟამს ესმა მათ, ვითარმედ თავადისა უფლისა საქმესა ეგულეების ქმნად, და არღარა ევედრების მამასა, არამედ ჴელმწიფებით მისცემს მათ მადლსა და ძალსა. რამეთუ იტყვს მახარებელი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„და ვითარცა ესე თქუა, ჰპერა მათ და ჰრქუა: მიიღეთ სული წმიდაჲ. უკუეთუ ვიეთნიმე მიუტევნეთ ცოდვანი, მიეტევნენ; და უკუეთუ ვიეთნიმე შეიპყრნეთ, შეპყრობილ იყვნენ“** (20,22-23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რამეთუ ვითარცა მეუფე ვინ წარავლენ მთავართა თვსთა და მისცის ჴელმწიფებაჲ შთაგდებად საპყრობილესა და განტევებად, ეგრეთვე უფალი წარავლენდა რაჲ მოწაფეთა, ესევეთარი მისცა ჴელმწიფებაჲ. ხოლო ვითარ, რამეთუ ჰრქუა პირველ, ვითარმედ: უკუეთუ მე არა წარვიდე, იგი არა მოვიდეს, და ან აქა მისცემს სულსა? რამეთუ რომელნიმე იტყვან, ვითარმედ: არა სული წმიდაჲ მისცა, არამედ შთაბერვითა მით მზა-ყვნა და კეთილ, შეწყნარებად მისა მო-რადვიდეს. რამეთუ უკუეთუ ანგელოზი იხილა რაჲ დანიელ, განჰკრთა და შეშინებულ იქმნა,¹ ვითარმცა თავს-იდვეს მათ საშინელი იგი მადლი, არა თუმცა პირველვე განმზადებულ იყვნეს იგინი? ამისთვისცა არა ჰრქუა, თუ: მიგიღებთ სული წმიდაჲ, არამედ: „მიიღეთ სული წმიდაჲ“. და კუალად ესეცა არა უჴმარ არს, რაჲთა ვთქუათ, ვითარმედ: მაშინცა მიიღეს ძალი და ჴელმწიფებაჲ სულიერი, და არა ესრეთ, რაჲთა მკუდართა აღადგინებდენ და ძალთა იქმოდინან, არამედ რაჲთა ცოდვათა შეუნდობდენ მათ, რომელნი მოიქცეოდინან ღმრთისა და ინანდენ ცოდვათა თვსთა; რამეთუ მრავალ არიან მადლნი სულისა წმიდისანი, და აქა ამის ერთისა ოდენ საქმისა მადლი მიიღეს, ხოლო შემდგომად დღისა მის მეერგასისისა ყოველთა სასწაულთა და ძალთა და ენათა მადლი მიიღეს, რამეთუ მიუნდომელ არს მადლი სულისა წმიდისაჲ, და მრავალსახე არიან ნიჭნი მისნი. ხოლო ესე იქმნა, რაჲთა სცნა, ვითარმედ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა ნიჭი ერთ არს, რამეთუ რომელ საგონებელ იყოს, თუ მამისაჲ ოდენ არს, იპოვების იგი, ვითარმედ ძისაჲცა არნ და სულისა წმიდისაჲცა თვნიერ უშობელობისა და შობილობისა და გამოსლვისა, რა-

¹ შდრ. დან. 7,13,15.

მეთუ უშობელობად არს მამისად, და შობილობად – ძისად, და გამოსლვად – სულისა წმიდისად, ხოლო სხუად ყოველივე მათი ერთ არს. და რად არს მამისად, არს ძისადცა და სულისა წმიდისადცა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „არავინ მოვალს ძისა, უკუეთუ არა მამამან მოიყვანოს“.¹ არამედ იპოვების, ვითარმედ ძესაცა ესევე ძალ-უც, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „მე ვარ გზად, და არავინ მივიდეს მამისა თვნიერ ჩემსა“;² და კუალად იგივე არს სულისა წმიდისადცა, რამეთუ „ვერვის ძალ-უც თქუმად, თუ: უფალი იესუ, თვნიერ სულისა წმიდისა“,³ და კუალად მოციქულნი ეკლესიისა მადლითა ოდესმე მამისა მიერ იტყვან მოცემად, და ოდესმე – ძისა მიერ, და ოდესმე – სულისა წმიდისა მიერ.

სწავლად 33

ვითარმედ ჯერ-არს პატივის-ცემა მღდელთად

ამისთვის უკუე ვისწრაფოთ ყოველთა, რადთა მადლი სულისა წმიდისად ჩუენ თანა იყოს, და მღდელთა დიდითა პატივითა პატივის-ესცემდეთ, რამეთუ დიდ არს პატივი მღდელთად, და მათ აქუს მადლი სულისა წმიდისად, ვითარცა იტყვს მოციქული, ვითარმედ: „დაემორჩილენით მოძღუართა თქუენთა“.⁴ რამეთუ შენ ჰზრუნავ თავისა შენისა, და უკუეთუ შენ საქმენი შენნი ჰქმნენ კეთილად, სხუათათვს არარად ზრუნვად გაქუს, ხოლო მღდელი დაღაცათუ თვთ სათნო იყოს და შენსა ცხორებასა არაკეთილად განაგებდეს, უკეთურთა თანა გეჰენიად წარვალს; და მრავალგზის თვთ კეთილად არნ და თქუენთა ცოდვათათვს წარწყმდის, უკუეთუ ყოველი, რომელი მისდა ჯერ-იყოს ქმნად მოსწრაფებისად, არა ქმნას. ამისთვის უკუე ჯერ-არს, რადთა პატივ-სცემდეთ მღდელთა, რამეთუ ესე მოასწავა მოციქულმან, ვითარმედ: „იგინი ილკებენ სულთა თქუენთათვს, რამეთუ სიტყვსა თანააც მიცემად“.⁵ ამისთვის ჯერ-არს, რადთა პატივის-სცემდეთ, რამეთუ ესრეთ უმეტესად ძალ-უც მოსწრაფებად თქუენთვს; უკუეთუ თქუენ შეურაცხ-ჰყოფდეთ, ბოროტად ყოფად არს საქმე თქუენი, და იგინცა დაიწსნებიან შენვენად თქუენდა.

ისმინე უფლისად, რასა იტყვს, ვითარმედ: „საყდარსა ზედა მოსესსა დასხდენ მწიგნობარნი და ფარისეველნი. ყოველსა უკუე, როდენსა გეტყოდიან ქმნად, იქმოდეთ“.⁶ ხოლო ან ვერვინ იტყვს, თუ: მოსწეს საყდარსა ზედა დასხდენ მღდელნი, არამედ ქრისტესსა, რამეთუ მისი სწავლად აქუს და ამისთვის ჯერ-არს პატივი მათი. არა ჰხედავა, რამეთუ მთავართა სოფლისათა ყოველნი ჰმორჩილობენ, დაღაცათუ უმჯობეს მათსა

¹ იოან. 6,44. ² იოან. 14,6. ³ 1 კორ. 12,3. ⁴ ებრ. 13,17. ⁵ ებრ. 13,17. ⁶ შდრ. მათ. 23,2-3.

იყვნენ? და უკუეთუ რომელი კაცმან დაადგინოს, ესრეთ არს, ღმრთისა დადგენილთაჲ არა უფროდსად ჯერ-არსა პატივი? რაჲ უკუე სიტყუაჲ აქუნდეს, რომელთადა ბრძანებულ არს არაგანკითხვაჲ მოყუსისაჲ, და იგინი მღდელთა აგინებენ და შეასმენენ?

ხოლო ამას რაჲ ვიტყვ, არა თუ ამისთვის, ვითარმედ რომელნი მოუჯდებიან მღდელობასა არალირსებით, კეთილმცა იყვენეს; არამედ ფრიადცა სანყალობელ და ღირს ტირილისა არიან, არამედ მათთა სამწყსოთა არა უჯმს შეურაცხ-ყოფაჲ. რამეთუ უკუეთუ შენ კეთილად იყო, მისისა ბოროტისაგან არარაჲ გევენების, და უკუეთუ ღმერთმან ვირისა მიერ სწავლაჲ გამოაჩინა¹ და მოგკსა მიერ კურთხევაჲ მოჰფინა,² თქუენმცა არა მოგცა მადლი მღდელთა მიერ და სული წმიდაჲ მოგანიჭოს? რამეთუ არცა წმიდაჲ სინმიდითა თვსითა მოიყვანებს მადლსა მას, არამედ მადლი იგი იქმს ყოველსავე; რამეთუ არა თუ კაცი მღდელი, არამედ არცა ანგელოზი, არცა მთავარანგელოზი რასა იქმს ნიჭთა მათ შინა ღმრთისათა, არამედ მამაჲ და ძჳ და სული წმიდაჲ არს, რომელი ყოველსა განაგებს, ხოლო მღდელი თვსსა ენასა ავასხებს და ჴელსა მისცემს. რამეთუ რადმცა ევენებოდა მადლსა მას მღდელისა მის მიერ მორწმუნეთა ზედა? ამისთვის უკუე, რომელთა ესე უწყით, ღმრთისაგანცა გუეშინოდინ და მღდელთა პატივ-ვსცემდეთ, რაჲთა ესრეთ სასყიდელი მოვილოთ ღმრთისაგან მადლითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მღრ. რიცხ. 22,23-30. ² მღრ. რიცხ. 24,1-24.

თაზი 36

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: **„ხოლო თომა, ერთი იგი ათორმეტთაგანი, რომელსა ერქუა მარჩბივ, არა იყო მათ თანა, ოდეს-იგი მოვიდა უფალი“** (20,24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარცა ესრეთ ამაოდ და მსწრაფლ სარწმუნოებად არა კეთილ არს, ეგრეთვე უფროდს ზომისა გამოძიებად ჭეშმარიტებისად უჯერო არს. ამისთვისცა თომა საბრალობელ იქმნა, რამეთუ არა ჰრწმენა მონაფეთად.¹ არა თუ იგინი მტყუფრად შეერაცხნეს, არამედ საქმე იგი მკუდრეთით აღდგომისად შეუძლებელ-უჩნდა. ხოლო ვითარ, იყვნეს რაჲ ყოველნი ერთბამად, და თომა არა იყო? გარნა განბნევასა მას, რომელ იქმნა შეპყრობასა უფლისასა, მიერთგან არღარა მოსრულ იყო მათ თანა. ხოლო შენ იხილე უფლისა კაცთმოყუარებად, ვითარ ერთისა მისთვის სულისა ისწრაფა, რაჲთა აცხოვნოს, და უჩუენნა თვისნი წყლულე-ბანი, რაჲთა გონებითა ზრქელი იგი გულისხმისმყოფელ-ყოს. ხოლო რაჲსათვს შემდგომად რვისა დღისა გამოჩნდა?² რაჲთა შორის გამოსრულთა მათ დღეთა ესმოდის მონაფეთაგან და სურვიელ იქმნას. და ვინაჲ იცოდა, ვითარმედ გუერდი მისი განეპო? გარნა მოყუასთა მისთაგანვე ასმიო-და. და ვითარ, რამეთუ იგი ჰრწმენა და ესე – არა? რამეთუ ესე ფრიად საშინელი საქმე იყო. იხილე უკუე ჭეშმარიტებად მოციქულთად, ვითარ ყოველსავე ნაკლულევანებასა თვისსა და მოყუასთასა ჭეშმარიტებით იტყვან. ხოლო გამოჩნდა ქრისტე და არა მოელოდა სმენად მის მიერ რაჲსამე, არამედ თვთ უსწრო და მოუწოდა, რაჲთამცა უჩუენა, ვითარმედ ოდეს იტყოდა იგი, ვითარმედ: არა მრწამს, ესმოდა მას, რამეთუ არა-რაჲ დაეფარვოდა. და ჰრქუა: **„მოყვენ თითნი შენნი და იხილენ ჴელნი ჩემნი და დასდევ ჴელი შენი გუერდსა ჩემსა“** (20,27). ჰხედავა, ვითარნი იყვნეს პირველ მიღებისა სულისა ნმიდისა უძღურ? არამედ მიერთგან ჭეშმარიტად სრულ იქმნნეს. ხოლო ვინაჲთგან ჰრწმენა და თქუა, ვი-თარმედ: **„უფალი ჩემი და ღმერთი ჩემი! ჰრქუა მას უფალმან: რამეთუ მიხილე მე და გრწამს; ნეტარ არიან, რომელთა არა უხილავ და ვჰრწმენენ“** (20,28-29). რამეთუ ესე არს სარწმუნოებად, რაჲჲამს რომელი არა ეხილ-ვოს, იგი ჰრწმენეს. ხოლო აქა არა მონაფეთა ოდენ ჰნატრის, არამედ ყოველთა მორწმუნეთა. რამეთუ მონაფეთაცა ჰრწმენა უხილავად აღდ-გომად, იხილნეს რაჲ ტილონი და სუდარი ოდენ მარტოდ. და ან უკუეთუ ვინ იტყოდის, თუ: ნეტარ თუმცა ყოფილ ვიყავ მათ დღეთა და მეხილ-ვნესმცა ქრისტეს სასწაულნი, ისმინენ სიტყუად ესე, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „ნეტარ არიან, რომელთა არა უხილავ და ვჰრწმენენ“. ხოლო ჯერ-არს, რაჲთა დაგკკვრდეს, თუ ვითარ გუამსა მას უხრწნელსა ეყვნეს

¹ შდრ. იოან. 20,25. ² შდრ. იოან. 20,26.

სასწაულნი წყლულებათანი და შესახებელ იყო ჴელთა მიერ მოკუდავთა, არამედ გულისხმა-ყავთ, რამეთუ განგებულებისაჲ იყო საქმე იგი, რამეთუ რომელი-იგი ესრეთ თხელი და წულილი იყო, რომელ ჴშულთა კართა შევიდა, დასამტკიცებლად აღდგომისა თჳსისა ქმნა ესე და რაფთა ცნან, ვითარმედ იგი არს ჯუარსცუმული. და ამისვე მიზეზისათჳს ჭამაცა და უჩუენნა წყლულებანი.¹ და არა თუ სიზრქე იყო მაშინ ჴორცთა მისთა შინა, არამედ ყოველსავე მაშინ მონფისა მისთჳს იქმოდა.

სახარებაჲ: **„მრავალნი სხუანიცა სასწაულნი ქმნა იესუ“** (20,30).

თარგმანი: რამეთუ ვინადგან სხუათა მათ მახარებელთასა ამაჲს უმცრო თქუა, იტყჳს ან, ვითარმედ სხუათაცა არა უთქუამს ყოველი, არამედ მცირედი თქუეს, რაოდენი ოდენ კმა იყო სარწმუნოებისა მოყვანებად კაცთა, უკუეთუ არა, არცამცა სოფელსა შინა დაეცია წიგნები იგი;² არამედ ესე ვთქუთ, და უკუეთუ ვინ ესე ყოველი ირწმუნოს, სხუად არად საჴმარ არს მისა; უკუეთუ ესე არა ირწმუნოს, მას დალაცათუ სხუად ესმეს, არავე ჰრწმენეს. ხოლო აქა ამათ სასწაულთა იტყჳს აღდგომისა შემდგომად ქმნილთა, რამეთუ თქუა, ვითარმედ: **„წინაჲ მონაფეთა მისთა“** (20,30). და ვითარცა პირველ ჯუარს-ცუმისა ჯერ-იყვნეს სასწაულნი, რაფთამცა ჰრწმენა, ვითარმედ ძე მმრთისაჲ არს, ეგრეთვე შემდგომად აღდგომისა ჯერ-იყო ქმნაჲ სასწაულთაჲ, რაფთა ჰრწმენეს, ვითარმედ აღდგა.

სახარებაჲ: **„ამისა შემდგომად კუალად გამოუცხადა თავი თჳსი მონაფეთა თჳსთა ტბასა ზედა ტიბერიისასა“** (21,1).

თარგმანი: ჰხედავა, რამეთუ არა ზედაღსზედა იქცეოდა მათ თანა, ვითარ-იგი პირველ, რამეთუ ერუენა მწუხრსა და მიეფარა, და კუალად შემდგომად რვისა დღისა, და კუალად ზღუასა ზედა. ხოლო რაჲ არს, ვითარმედ: „გამოუცხადა?“ ამისგან საცნაურ არს, ვითარმედ უხილავი იყო უხრწნელი იგი და შეუხებელი გუამი მისი და შეუძლებელ იყო ხილვაჲ მისი, არა თუმცა თავადმან გამოაცხადა თავი თჳსი. ხოლო რაფსათჳს აჴსენა ადგილი იგი? გამოაჩინებს, ვითარმედ შიში მათი განაქარვა, და ვიდრეცა უნდა, იქცეოდეს; და მივიდეს თევზობად, რამეთუ ვინადგან თავადი არა მათ თანა იყო და სული წმიდაჲ არა მოელო, ამისთჳს საქმე არარაჲ აქუნდა და ითევზობდეს ჴელოვნებითა თჳსითა. და იყვნეს პეტრე და თომა და ნათანაელ ფილიპეს მიერ წოდებულ და ძენი ზებედესნი და სხუანი ორნი. და სხუანი მონაფენი შეუდგეს და იჭირვოდეს.³ და მაშინ მოვიდა უფალი და ჰრქუა მათ: **„წუუუუ საჭმელი რაჲ გაქუსა?“** (21,5). არა კაცობრისა სიტყუასა ეტყჳს? და ვითარცა თქუეს რაჲ, ვითარმედ: არარაჲ გუაქუს, უბრძანა მარჯუენით კერძო შთაგდებაჲ ბადისაჲ, და

¹ შდრ. ლუკ. 24,39-43. ² შდრ. იოან. 20,30-31; 21,25. ³ შდრ. იოან. 21,2-3.

შთააგდეს რად, მიემთხვნეს თევზსა.¹ მაშინ იცნეს იგი და მაშინ კუალად თვსნი გონებანი გამოაჩინნეს მოწაფეთა, პეტრე და იოვანე, რამეთუ პეტრე უმჯურვალჴსი იყო, ხოლო იოვანე – უმაღლჴს, და პეტრე – უმაღლჴს, ხოლო იოვანე – უგულისხმისმყოფელჴს. ამისთვის იოვანე პირველ იცნა უფალი, და პეტრე პირველად მივიდა მისა, რამეთუ არამცირედნი იყვნეს საკვრველნი – შეპყრობად იგი თევზისა ფრიადისა და არაგანპებად ბადისა და პოვნად ნაკუერცხალისა და თევზისა ზღვსკიდესა, რამეთუ არღარა შეშად ეჭმარებოდა ცეცხლისათჴს.² ხოლო ვითარცა განვიდეს, თქუა უფალმან: „**მოვედით და ვისადილნეთ. და არავინ იკადრა კითხვად მისა**“ (21,12), რამეთუ არღარა აქუნდა ესევეთარი კადნიერებად, არცა ეტყოდეს მას, არამედ დუმლით სხდეს და შიშით და ჰხედვიდეს, ვინაფთგან იცოდეს, ვითარმედ უფალი არს.³ რამეთუ ესე იცოდეს, ვითარმედ იგი არს, არამედ სახესა მას სხუასა ხედვიდეს და ფერსა საშინელსა, და ენება კითხვად მისთვის და ვერ იკადრებდეს, არამედ ჭამდეს, რად-იგი მას საკვრველებით მოეცა. რამეთუ აქა არა აღიხილავს ზეცად, არცა იქმს კაცობრივთა საქმეთა, რადთამცა გულისხმა-უყო, ვითარმედ იგიცა ყოველი განგებულებით იყო. ხოლო ბრძანა მოღებად მათცა თევზთაგან, რომელ შეეპყრა, რადთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ არა უცნებად იყო საქმჴ იგი. აქა უკუე არა იტყვს, ვითარმედ: ჭამა მათ თანა, გარნა ლუკა იტყვს, ვითარმედ: „ჭამა მათ თანა“,⁴ ხოლო თუ ვითარ ჭამა, არა ჩუენი არს ამისი თქუმად, რამეთუ უცხოფთა რადთმე საქმითა იქმნებოდა; არა თუ ბუნებასალა უჭმდა ჭამადი, არამედ განგებულებით იქმოდა მათთვის.

სწავლად კზ მოთმინებისათჴს და ვნებათათჴს

ან, ოდეს გესმოდიან ესე, ნუუკუედა ლმოზიერ იქმნებით და ჰნატრით მათ, რომელნი მის თანა იყვნეს და რომელთა ეგულების მას დღესა ყოფად მის თანა. ვისწრაფოთ ხილვად პირისა მის მისისა ბრწყინვალისა ტკბილად მას დღესა. გევედრები, ნუმცა უკუე დავემწობვით ესევეთარისა მის დიდებისაგან, რამეთუ არა ძნელ არს საქმჴ ესე, არცა მძიმე, უკუეთუ ოდენ ჩუენ გუენებოს და მოვითმინოთ მისთვის ყოველივე, რადთა მის თანა ვსუფევდეთ და ვიდოდით აქა ინროსა მას შინა გზასა. რამეთუ დაღაცათუ ინროდ ჩანს, არამედ ფრიადისა სივრცისა მიზებ იქმნების ჩუენდა. აღვიხილნეთ უკუე ზეცად თუალნი ჩუენნი და მუნ მყოფთა მათ კეთილთა ვიგონებდეთ და ესრეთ ყოველი ჭირი სოფლისა და სიხარულით

¹ შდრ. იოან. 21,5-6. ² შდრ. იოან. 21,7-11. ³ შდრ. იოან. 21,12. ⁴ ლუკ. 24,43.

თავს-ვიდვით, და ვერრომელმან საქმემან სოფლისამან დაგკომონნეს. უკუეთუ ქრისტე შევიყუაროთ, არცაღა თუ მივხედნეთ საქმეთა სოფლისათა, რამეთუ დიდ არს სიყუარულისა ძალი. ვთქუათ ჩუენცა: „ვინ განმაშორნეს ჩუენ სიყუარულსა მას ქრისტესსა: ჭირმან ანუ ინროებამან“,¹ და შემდგომი ამისი. რამეთუ იხილე, ვითარ მოციქულმან არა თქუა საფასს, ანუ გულისთქუმაჲ, ანუ სხუად ესევეითარი რაჲმე, რამეთუ ესე ყოველი უნდო არს, არამედ ძნელოვანთა მათ საქმეთათჳს თქუა: სიკუდილისათჳს და დევნულებათა და ცეცხლისა და მახკლისა; და მან ესე ყოველნი მძიმენი საქმენი არარად შეჰრაცხნა, ხოლო ჩუენ საფასეთათჳს და გულისთქუმათათჳს ბილნთა განვვარდებით ცხორებისაგან და ნათლისა; და პავლე სიკუდილი და ცხორებაჲ და სანუთროდ და საუკუნოდ და ყოველივე არარად შეჰრაცხა ქრისტეს სიყუარულსა თანა, ხოლო ჩუენ მცირე გულისთქუმაჲ ყოველსა მას დაგუჲავინყებს და ვფუცავთ და ვიტაცებთ და ვახშსა მივსცემთ და ჯორცთა ბილნებასა ვეძიებთ და საუკუნეთა მათ კეთილთა არა მოვიწსენებთ, რამეთუ მართალი იგი გზად ცხორებისად დაგვტევებიეს და არა მოვიწსენებთ საუკუნეთა მათ სატანჯველთა, არცა კეთილთა მათ, რომელთა დავიჭირვებთ. რამეთუ უკუეთუ სიტყვსაებრ უფლისა არა გარდაემატოს სიმართლს ჩუენი უფროჲს მნიგნობართა და ფარისეველთასა, და გეჰენიად მივალთ,² რად სიტყუად მიუგოთ, უკუეთუ მათოდენიცა არა იყოს? არამედ ნუ, საყუარელნო, ნუ ესრეთ ვიყოფვით, გარნა ვისნრაფოთ შეყუარებად ქრისტესა, ვითარცა მან შემიყუარნა ჩუენ, რადთა ვპოვოთ საუკუნოდ განსუენებაჲ მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ და სიმტკიცე ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ რომ. 8,35. ² შდრ. მათ. 5,20.

თავი 38

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: **„და ვითარცა ისადილნეს, ჰრქუა იესუ სიმონ-პეტრეს: სიმონ იონაძსო, გიყუარ მება უფროსს ამათსა? ჰრქუა მას პეტრე: ჰე, უფალო, შენ იცი, რამეთუ მიყუარ შენ“** (21,15).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: მრავალნი საქმენი არიან, რომელთა ეძიებს ჩუენგან ღმერთი, არამედ უფროსს ყოვლისა ეძიებს სიყუარულსა მოყუსისასა. და ამისთვისცა უფალი ეტყვის პეტრეს, ვითარმედ: უკუეთუ გიყუარ, **„აძოვენ კრავნი ჩემნი“** (21,15). ხოლო რადასათვის სხუანი დაუტევნა და ამას ჰკითხა? არამედ რამეთუ თავი იყო ყოველთა მონაფეთაჲ, და რამეთუ ენებაცა გულსავსე-ყოფად, ვითარმედ ავოცილ არს ბინი იგი უვარის-ყოფისაჲ. ვინაჲთგან უკუე ერთ და ორგზის ჰკითხა, და მან იგი თავადი, განმკითხველი გონებათაჲ, მოიყვანა მონამედ, და კულად ჰკითხა მესამედცა, მაშინ შეშინდა, ნუუკუე სხუაჲცა განსაცდელი მოინევის მის ზედა.¹ ჰხედავა, ვითარ ისნავა არღარა მინდობაჲ თავსა თვისსა?

ხოლო უფალმან მესამედ ჰკითხა და სამგზის იგივე ჰრქუა, რაჲთა უჩუენოს, ვითარ პატივოსნად აქუს ზრუნვაჲ ცხოვართა თვისთაჲ, ვითარმედ მას იქმოდა სასწაულად თვისისა სიყუარულისა. ხოლო ვითარცა ესე ჰრქუა, მერმე ეტყვის წამებასა მისსა, რაჲთამცა უჩუენა, ვითარმედ არა ურწმუნო არს სიტყუათა მისთა. ამისთვისცა ეტყვის:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„ამენ, ამენ გეტყვ შენ: ოდეს იყავ ჭაბუკ, შეირტყ თავით თვისით და ხვდოდი, ვიდრეცა გნებავენ. ხოლო რაჲამს დაჰბერდე, განგიპყრნენ ჳელნი და სხუანი შეგარტყმიდენ, და იყო, სადა არა გენებოს“** (21,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იგიცა ამისთვის სურვიელ იყო, რამეთუ იტყოდა: „სული ჩემი შენთვის დავდე“,² და ამისთვის აქა აღუსრულა სურვილი მისი. ხოლო რაჲ არს: „სადა არა გინდეს“? ბუნებისა საქმესა იტყვის და ჳორცთა ჭირსა, ვითარმედ იძულებით განიყოფვის სული ჳორცთაგან, რამეთუ გონებაჲ მისი მოსწრაფე იყო, არამედ ეგრეცა ბუნებით ემხილებოდა, რამეთუ არავინ დაუტეობს ულმობელად ჳორცთა, ვინაჲთგან ესრეთ განუგის ღმერთსა. და აქაცა სიტყუაჲ ესე, ვითარმედ: „სადა არა გინდეს“, ბუნებითსა საქმესა მოასწავებს, ხოლო სიტყუაჲ იგი, ვითარმედ: „ოდეს იყავ ჭაბუკ“, მოასწავებდა პირველსა ცხორებასა, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: სოფლისა საქმეთა შინა ჭაბუკი არს ახოვან, ხოლო ჩემნი საქმენი არა ესრეთ არიან, არამედ ოდეს მოვიდეს სიბერე, მაშინ უფროსად გამოჩნდეს ახოვანებაჲ შენი და სიკეთე, რომლისაჲ არა იქმნას ჰასაკისაგან დაყენებაჲ. ხოლო ამას იტყოდა არა რაჲთამცა შეაშინა, არამედ განაძლიერებდა, რამეთუ იცოდა სურვილი მისი, ვითარმედ

¹ შდრ. იოან. 21,15-17. ² იოან. 13,37.

პირველითგან ესე კეთილი გულად-ელო, და სახესაცა მოასწავებდა მისისა სიკუდილისასა. ხოლო ესე რად თქუა მახარებელმან, მეცსეულად იტყვს, ვითარმედ: **„ამას იტყოდა, რადთამცა მოასწავა, რომლითა სიკუდილითა ადიდოს ღმერთი“** (21,19). არა თუ მოკუდეს, არამედ „ადიდოს ღმერთი“, რამეთუ ქრისტესთვის სიკუდილი დიდებად არს მისი, რომელსა ევენებოდის.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მოიქცა პეტრე და იხილა მონაფც იგი, რომელი უყუარდა იესუს, რომელიცა მიეყრდნა სერობასა მას მკერდსა მისსა, და ჰრქუა: უფალო, ამისთვის რად სთქუ?“** (21,20-21).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რადსათვის მოგუაწესენა ჩუენ მიყრდნობად იგი? არა ცუდად, არამედ ამისთვის, რადთამცა გამოაჩინა, თუ რაზომი კადნიერებად მიეცა პეტრეს შემდგომად უვარის-ყოფისა, რამეთუ რომელი მაშინ ვერ იკადრებდა კითხვად, ან იოვანესთვისცა ჰკითხავს. ხოლო გამოაჩინებს აქა სიყუარულსაცა, რომელი აქუნდა იოვანეს მიმართ, რამეთუ ფრიად უყუარდა იგი პეტრეს, და ესე ჩანს ყოველსა სახარებასა შინა და საქმესა შინა მოციქულთასა. და ვინაფთგან სოფლისა სამწყსოდ მისცა უფალმან და წამებად წინაფთგან მიუთხრა და სიყუარული მისი შეინყნარა, მერმე მან ჰკითხა იოვანესთვის, ვითარმედ: ესე არა ეგრეთვე იყოსა? ხოლო უფალმან ჰრქუა მას:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„უკუეთუ მინდეს ყოფად მაგისი, ვიდრემდე მოვიდე, შენდა რად არს?“** (21,22).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვინაფთგან პეტრე ფრიადისა სიყუარულისაგან იტყოდა და არა უნდა მისგან განშორებად, უჩუენებს ქრისტე, ვითარმედ რაზომცა უყუარდეს, მისსა სიყუარულსა ვერ მისწუთების, და ჰრქუა: „უკუეთუ მინდეს ყოფად მაგისი, ვიდრემდე მოვიდე, შენდა რად?“

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და განვცა სიტყუად ესე ძმათა შორის, ვითარმედ მონაფც იგი არა მოკუდეს. და არა ჰრქუა მას იესუ, ვითარმედ: არა მოკუდეს, არამედ: უკუეთუ მინდეს ყოფად მაგისი ვიდრე მოსლვად ჩემდამდე“** (21,23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილე აქა სიმდაბლც გონებისა მის მახარებელისა, რამეთუ თქუა გულისსიტყუად მონაფეთად და მერმე განჰმართებს მას, ვითარმცა არა გულისხმა-ეყო სიტყუად იგი, და რამეთუ არა თქუა, ვითარმედ: არა მოკუდეს, არამედ: „უკუეთუ მინდეს მაგისი ყოფად ვიდრე მოსლვად ჩემდამდე“.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ესე არს მონაფც იგი, რომელი წამებს ამისთვის, და რომელმან დაწერა ესე. და ვიცით, რამეთუ ჭეშმარიტ არს წამებად მისი“** (21,24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რად, რომელ სხუათა მახარებელთაგანმან არავინ ქმნა ესე, ხოლო ამან ორგზისცა აჰა ესერა თქუა ესე? არამედ იტყვან, ვითარმედ უკუანადსკნელ ყოველთადასა იწყო ამან წერად სახარებისა, რა-

მეთუ ქრისტე უბრძანა ამისდა ქმნად. ამისთვის ზედადსზედა იტყვს სი-
ყუარულსა მისსა და ლაღადებს, ვითარმედ: ჭეშმარიტ არიან სიტყუანი
ღმრთისანი. და რომელსა არა ჰრწმენეს, ისმინენ შემდგომი სიტყუად და
ჰრწმენინ:

**ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ხოლო არს სხუადცა მრავალი, რომელი ქმნა იესუ,
რომელნი თუმცა აღწერილ იყო თვთოეულად, არცამცა სოფელმან დაი-
ტია აღწერილი წიგნები“ (21,25).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ამის მიერმცა საცნაურ არს, ვითარმედ ყოველი
ჭეშმარიტ არს. რამეთუ რომელმან ესეოდენთა მათ საკვრველებათა-
გან არცალა სხუათა ოდენ თქუა, არამედ ოდენ სიტყვს-გებანი ჰურიათა
მიმართ და შეურაცხებანი მათნი, ვითარმცა თქუა მან ტყუვილი რადმე?
და ვინადთგან ფრიადითა გულსმოდგინებითა დანერა, ამისთვის არა ერი-
დების თქსსაცა წამებასა შორის მოღებად, რამეთუ ჭეშმარიტ არს იგი, და
ჩუენცა ოდეს ჭეშმარიტსა ვიტყოდით, არა გუეშინის ჩუენსაცა წამებასა
მოღებად. და უკუეთუ ჩუენ ესრეთ ვიქმთ, იგიმცა არა უფროსად იქ-
მოდაა, რომელი-იგი სულითა წმიდითა წერდა, და ყოველსავე თანა იყო,
და ჯუარს-ცუმასა მუნ დგა, და დედად უფლისად შეჰვედრა, რომელ-ესე
ყოველი სასნაული იყო სიყუარულისად? ხოლო რომელ თქუა, ვითარმედ:
„არცალამცა სოფელმან დაიტია“, ნუ გიკვრს ესე, ნუცა ურწმუნო ხარ,
არამედ მოიგონე მიუთხრობელი იგი ძალი უფლისად და შეინყნარე ესე
სარწმუნოებით, რამეთუ ვითარცა ჩუენდა ადვილ არს სიტყვსა თქუამად,
ეგრეთვე ფრიად უფროსად მისა ადვილ არს ქმნად, რადცა ენებოს, რა-
მეთუ კმა იყო ნებებად ოდენ, და ყოველივე იქმნებოდა.

სწავლად პე

მოქალაქობისათვის საღმრთოსა და საეშმაკოსა და ანგაჰრებისათვის

ვისმენდეთ უკუე კეთილად თქუმულთა ამათ, რადთა ესრეთ შეუძ-
ლოთ წმიდა-ყოფად ცხოვრებისა ჩუენისა, ესრეთ შეუძლოთ აღმოფხურად
ეკალთა მათ ვნებათასა, რამეთუ ესევეთარი არს ცოდვად, და სოფლისა
ზრუნვად უნაყოფო და ბოროტ. და ვითარცა კუროსთავი, სადადთცა
უპყრა მას, განმგურემელ არს, ეგრეთვე სოფლისა ზრუნვად, სადადთცა
მოუჭდე, გავენებს, ხოლო სულიერნი საქმენი არა ესრეთ არიან, არამედ
მსგავს არიან მარგალიტისა, და სადადთცა მოაქციო, საშუებელ არს და
საყუარელ. რამეთუ უკუეთუ ვინ ქმნას მოწყალეებად ანუ სხუად სათნოე-
ბად, არა თუ ოდენ საუკუნოხსა სასოებითა იხარებს, არამედ აქაცა მხია-
რულ არს, და უკუეთუ ვის სძულნ გულისთქუამად ბოროტი, პირველ სა-
სუფვეელისა აქავე ნაყოფი აქუს, რამეთუ რომელი იქების და იდიდების

ყოველთა მიერ და უფროხსად თვისისა სკნიდისისაგან, რომელ არს გონება შინაგანი, და ყოველი სათნოება ეგრეთ არს.

ხოლო ბოროტნი საქმენი პირველ ჯოჯოხეთისა აქავე საძაგელ და საჭირო არიან და დასაშჯელ გონებისა მიერ, რამეთუ რომელი ცოდვასა შინა იყოს, უკუეთუ საუკუნომ იგი მოიგონოს, ძრწინ და სანყალობელ არნ; უკუეთუ სანუთროსა მიჰხედნეს, მრავალ არიან მტერნი მისნი, და სიმწარით ცხორებს. ესრეთ გონება ჩუენი გუამხილებნ, კაცნი გუაბრალობდიან, ღმერთი განრისხებულ არნ ჩუენ ზედა, გეჰენია მიგუელლინ, რამეთუ ბოროტი და მძიმე ტვრთი არს ცოდვა და უმძიმეს ბრპენისა, და რომელსა იგი აქუნდეს, მარადის ქუედადრეკილ არნ; რამეთუ აქაბ დიდებული იყო და მეფეს, და ვინაფთგან უშჯულოება აქუნდა, მარადის სირცხვლეულ იყო.

არამედ ჩუენ უკუეთუ გკცოდავს, დავსთხინეთ ცრემლნი, ვიგლოვოთ ჯეროვნად, აღვიძუარცნეთ ცოდვანი, ვითარცა ზაქე,¹ ეგრეთვე ჩუენცა. და ვითარცა ნყლულება ანუ სენი, უკუეთუ პირველად მიზეზი სენისა არა დააყენო და შარავი არა გამოილო, დაღაცათუ მრავალნი წამალნი დაასხნე, არად სარგებელ არს, ეგრეთ ჩუენ უკუეთუ ჳელნი ჩუენნი არა დავაყენნეთ ანგაჰრებისაგან, ყოველივე ამაო არს; რამეთუ დაღაცათუ მივსცეთ მონყალება, ანუ სხუად რად კეთილი ვქმნეთ და კუალად ანგაჰრებასა შინა ვიყვნეთ, კუალად შევიგინებით მის მიერ და უძკრვს პირველისა ვიქმნებით.

დავსცხრეთ უკუე ანგაჰრებისა და ტაცებისაგან და ესრეთ ვქმნეთ მონყალება. რამეთუ უკუეთუ ვინ დაეცემოდის სიმალლისა დიდისაგან, და ერთსა ზვტ ემჭიროს, და მეორეს ქუე ჰზიდვიდეს, არარად იქმნების, გარნა განკუეთად კაცისა მის. ხოლო რადთა არა ჩუენ ზედაცა ესე მოიწიოს, და სიმძიმისაგან ანგაჰრებისა დაგკტევენს მონყალებამან, ამისთვის განვიფრთხოთ და ვისწრაფოთ განშორებად ბოროტთაგან და რადთა კეთილთა საქმეთა მიერ სრულ ვიქმნნეთ და მივემთხვნეთ საუკუნეთა მათ კეთილთა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომელსა ჰშუენის დიდება და პატივი, თაყუანის-ცემად და სიმტკიცეს, დიდება და დიდადშუენიერება თანა დაუსაბამოდ მამით და ყოვლადწმიდით, სახიერით და ცხოველსმყოფელით სულითურთ ან და მარადის და შემდგომთა მათ დაუსრულებელთა საუკუნეთა უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

დიფებად შენდა, სამებაო წმიდაო!

დაესრულა თარგმანი სახარებისა იოვანეს თავისად შენცენითა ქრისტესითა, ამენ.

¹ მდრ. ლუკ. 19,2-10.